

PLUS SJ-UHL ANTAL

PÁL DYÓRLY

Uzemben az
ELETTTEL

KORDA R.T. KIADÁSA • BUDAPEST.

SZEMBEN AZ ÉLETTEL

ELMÉLKEDÉSEK LEÁNYOK RÉSZÉRE

IRTA:

RAOUL PLUS S. J.

FRANCIÁBÓL ÁTDOLGOZTA:

UHL ANTAL

II. KIADÁS

BUDAPEST, 1941

K O R D A R. T. K I A D Á S A

Nihil obstat. P. Joannes Hemm S. J. censor dioecesanus.
Nr. 963/1941. Imprimatur. Strigonii, die 15. Februarii 1941.
Dr. Joannes Drahos vicarius generalis.

Nyomatott: Korda R. T. nyomdájában, Budapest.

BEVEZETÉS.

Azok a leányok, akik ezt a könyvet felnyitják, legnagyobb részt *Isten kegyelmében* élnek, hűségesek és buzgók.

Mire szolgáljanak nekik ezek a lapok?

Először arra, hogy *jobban megismerjék magukat.*

A leányt 16, 18, 20 éves korban számtalan ábránd, terv, fiatalos lendület és vágy tölti el. Az élet kitér előtte, és ő megy feléje. Mit tartogat számára az élet? Nem tudja, és bár nem tudja, kívánja. A jelen nem elégíti ki, a jövő még nem érkezett meg. Marivaux egyik hősnőjének következő röpké válasza mély pszichológiai igazságot fejez ki: „Miről ábrándozik, szép Szilvia? — „Magamról ábrándozom, és semmit sem értek belőle.”

A rövid megfontolások, melyek most következnek, Szilvia számtalan nővéreinek segítségével szolgálnak, hogy jobban felfedezzék lelkük gazdagságát és Istennek életükről alkotott tervét.

Magát jobban megismerni sokat jelent. Még többet ér magát tökéletesíteni. Mekkora lesz e könyv termékenysége, ha csak egy leánylelket jobbá tesz, aki a jövő küszöbén áll és attól sokat remél, és akitől Isten szentséget remél. Feltételezzük, hogy minden egyes fejezetről naponként negyedórás, húszperces vagy félórás megfontolást végez, amely legyen komoly, elmélyült, természetfeletti, és szilárd elhatározáson és nagylelkűsége alapult.

Ha ezt megtartja, teljes bizonyossággal mondhatjuk, hogy élete ezentúl egészen hű és tökéletes lesz.

És ha véletlenül egyik-másik leány *halálos*

bűn állapotában lapozza e könyvet — mily fájdalmas ez a kifejezés, és a benne elrejtett valóság mily tragikus! — és ha az a bűnben meggyökerezett és valósággal a gonoszlélek rabságában sínylődik, adja Isten, hogy megújuljon és átalakuljon a következő megható eset olvasására:

Két leány álarcos bálban volt farsang utolsó keddjének éjtszakáján. Hamvazószerdán hajnali öt órákor mégis csak gondolni kell a munkára, amely nemsokára kezdetét veszi. Fáradtan, gyűrötten, a lélek mélyén elégedetlenül kimennek, és hogy csatlódásukat az úton leplezzék, egy-két slágert dudorásznak. Hirtelen a hajnali homályban ezüstcsengő csilingel. Úgy vélik, mintha néhány bolondos táncos csengő hangját hallanák . . . Ime, egy pap viszi az Oltáriszentséget egy haldoklóhoz. Különös hideg fut végig rajtuk. Rémület, furdalás. Ösztönszerűen térdre hullanak. A pap észreveszi őket és a Szent-séggel áldást ad rájuk. Az álarc lehullik arcukról. Ez a szemtől-szembenezés pillanat alatt meggyógyította őket.

Itt nem találkozunk azzal az élet kenyérével, amely Krisztus teste. Más kenyérrel állunk szemben, Krisztus ígéjével. A szavak szegény emberi szavak, de a tanítás az Udvözítő és az Egyház tanítása. Adjon ez az apró vázlatokra felosztott tanítás az ilyen nyomorúságban levő léleknek, mint egy villámsorozat, fényes útjelzést azon az ösvényen, amelyen haladnia kellene, és fedezze fel azt az életet, amelyet élnie kellene, hívja elő azokat az elhatározásokat, amelyek megmentik és üdvözítik.

ELŐZETES JÓTANÁCSOK.

P. Faber írja: „Az elmélkedés — ez a kettős figyelem, amellyel Istenre és magunkra tekintünk — oly lényeges dolog, hogy a szeretetet kivéve nincs nála szükségesebb a lelki életben.” Összeszedettség, magábavonulás, elmélkedés nélkül nincs mélységes keresztény élet, nincs igazi lelki élet. Isten rendesen nem közli magát azzal, aki nem keresi őt az elmélkedés magányában. „Esztelenség, jegyzi meg Nagy Szent Teréz, azt képzelni, hogy beléphetünk az égbe a nélkül, hogy előzőleg magunkba térnénk.” Tehát legyenek hű *mindennapi* elmélkedésemhez. Lelki életem, szentségem függ attól.

Lelki szárazság esetén elmélkedésemben használjam a következő módszert:

Előtte. 1. *Imádjám* a bennem jelen levő Istent.
2. *Alázzam meg magam*: Én nem vagyok méltó, hogy Istennel beszéljek . . . !

Alatta. *Olvassam* lassan a szöveget és igyekezzem megérteni, átfogni és magamra alkalmazni. Tehát kérdezzem magamtól:

1. Mit *jelent* ez a szövegrészlet?
2. Mi ebből a *tanulság*?
3. Mit *tettem* ebben a pontban?
4. Mit *fogok* a jövőben *cselekedni*?
5. *Hogyan, mikor, milyen eszközökkel*?

Utána. 1. *Megköszönöm* Istennek a kapott világosságot.

2. *Felajánlom* neki a meghozott feltételeket.
3. *Buzgón kérem* kegyelmét, hogy hű legyenek.

Előszó a magyar kiadáshoz.

Bármennyire is gazdag a magyar aszkétikus irodalom elmélkedési könyvekben, mégsem mondhatjuk, hogy minden életkornak, társadalmi osztálynak, mindkét nemnek megvan a maga elmélkedési könyve. Ezirányú könyveink inkább általános jellegűek, és nincsenek tekintettel az egyes korok sajátos adottságaira, hajlamaira és problémáira. Nagy hiányt kíván pótolni ez a könyv, amely a felnőtt leányoknak ad korszerű és gyakorlati elmélkedési anyagot.

Szerzőjének neve ma már annyira közhírné, hogy szükségtelen őt részlelesen bemutatni. P. Plus a legtermékenyebb, legmaibb és legkedveltebb aszkétikus írók egyike. Írásait, amelyek az összes művelt nyelveken olvashatók, mély teológiai megalapozottság, az aszkétikában való bámulatos otthonosság, az emberi lélek legelrejtettebb zugának ismerete, a lelkipásztor biztos ítélete, világos előadásmód és könnyed, élvezetes stílus jellemzi. Eddig megjelent magyar nyelvű elmélkedési könyvei, a Papi elmélkedések, Lumen Christi (Elméledések szerzetesnők részére) és a Munkásifjak elmélkedései szokatlan nagy sikert értek el és közkedveltekké lettek, ami a Plus-elmélkedések nagy értékét mutatja. Ez a könyv több mint százezer példányban terjedt el a francia leányifjúság körében. Benne a mai kor leánya megtalálja önnön lelkét, annak adottságait és igényeit,

jellegzetes képességeit és hiányait, erényeit és hibáit, legfontosabb problémáit és a gyakorlati lelkivezető bölcs tanácsait, határozott útmutatásait, a krisztusi tanítás éltető fényét és melegét. Minden sorában megérzi az író rokonszenves közvetlenségét, kiegyensúlyozó mérsékletét és lelke mélyéből fakadó együttérzését.

Amikor e könyvet a magyar leányok kezébe adom, szívből kívánom, hogy vele megújulva és megerősödve tudjanak elindulni az élet mindig szebb és kegyelmibb magaslatai felé.

Lille, 1940 március 30.

Uhl Antal.

I. A KERESZTSÉGI NAGYSÁG.

1. A Szentháromság.

„Minden misztérium láthatatlan királya a Szentháromság.” (Faber.)

A mennyország legnagyobb szentje maga Isten. Minden tisztelet felett a legfőbb az *Isten tisztelete*.

Mindenekelőtt lássuk jól, hogy Isten előtt mi a teremtmény. Ő előtte a teremtmény semmi. Itt van Isten, és Isten öröktől fogva meg van elégedve önmagával. Isten önmagát öröktől fogva ismeri, és ezen értelmi cselekedet oly erővel valósult meg, hogy külön létező személyben nyilatkozik meg, és ez az Ige. Az Atya és az Ige között szeretet hullámzik, amelyből ugyancsak külön személy származik, vagyis a Szentlélek.

Ez van, és aztán semmi más. A többi maradék — ha van ilyen maradék, és tudom, hogy létezik ilyen maradék — a teremtet világ, vagyis aminek eredetileg valami a neve, és amely visszaesne a semmiségbe, ha Isten fenn nem tartaná a létben. Ennek a valaminek egyik észrevehetetlen töredéke én vagyok. Ez vagyok én mint teremtmény. „Én az vagyok, aki van, mondotta Urunk Sziénai Szent Katalinnak, és te az vagy, ami nincs.” Izleljem meg ezen igazsággal teljes szónak jótéteményét.

Ha *természetből* semmi sem vagyok, *természetfelettségből* a Mindennek a birtokát élvezem. Már a természettől nyert adományaim — élet, egészség, képességek — nagyszerű dolgok. De tudom, hogy a természetes életnél nagyobb életre vagyok hivatva. A végtelen Isten nekem adta magát, hogy velem osztozzék, vagyis meghívott, hogy a keresztségben nyert isteni életet éljem. Teremtmény maradok, de

arra vagyok képes, hogy isteni minőségű és értékű dolgokat, örökké visszhangzó cselekedeteket vigyek végbe. Még ennél is többre vagyok képes. Ő maga eljött hozzám, hogy bennem lakjék, és Őt, kit az ég nem képes magába fogadni, lelkem birtokolja.

Természetemtől *semmi*, természetfelettségemtől a Szentháromság élő *ereklyetartója*. Ime az én különös és ragyogó hivatásom!

2. Keresztény öntudat

Leseur Erzsébet egyik unokahúgának ezeket írta: „Rémülve látom, hogy a nők nagyobb része nem ismeri a vallást. A szelleme is teljesen idegen marad előttük. Olyanok, mint a lélektelen test, ha „gyakorló” keresztényeknek is tartják magukat, és nem a szellemi nemesség, a teljes belső szépség, a minden lelki tevékenység összoglalata, amilyennek a keresztény léleknek lennie kellene.

Ne hidd, hogy elítélem a vallásos gyakorlatokat. Távol legyen ez tőlem. De az áhitatgyakorlatok mindig csak a lélek mélységes állapotának megnyilatkozásai lehetnek . . . Kívánom, hogy te öntudatos keresztény légy és ismerjed hitünk okait és az indítóokokat, amelyek miatt remélsz és Istent imádod.”

Az igazi, értelmes és mély vallásosság, amelyet magamnak kívánok és amelyet mindenáron meg kell magamnak szerezni, a kereszténység fő titkának lehető legjobb megértésén alapulhat, és ez a főtitok, amelyet a többi valamennyi körülvesz, a lelkemmel közölt Isten titka.

„A Mester itt van, hív engem.” — Hol van? *Bennem*. Hogy Istent megtaláljam és vele bensőségbe lépjek, nem kell milliárd helyet megjárnom. Ha *kegyelem állapotában* vagyok, Isten bennem él. Az első dolog, amit Isten a bensőséges életre hívott léleknek sugall, az: „hogylátja, mint van mindíg vele

ez az igazi Barát és nem hagyja el sohasem, hanem mindenhová kíséri és neki adja a létezést és életet . . . Megérti, hogy ezen kastélyon kívül nem tudná megtalálni sem a biztonságot, sem a békét, és nem kell idegen házak felé futnia, amikor saját házában megszámlálhatatlan javakat talál, bármily keveset is használ fel belőlük, és senki sincs abban a helyzetben, mint ő, akinek mindene van, ami csak szükséges. Végül tudja, hogy van egy Vendége, aki számára képes minden jót biztosítani, csak ne akarja követni a tékozló fiút és ne keresse a sertések táplálékát". (Nagy Szent Teréz.)

3. „Ha tudnád!...”

(Urunk szava a samariai asszonyhoz.)

Ó, ha tudnám! Ha csak messziről sejteném a lelkemmel közölt isteni nagy dolgokat!

Isten kezdettől fogva ezt az ábrándot szötte: saját életét megosztja ezzel a kis teremtménnyel. Maga Isten jön el és lakozik *bensőmben*. Mérjem fel ezen szavak mélységét.

A végtelen, örökkévaló Isten egyik napon teremtet, és megjelenik az idő. Addig az örökkévalóság uralkodott. Világok kerülnek az űrbe. E világok között ott az egyik legkisebb világ, a föld. És e földön apró lények nyüzsögnek. Mihelyt egy kissé felemelkednek, — például repülön — mily nevetségesen semmiknek, eltűnő pontoknak látszanak. Én egyike vagyok ezen apró pontoknak.

És semmiségem ellenére Isten „istenivé” tett! — „Ego dixi: dii estis. Kijelentettem; istenek vagytok.” Isten nagy irgalmasságából eljött lelkem mélyébe, hogy ott lakjék. Nincs szükségem szárnyakra, hogy hozzá repüljek. Csak szálljak *magamba*, ott van Isten. Nagy Szent Teréz mondja: „Ha az ember arra emlékezne, hogy *lelkében* ily fölséges vendéget bír, bizonyos vagyok, hogy nem törődne földi

dolgokkal." — „Ha egykor tudtam volna, mint most, hogy ily nagy Király lakott lelkem kis palotájában, azt hiszem, nem hagytam volna oly gyakran egyedül."

Azt hiszem, én sem. Állítsam be magam ebbe az igazságba. És azután éljem ezt az igazságot. *Nem tudtam.* Mily kár!

4. „... Isten ajándékát.”
(Urunk szava.)

Az Isten ajándéka *maga Isten*, akit a megszentelő kegyelem közöl lelkünkkel. Fontos, hogy ezt a magasztos titkot feltárjuk, és kivált meglássuk benne az Udvözítő Krisztus pontos helyét.

Isten az első emberpárt megistenítette azzal a küldetéssel, hogy a természetfeletti örökséget az utódoknak átadja. Minthogy Ádámot és Évát szabadnak teremtette, nem akarta reájuk *kényszeríteni* ezt a csodálatos ajándékot, hanem csupán *ajánlotta* azt. Összüleinktől engedelmességi, hódolati cselekedetet kért. Engedelmeskedve ismerjék el, hogy Isten természettől fogva az egyetlen Isten és nála van egyedül a legfőbb szuverénítás. Ha ezt megcselekszik, kész kegyelem által, ingyenes ajándékképpen „Istenné” teszi őket. Teremtmények maradnak, de istenített teremtmények lesznek.

Sajnos, az engedelmességi cselekedetet nem tették meg. Ime az *eredeti bűn*. Minden isteni elveszett.

De Isten virrasztott. Annyira kívánja velünk saját életét megosztani, hogy a lehetetlent is megteszi, hogy azt megvalósítsa. A lehetetlen csak szó. Maga az *Ige*, a végtelen Ige, az Atya bölcsesége le fog szállni a földre. Az Isten Fia közülünk való lesz, a mi életünket fogja élni és a mi halálunkkal, a legrettenetesebb halállal fog meghalni, és ez-

által az elvesztett természetfelettség birtokába juthatunk.

Az én isteni életem! Ah, tudni akarom, mit ér az? Megéri a Kisded Jézus jászolát, ezt a valószínűtlen dolgot, egy egészen kicsinnyé lett Istent az állatok jászolában. Megéri a keresztet, a testté lett Ige vértanúságát . . . Ah, mennyire megvilágosodik mindez a jászol éjtszakai szelíd fényében, és nagypéntek három órai elboruló fényében.

Ha tudnám! . . . De nem tudom. *Tudjam meg végre! Értsem meg! Tudjam!*

5. Menj ki a gyermekből, tisztátalan lélek, és adj helyet a Szentléleknek!
(Kereszttségem szavai.)

Mennyire világos és kifejező beszéd! Az *eredeti bűnnel* megterhelten a világra érkezve, az ördög uralma alatt voltam, amennyiben meg voltam fosztva a *megszentelő kegyelemtől*, amely a legelső kelléke annak, hogy lelkem mélyén a teljes Szentháromság választott és szerető jelenléte legyen.

Külön szentségre volt szükség, hogy a gonoszlélektől hozzám való jogát elvegye, engem isteni kiváltságaimba helyezzen és megadja azt, amit Isten kezdetben Ádámnak és Évának a *természetes* ajándékokon (test, lélek) felül adni akart, azaz a *természetfeletti* életet, ezt a hasonlíthatatlan ajándékot, amely lényem mélyén tündököl mindaddig, amíg (súlyos) bűn nélkül vagyok.

Ez a szentség a *kereszttség*. Azon a napon, amelyen felvettem, az Üdvözítő mindenhatóságával felruházott pap ezeket a csodálatbaejtő, tökéletesen hiteles és teljesen hatásos szavakat mondotta fölöttem: „*Menj ki a gyermekből, tisztátalan lélek, és adj helyet a Szentléleknek!*” És a lényegi szertartás szavaival: „én téged megkereszteltek . . .” a valószínűtlen cselekmény létrejött. A sátán elvesz-

tette hatalmát felettem, és a Szentlélek (a teljes Háromság) diadalmasan bevonult lelkembe.

Ebben a percben, ebben a pillanatban Isten bennem él, ha a *kegyelem állapotában* vagyok.

6. Istenhordozó.

Egyik nap a katakombában megkérdezik egy ifjú keresztényt, hogy van-e bátorsága elvinni az Eucharisziát a haldoklóhoz. Fel kell menni a napvilágra, át kell menni a pogány városra, és megeshetik, hogy felfedezik . . . Tartzicius jelentkezik. Neki adják a szentségtartót, amely az élet kenyerét rejtí magában, és elindul.

Az egyik téren pajtások játszanak és őt is hívják: „Jöjj, játsszál velünk!” — „Mindjárt . . .” Most lehetetlen. Ők továbbra is hívják, ő ellenáll. — „De mid van neked? Viszel valamit?” — A pogányok reá rontanak, megkövezik. Én is *istenhordozó* vagyok. A Szentléleknek (a Szentháromságnak) bennem való jelenléte nem kevésbbé *valóságos*, mint a szent Emberség jelenléte az Oltáriszentségben. Az egyik *lelki* (lelki jelenlét, mint lelkem jelen van testemben), a másik *anyagi, testi*. De úgy az egyik, mint a másik *valóságos* jelenlét.

Tehát? . . . Tehát miért nem tisztellem Istennek a keresztség által bennem való igazi jelenlétét éppen úgy, mint az oltáriszentségi *igazi jelenlétet*? Szüntessem meg ezt a *következetlenséget*.

Isten jelen van bennem: *tiszteljem ezt a jelenlétet*; tehát legyen távol a halálos bűn. Mi a halálos bűn? Keresztségem szavainak megfordítása: „Távozz tőlem, Szentlélek, és adj helyet bennem a tisztátalan léleknek!” Mily borzalom!

Isten jelen van bennem; *hódoljak előtte*. Az oltáriszentségi jelenlét előtt állandóan virraszt a meggyújtott örökmécs. Ha nem is mindig, de leg-

alább néha gondoljak arra, hogy istenhordozó, élő tabernákulum vagyok.

7. Nehéz téged hordozni.

Szent Kristóf legendája. Terheket visz át a patakon. Egyik télen a patak megduzzadt. Egy gyermek kéri, vigye át a túlsó oldalra. Kristóf vállaira veszi. A kezdetben jelentéktelennek látszó teher a víz közepén oly nehezzé lesz, hogy Kristóf azt mondja a gyermeknek: „Nehéz téged hordozni.” Isten Fiát hordozta.

Keresztségem folytán *istenhordozó* vagyok. Ragyogó cím, de magasztos *felelősséggel* is jár! . . . Noblesse oblige. Ha valóban a nemesség kötelez, mennyivel inkább ez! Látom, amint a pap a viatikumot a beteghez viszi, vagy amint az úrnapi körmeneten a baldachin alatt az Oltáriszentséget hordozza. Mekkora összeszedettség és mély alázatosság és hasonlíthatatlan öröm sugárzik arcán! Ha Istennek lelkemben való jelenléte nem is éppen olyan, mint az eucharisztikus jelenlét, de mégiscsak valódi és igazi jelenlét.

Eléggé *büszke* vagyok-e erre a jelenlétre? . . .

Eléggé *alázatos* vagyok-e? Csakis azért van bennem hiúság, mert nem tudom, hogy Isten szerint mily nagy vagyok.

Eléggé *összeszedett* vagyok-e? Ha egy áldoztató kehely élővé lenne és megszólalhatna, mekkora tisztelettel beszélne kincséről! Lennék-e oly szórazott és ellenszegülő az imádságban, ha „öntudatosabb” lennék?

Eléggé *sugárzó* vagyok-e? Nemcsak szentségtartónak (ciborium) kell lennem, hanem szentségmutatónak (ostensorium) is.

Mérjem meg felelősségemet. Nem vagyok-e én is „theophor”, azaz *istenvivő*?

8. Összeszedettség.

Egy benonei néger törzsfőnök elvesztette két fiát a harcokban. Hogy felejtsem, meghagyta két rabszolgájának, akik állandóan vele vannak, hogy mihelyt elgondolkozni látják, doboljanak, gongot üssenek, kiabáljanak és kagylókkal telt kosarakat himbáljanak . . .

Érdemes lenne néha arra gondolni, hogy mi is az én *életem célja*? Azért vagyok-e a földön, hogy végleg itt maradjak, vagy hogy innét eltávozzam?

De nem. Dobok, gongok, kiáltások zaja tölti be fülemet folytonosan, kagylós kosarak himbálódznak állandóan körülöttem. Nem szükséges a rabszolgákat fizetnem. A bennünket körülölelő mindennapi élet gondoskodik róla . . . Nincs egy pillanat, hogy a *lényegesre*, keresztségem gazdagságára, isteni hívásomra *gondoljak*. Csak a lényegtelen *mellékesre* van hely életemben. „Keressétek először Isten országát és az ő igazságait, és a többi mind hozzáadatik nektek.” Nálam ez fordítva van. A többi, a *többi* mindent elfoglal.

„Nincs időnk, hogy egészen hozzánk menjünk, annyira el vagyunk foglalva az idegen dolgokkal. Vegye el mindegyikünk létéből a halál testvérenek, az álomnak adott időt, az idegen dolgokra fordított időt, a haszontalan időt, az elvesztett időt, a hiába elpazarolt időt. Mi marad a végén? Elfoglaltságunk, gondolataink, érzelmeink legnagyobb részének nem az-e a titkos tárgya és célja, hogy a frivol dolgokkal szórakozva kimeneküljünk a rövid útból, amely a halálhoz vezet minket?” (H. Bordeaux.)

9. A magány.

„Mindíg van elég *puszta* azoknak, akik arra méltók.” (Psichari.) A magány az *erősek* hazája. *Hallgatásunk cselekedetünk* színvonalát jelzi. A jó

nem üt zajt, és a zaj nem tesz jót. A csend mindenkor a nagy szentség ékessége volt. A zárdákban szükségszerűen kötelező. Annak kellene lenni mindenütt, ahol *termékeny* munkát akarnak végezni.

Hogy méltón ünnepeljünk valami nagy évfordulót, egy vagy több perces csendet tartunk. Így van ez a győzelem évfordulóján is. Helyes is, mert az a *győzelem megteremtője*. A világ megváltoztatásához a Szentírás csak egy dolgot kíván. Nem kíván nagy hódítót, sem törvényhozót, sem magasztos szándékokat. Csupán félórai csendet.

Csak ennyit? Semmi többet? De van-e arány a világ gyökeres megváltoztatása és a félórai csend között?

Van *arány* közöttük. A világ nem változik meg magától, mert nem gondolkozik. Ha gondolkozna, egy pillanatig sem lenne az, ami. A tékozló fiú sem gondolkozott addig, amíg a sertések moslékáig nem jutott. Akkor gondolkozott, és azonnal felkelt. Surgam et ibo ad patrem meum. Felkelek és atyámhoz megyek. Elég volt ebből. Hozzá megyek. Nem tűrheti, hogy tovább is méltatlan legyen. A világ olyan marad, amilyen, mert nem ismeri a pusztát. Quia nemo qui recogitet corde. Mert senki sem gondolkodik szívében. Törtető, lázas korunkban minden csak rohanás. A tömeg siet, rohan, zajong.

Szenteljek mindennap néhány percet a magányra, hogy minden zajtól távol, az istenséggel megnépesített csendben, *lelkem mélyén* megtaláljam Istent, ki bennem lakozik.

**10. Sohasem gondolunk arra,
amire örökké gondolni fogunk.**

Mire fogunk örökké gondolni?

Istenre. Itt a földön majdnem sohasem gondolunk rá, aki a földön bennünk való jelenlétével *kegyelmi* életünket teremti, és a ragyogó mennyek-

ben dicsőséges életünket szerzi meg. Ki gondol a földön néha arra, hogy ő *isteni*, hogy ő a kereszt-ség által Istenhez hasonló, megistenített személy, *Istennek igazi gyermeke, istenhordozó*? Ebben a tömegben, amely a földalatti villamosból, az elő-adóteremből, moziból kitolong, ki gondol erre?

Az emberek *nem* *gondolkoznak*. *Sohasem* *fontolgatnak*. *Sohasem* — majdnem sohasem — *gondolnak a lényegesre*.

Henri de Roure, ki a világháborúban elesett, a következőket írta: „Észrevettétek, mily hálás örömmel fogadja az imádságát végző gyermek, az olvasó nő, bármely egyedül levő személy azt, aki őt megzavarja?

Mennyire nem tetszik ezeknek a nádszálaknak, hogy gondolkozó nádak! Inkább kívánnak kis furulyák lenni.

Oh, egyetlenegy percet magukkal eltölteni! Azt hiszik, meghalának. Valóban valami meghalna bennük, az a mesterkéltség, furcsa, frivol, könnyelmű és felszínes természet, ez az okatlan személyiség, amely értelmük használata óta kifejlődött.

. . . *Magába szállni*. De ez annyit jelent, mint az emberi nagyság és nyomorúság örökös és kínos problémáját a maga rettenetes lényében szemlélni. Mily súlyos ez a sok oktalanság! Ó nem! Nem fogják többé elkövetni. A természet arra teremtette őket, hogy a magasságokba repüljenek, de a madárból csak az agyvelőt őrizték meg és szárnyaikat lenyesegtették és csak mászni akarnak.

Tudatos életük csak ötven vagy hatvan éves korukban jön meg. Ez kevés, hogy emberré legyenek, és sok, hogy gyermekek maradjanak. A hosszú úton mennek és sűrölik a szépséget, de nem látják; érintik a szenvedést, de nem fogadják el, a halál felé menetelnek bekötött szemmel . . .

„Egyik napon (el fog jönni) . . . hosszú, gyermekes törekvésük jutalmául meg fogják ismerni az

élet árát — de éppen akkor, midőn az életet elvesztik."

11. A keresztség fehérsége.

„Vedd e fehér köntöst . . . Vidd el szeplőtelenül Jézus Krisztus ítélőszékéig." (Keresztségem szavai.)

Születésem előtt édesanyám mekkora örömmel készítette mindazt a ruhácskát, amire az első hónapokban szükségem lesz, és többek között egy fehér selyemfátyolt, amelyet a pap a keresztelés szertartásának végén használt.

A pap kereszt jelében öntötte reám az istenítő vizet és mondotta: Én megkeresztellek téged az Atyának és Fiúnak és Szentléleknek nevében." Azután majdnem azonnal kezébe vette a fehér fátyolszövetet és így szólt hozzám: „Vedd e fehér köntöst és vidd el szeplőtelenül Jézus Krisztus ítélőszékéig!"

Keresztségem ezen fehérségét újra megtaláltam első szentáldozásomnál és megértettem ékesen szóló jelentését.

Tisztának, büntelennek kell lennem. Keresztségem és első szentáldozásom fehérségét szeplőtelenül kell Isten ítélőszéke elé vinnem. Kerüljem el, mint egyetlen rosszat, a súlyos bűnt.

Tovább kell mennem. Övezzem különös tisztelettel a *szép erényt*. Meneküljek, mint a pestistől, azon gondolatoktól, tekintetekről, kívánságoktól, társalgásoktól, olvasmányoktól, amelyek érzékeim, képzeletem és szívem tisztaságát megsérthetik. Kerüljem a kétértelmű szavakat, a veszélyes alkalmakat, a kétes látogatásokat. Örvendjek, hogy *tiszta* vagyok. Órizzem meg tiszta tekintetemet, érintetlen érzékeimet, nemes szívemet.

Mária, tisztaságos Anya, segíts meg, hogy mindig tiszta maradjak.

Az egyik első breton király, Conan Mériadec, ki hadat viselt, egyik napon csapata és egy sáros patak között *egészen fehér* kis állatot vett észre. Az állat a patak mentén nyugtalanul fel-alá futott, és megnyúlt, hegyes orra kétségbeesésről tanúskodott. Meg-megpillantott egy vizililiomot, óvatosan előre lépett, majd bánatos jajgatással visszalépett.

Mi történt?

A breton király megállt, hogy szemlélje az állatot, amelyet sebesültnek vélt. „Királyom, ez a kis állat hermelin, — mondja egy tiszt — nem sebesült meg, és fájdalmát ez a patak okozza, amelyet nem tud átlépni a nélkül, hogy ruháját be ne szennyezze, mert a hermelin inkább a halált választja, mint a legcsekélyebb szennyet.” A fejedelem kissé előre ment. A hermelin ezt meglátja és hirtelen előre ugrik, de látva a patak iszapját, kétségbeesett kiáltással gyorsan visszaugrik. Látja, hogy nincs más út, vagy a piszkos patakba kell ugrania, vagy a biztos halálba. A szegényke a két veszély között a kisebbiket választja. Bizalommal Conan kitárt karja közé menekül. A fejedelem palástja szélével letörli beszennyezett lábait és azok ismét hófehérek lesznek. Mondják, hogy a breton király ezen jelenet emlékére hadilobogójára hermelint hímeztetett ezen jelszóval: *Inkább halál, mint szennyfolt.*

Valóban szép címer. Tegyem magamévá.

Az ember nem teszi a rosszat a nélkül, hogy ne akarná. Minden a *beleegyezésen* múlik. Amíg az akarat bevehetetlen marad, nem kell nyugtalanodni az érzelem forrongásai miatt. Szalézi Szent Ferenc kitűnő tanácsot ad: Ha egy kutya az utcán reánk ugat, ne ijedjünk meg és ne forduljunk hátra, vessük meg, majd elhallgat magától, ha elfárad az ugatástól. Rossz taktikát folytatunk, ha szóval vagy taglejtéssel megfutamítani akarjuk. Annál inkább fog ugatni. Menjünk csak *előre* utunkon. Tegyük

úgy, mintha nem lenne. Meneküljünk, mégpedig *előre*, és minden hamarosan rendbe jön.

13. Fogyatkozó keresztény élet

E cím alatt a *kegyelmi állapot* és a *halálos bűn* váltakozását értjük.

Sajnos, sok kereszténynek ez az életformája. Az ember hű akar lenni . . . Bűnös alkalom jelentkezik . . . Egyideig az ember ellenáll (adja Isten, hogy ellenálljon), de néha elesik a nélkül, hogy legcsekélyebb ellenállást fejtene ki, és elbukik. Adja Isten, hogy utána *mindjárt felkeljen*, és az őszintén és bánattal végzett szentgyónás mindent helyreállítson.

És ha ebben az állapotban meghalnék? . . . Mi történik *érdemeimmel* a bűnös állapotban? Mint-hogy az érdemnek lényeges feltétele a kegyelmi állapot, ezen időben kifejtett minden törekvésem semmis és nem számít az örök üdvösség részére. Ez olyan, mintha egy hídról minden aranyomat a folyóba dobnám. Minthogy nem vagyok élő, műveim holtak. Mekkora kár! Mily nagy eltévelyedés!

Amikor első szentáldozásom napján megígértem, — komolyon — hogy Jézushoz *mindig* hű maradok, nem értettem ezalatt *váltakozó* hűséget, ezt az oly szomorúan hűtlen hűséget. Mennyire ironikus ez a kifejezés: „hívek”, amely elnevezéssel a keresztény család tagjait illetjük. Közülük hányan nem hívek állandóan és súlyos botlást követnek el.

Ne vesztsem el kedvemet, ha valami gyengeség, botlás következett be. Sajnos, nem vagyok hibátlan. De ne túlozzam gyengeségemet. Még gyengeségem szomorú elismerésével is most és minden pillanatban Istentől megvan az erőm, hogy *ezután* állandóan hű maradjak.

„Mindenki ajkain hordja Júdás csókját, amennyiben képes azt egyik nap megadni.” (Mgr. Benson.)

Lehetetlen jobban kihangsúlyozni életünk mély drámáját.

Mint a kimondhatatlan valóság (a bennem élő Isten) hordozója, *törékeny* edényben viszem e kincset. Ádámban háromféle ajándék volt: *természetes* ajándékok (teste, lelke), *természetfeletti* ajándékok (Isten élete lelkében) és ezenfelül *természetén kívüli* ajándékok (szenvedésnélküliség, halhatatlanság, a rossz kívánság támadásaitól való mentesség).

A botlás után a *természetes* ajándékok ugyanazok maradtak. A *természetfeletti* ajándékokat Urunk megváltásával sértetlenül helyreállította. Csupán a *természetén kívüli* ajándékokat nem kaptuk vissza. Miért? Isten így akarta. Urunk, hogy nekünk az isteni életet visszaadja, szenvedni és meghalni akart, sőt a kísértésnek is alávetette magát, habár nem belül (isteni természete ellenszegült), hanem kívül.

Tehát ismét *isteniek* leszünk, ami a megváltás kedvezménye, de *törékenyek* maradunk, ami az eredeti bűn következménye.

Isteniek, törékenyek. Innét a tragédia.

Tehát *vigyázatosság* . . . Spártai legenda beszél egy fiúról, aki megfogott rókát akart átcsempészni a határon és azt ruhája alatt rejtegette. Hogy el ne árulja magát, hagyta, hogy az állat szétmarcangolja mellét. Ez az én történetem. Bizonyos órákban gonosz fogak mélyednek testembe. Keblem megborzad. Féljek a kellenetlen vendégtől. Tudjam, hogy ő itt van. Sohase vegyem le róla a szájkosarat és örködjem viselkedése felett.

15. Az emlék büntetése.

Eljünk úgy, hogy egyik *emlékünk*re se kelljen elpirulnunk.

Emberi történelmünknek talán legszomorúbb szava Dávid királynak a Miserere zsoltárban mondott vallomása: „Bűnöm *előttem* vagyon mindenkoron.”

A súlyos kísértés pillanatában, amikor a lelket erősen vonzza a csábító ajánlat, és a lelkiismeret tiltakozik, a gonosz hang azt súgja: Eh, mi egy véték? Egy kis *furdalás*! Érdemes ezt felmérni az itt levő és cirogató élvezettel?

Tegyük fel, hogy elestem . . . A gonosz hang igazat mondott-e vagy hazugságot? Hogyan, hát csak ez volt az oly nagyszerű gyönyör? Mi marad belőle a kezemben? Egy marék hamu. Mi marad a szívemben?

Emlékezetemben mindenesetre megmarad valami, mégpedig valami különösen édes dolog, ha multam sértetlen maradt, vagy pedig valami oly kínos dolog, ha vétkeztem, és ez az *emlék*. „Bűnöm *előttem* vagyon mindenkoron.”

Csupán ezzel igen drágán fizettem meg a gyönyörnek már elpárolgott cseppjét, amely oly mélységesen keserű emléket hagy bennem. Mít nem tennék *mostan*, hogy az *akkori* esés meg nem történtté legyen! Lehetetlen. A világ legszebb önvádja nem teheti meg azt, hogy ami volt, meg nem történtté legyen. Örökké igaz lesz, hogy egyik napon, ebben a pillanatban . . . emlékszem . . . ezt cselekedtem . . .!

Mekkora szégyen! Istenem! Miserere. Bocsáss meg! Bocsáss meg!

16. Az emlékezet büntetése után a megszokás büntetése.

A bűn magával hozza a büntetést. E büntetés kettős. A bűn ezentúl rám rakja azt a terhet, hogy

emlékezetemben megmarad. Ennél is súlyosabb büntetés, hogy bennem bizonyos *könnyelműséget* támaszt, amellyel a bűnt *újra elkövethetem*, habár elítélem, de minden rossz súlyával akaratomra nehezedik.

Egy cselekedet elég ahhoz, hogy ha nem is *szokást*, de a szokás kezdetét teremtsen bennem. Nem hajoltam-e már az eredeti bűn által a rosszhoz? És most, amidőn a vétekbe beleegyeztem, magamtól beleoltottam magamba az eredeti bűn egy bizonyos fajtáját, vagyis a bukásra való *újabb* előhaladást. Talán olyan könnyű volt először ellenállni, hogy béklyót kötöttem lábaimra? Mekkora esztelenség!

A szokás *második természet*. Igen, tízszer erősebb, mint az első. Vigyázzak erre. Kétségtelenül minden pillanatban megvan a teljes kívánt kegyelem, hogy ellenálljak. De ugyebár tragikus, hogy vétkeimmel kevésbé alkalmassá teszem magamat arra, hogy adandó esetben azt a kegyelmet, amely mindig rendelkezésemre áll, felhasználjam?

Csak *jó* szokásokat vegyek fel. Vigyázzak rossz szokásaimra, igyekezzem mindinkább megszabadulni tőlük.

17. A súlyos bűn.

Megbántottam Istent. Pedig talán még fel akar használni engem.

Eszembe jut a következő mondás: „A vétkekkel borított személy Isten előtt mindig érdekes. Céltábla az irgalmasság számára. Kiegészítő részét képezi annak a megvásárolható anyagnak, amelyért (tanultuk!) Istenfia vérét ontotta és kinhalált szenvedett.”

Egyébként nem mondta-e a Mester: „Nem az igazakért jöttem, hanem a *bűnösökért*.” „Izrael elvesztett juhaiért jöttem.”

A szűzen megmaradt szeretetben van valami felbecsülhetetlen dolog, viszont a *bűnbánó szeretetben* oly ritka illattal találkozunk, hogy Urunk ezt merte kijelenteni: „Nagyobb öröm lesz az égben egy megtérő bűnösön, mint kilencvenkilenc igazon, kiknek nincs szükségük bűnbánatra.” Különös és megtévesztő számtan. És mégis el kell hinnem. A Mester szava. A mindig megőrzött ártatlanság igen szép; a nagylelkűen — és kivált végérvényesen — visszaszerzett ártatlanságban van bizonyos megindítóbb, erősebb, lángolóbb valami. Azt kérdem, hogy Isten fel akar-e még használni engem? . . .

Hogyan? Kétkelkedhetnék ebben? Hiszen éppen ezt várja, ezt kívánja. Buzgóságomba annál több lángolást viszek, mert először többet kell engesztelnem, és mert most jobban megértem, hogy mily rettenetes baj a vétek.

Az élet érdeke és haszna nem hátul van. Mit számít a *mult*? Előre! Életem ma kezdődik; a multból csak azt a folytonos kötelezettséget tartom meg, hogy a *jövőben* mindig a magasságban leszek, és ezért a jelenben határtalanul nagylelkű leszek.

18. Keresztségem évfordulója.

Ferreri Szent Vince élete végéig minden esztendőben keresztségi évfordulóján a valenciai kápolnában, ahol megkeresztelkedett, hálaadó szentmisét mondott.

Engem már régen *megkereszteltek*. (Mennyi jótéteménnyel halmozott el azóta az Úr!) Tudom, mit jelent megkereszteltnek lenni? Szent Lajos francia király Poissy-i Lajosnak nevezette magát azon hely emlékezetére, amelyen Isten gyermekévé szentelték. Ezt a címet többre becsülte Franciaország királya címénél.

Egészen kiskoromban kereszteltek meg. Vajjon nem maradtam-e egészen kicsiny kereszténységem

tekintetében? Kutattam-e néha belőle származó címeim, keresetségi nagyságom után?

Azon a napon, mint Ferreri Szent Vince, emberi teremtményből Isten gyermekévé lettem; természetfelettség nélküli gyermek létemre képes lettem e földön *a kegyelemre és a halál után a dicsőségre*, míg ha keresetségem előtt meghaltam volna, sohasem láttam volna Istent színről-színre. Mint a harag gyermeke (gondoljak a Miserere zsol-tárra), az Udvözítő Jézusba való bekebeleztetésem által a Fiúnak kiegészítő része lettem „akiben az Atyának kedve tellett”. Azon a napon Isten belő-lem *templomát*, élő kápolnáját készítette, a Szent-háromság az ő „emberét” állította belém.

Van-e valami, ami ennél többet jelent, többet számít? Van-e olyan nagy nap, mint keresetségem napja? Ez életem legnagyobb napja.

**19. „Én vagyok a szállító,
ti a szállóvesszők.”**

Krisztus megváltott, visszavásárolt engem. Ó mennyire érzem, hogy szeretnem kell őt! Nélküle az isteni nem virágzott volna ki újra a földön. Minden örökre elveszett. Ő azt mondotta: „Ecce. Ime itt vagyok.” Ime itt vagyok, irántatok való szeretetből. — És szavát tett követte, eljött.

Emberré lett: *íme a jászol*.

A szenvedések emberévé lett: *íme a kereszt*.

Kenyérré lett: *íme az ostya*.

A három lépcső, amelyen leszállott.

Ez még nem minden. *Hogyan* váltott meg engem? — Nem úgy, hogy fizetett értem, mint ahogyan valaki egy bizonyos összeget lefizet szomszédja kiszabadulásáért, amely cselekedet nem teremti a kettő között vérségi köteléket. Krisztus sokkal többet tett. Nemcsak közülünk való lett, hogy minket megváltson, hanem mindegyikünkől

belőle való részt alkotott. „Én vagyok a szőlőtő, ti a szőlővesszők.” Miben áll az oltás? Nyitott törzsbe szárat helyezünk. És a belehelyett szár a törzs életét fogja élni. Az eredeti bűnnel elvesztettem isteni életemet. Krisztus eljött és ráfeküdt a kereszt véres fájára. Sebeinek érdemeivel beleoltattam az ő saját személyébe, miként a szár az élő törzsbe. Ő az isteni életet a maga teljességében bírja. A keresztségben hozzá kapcsolódtam és ezáltal az isteni élet tőle belém árad.

Krisztus élő vesszeje, Krisztus kiegészítő darabja. Ez vagyok én.

20. A keresztény másik Krisztus. (Tertullián.)

Mínthogy *Krisztus kiegészítő tagja*, az Üdvözítő Jézus élő vesszője vagyok, az a keresztény hivatásom, hogy istenien és krisztusian éljek.

Mit jelent ez?

Nem jelenti azt, hogy az isteni Mester gesztusait *külsőleg* visszaadjam. Erre képtelen lennék. Nem kívánják tőlem, hogy istállóba szülessek, harminc évet műhelyben töltsék és keresztfán haljak meg.

Hogy Krisztust éljem, ahhoz az kívántatik, hogy megvalósítsam *magamban* azt, ami Urunkban lényeges volt, hogy *bensőmben* felvegyem azt a lelki magatartást, amelyet a jó Mester tanúsított, vagyis azt a készséget, amellyel magamat Istennek feltétlenül alávetem az ő dicsőségére és a lelkek üdvére. Az Ige az égben egyenlő volt az Atyával; hogy az eredeti engedetlenséget jóvá tegye, kisebbé tette magát és engedelmessé lett. Kettős szeretetből lemondott saját akaratáról, mégpedig az Atya iránt és mi irántunk való szeretetből. Én is másik Krisztus leszek, ha az Üdvözítő Jézus ezen benső lelkiállapotát minden pillanatban magamra veszem.

Nem számít, hogy mit akar természetem, szeszélyem. Csupán egy számít, csak egy fontos: *szere-
teiből Isten akaratának teljesítése. Másik Krisztus-
nak lenni annyi, mint ezt cselekedni.* Nem szükséges
rendkívüli dolgokat művelni, hanem amit Isten
minden pillanatban tőlem kíván, úgy megtenni,
amint azt Krisztus az én helyemben tenné, az Isten
akarata iránt való ugyanolyan tisztelettel, teljes
tökéletességgel és szándékkal. Jézus mondotta:
„Az én eledelem az, hogy annak akaratát cseleked-
jem, aki engem küldött.” Ez legyen az enyém is
ezentúl. Ezáltal leszek Jézus, a másik Krisztus.

21. Hogyan imádkozzam?

Legyen bennem az *igazi „keresztény” imádság*
tudata, vagyis annak a tudata, hogy 1. *egyedül Krisz-
tus* adhat Istennek hozzá méltó imádat, hálaadást,
engesztelést, mert egyedül az ő cselekvése végte-
len értékű, és 2. hogy Krisztus felajánlásában meg-
van az én helyem is, mivel *csak egyet alkotok Vele.*
Urunk egyenesen azért kebelezett be az ő szemé-
lyébe, mert az ő megváltói tevékenységébe akart
minket bekebelezni, tehát az ő végtelen imádásá-
nak hatalmába, végtelen engesztelésének hatalmába,
apostoli működésébe.

Az igazi keresztény imádság abban áll, hogy
— felajánlom Jézus Krisztust,
— felajánlom Vele magamat.

Felajánlom Jézus Krisztust. Ez az egyetlen
imádság, amely Istenhez, az ő végtelen felségéhez
méltó. Megtehetem ezt a felajánlást, mert kereszt-
ségem megadta hozzá a hatalmat. Ebben áll minden
keresztény királyi papsága, amelynek teljes kifejlő-
dését az egyházi rend szentsége adja meg. Ezt a
felajánlást, amelyet a felszentelt pap hivatalosan,
nyilvánosan és ünnepélyesen végez, én mint magán-
személy cselekszem.

Jézus Krisztussal felajánlom magamat. Amikor Krisztus felajánlja magát, az egész Krisztust felajánlja. Minthogy személyének integráns részét teszem, imádságának és felajánlásának is integráns részét alkotom.

Amikor tehát imádkozom, tegyem azt azzal a tudattal, hogy Krisztus folytatása vagyok. — Imádkozzam úgy, amint Jézus imádkozna, ha helyemben lenne, a részletekbe menő ugyanazon tökéletességgel (testtartás, szórakozottságtól való mentesség stb.) és ugyanazon magasztos szándékkal (Isten országának nagyobbodása, a világ üdve).

22. Az élet ára.

„Cselekedjünk sokat, mielőtt elfognak.” (De Bettignies Lujza.)

De Bettignies Lujza, a hős francia leány, aki a világháború alatt végzett hazafias szolgálataiért német börtönbe jutott és ott meghalt, elfogatása előtt mondotta: „Tudom mi lesz ennek a vége, de szolgálatokat kell végezniem. *Siessünk és cselekedjünk sokat, mielőtt elfognak.*”

Az igaz számára a *halál* nem az a félelmetes esemény, amelyet sokan maguknak elképzelnek. Jól megértve, ez az élet *utolsó nagy öröme*, mert véglegessé teszi azt, ami csak ideiglenes volt, ragyogóvá változtatja azt, amit csak homályban láttunk, birtokunkká teszi azt, ami láthatatlan és megfoghatatlan volt. Természeteletti szempontból véve, az igaz előtt a halálban az az egy dolog rettenetes, hogy véget vet nagyobbító munkájának, hogy életét egy bizonyos számadatnál egyszerre megállítja, és ez a szám mindörökké ugyanaz marad, ami akkor volt. Ezért azok, akik a halált igazi súlya szerint értékelik, életükben a *legnagyobb hozamú* teljesítményt akarják végezni.

Ha földi életemben csak mértékkel és mond-

hatni zsugorisággal szenteltem meg magamat, égi dicsőségem pontosan ezen földi megszentülésemmel lesz arányos. A menny nem *más dolog*, hanem *másképpen* bemutatott dolog. Dicsőségem foka földi kegyelem foka. A földön mindenegyes újabb hűséggel növelem kegyelememet. Ott fenn már többé nem dolgozhatom, csak munkám gyümölcsét élvezhetem.

Adjam meg földi életemnek *teljes* érdemét.

Mily *szép ország* van itt a földön, ahol minden perc szentebbé tehet engem!

II. A L E L K I E R Ő.

23. Leszállított értékű szentség.

A fiatal Psichari Ernőről mondotta valaki: „Ő mindig egy centiméterrel magasabb.” Ő irtózott a középserűségtől, a mértéktől, ami nem volt változó kivánczósó gyermekes állhatatlanság, hanem az a kívánság, hogy folytonosan megmagasítsa magát. „Én érzem, írta, hogy Istennek *mindazt* meg fogom adni, amit tőlem kérni fog.”

Az egészet. Azaz sokat . . . Mily kevesen szeretnek és szolgálnak egész szívükből, egész lelkükből, egész erejükből.

Oly könnyű mindig csak *félig* cselekedni, fél nagylelkűséggel, félerénnyel. Igyekezem önmagamnak egészen a határáig menni.

„Csak jussak az égbe! . . . Csak legyek egészen közel az ajtóhoz, semmi mást nem kívánok.” Ezt halljuk néha. Gyűlöletes beszéd! Szűk és katolikus-talan katolicizmus, Urunk kívánságával ellenkező síkon mozgó katolicizmus, ki azt mondotta: „Legyetek *tökéletesek*, amint mennyei Atyátok is *tökéletesek*!”

Irtózom ettől a parányi szellemtől. Vigyázzak, és ne kerüljek azok közé, akik *leszállított értékű* szentségre törekednek, akik a kevésbbé lehetségesnek tanát védik, akik azt mondják: „Isten szolgálatában mindig eleget teszünk. Az ő dicsősége, az ő nagyobb dicsősége nem érdek. A fő, hogy üdvözljek, a többi számomra érdektelen.”

Emeljem fel jóra irányuló akaratomat Istennek rólam táplált kívánságának *színvonalára*. Isten mennyire szentnek kíván engemet! Még *ma* megkezdem . . . hogy szentté legyek!

24. Legyek valaki.

Legyek „én”.

Törekedjem arra, amennyire csak lehet, hogy magamtól gondolkozzam, magamtól érezzek, magamtól akarjak és magamtól cselekedjem. Ne függjek az utolsó hallott szótól, az utolsó olvasott cikktől. Ne legyek állhatatlan, mindig imbolygó, vagy annál inkább konok, minél kevésbé megalapozott, vagy nevetséges az ítéletem.

Igyekezsem a legjobban kialakítani *személyiséget*, mégpedig nem hiúságból, ami abszurdum lenne, hanem hogy értékesítsem Isten ajándékait, hogy magamat a leggazdagabban kiaknázzam és életemben megvalósítsam a hódító apostoliságot.

Csináljak magamból *valakit*.

A fiatalok rendszeren különcködésekkel szeretik magukat másoktól megkülönböztetni. Hogy másokon átlépjenek, idegenszerűség felé hajolnak. Innét származnak a különböző lehetetlen divatok. A becses eredetiség nem abban áll, hogy az ember senkit sem követ. Igenis követhet valakit. Ha a minta az igazi, ha az egy művész, egy szent, miért nem lehet követni? Ne tévesszük össze a *különcködő eredetiséget* a *mélységes eredetiséggel*. Aki az előbbit gyakorolja, senkit sem követ, legalább is az igazi példákat, és eljárása *oktalanság*. Aki az utóbbit gyakorolja, túlhalad másokon, amennyiben másoknál jobban belehatol a dolgok mélyébe és eljárása *termékeny* lesz.

25. Akarni.

„Háromféleképen lehet *akarni*. Lehet akarni *a nélkül*, hogy az nehézségbe kerülne. Lehet akarni, *bár* nehézségbe kerül. Lehet akarni, *mert* nehézségbe kerül. Ez utóbbi akarási mód a nagy jellemek és nagy szívek sajátsága.” (P. de Ravignan.)

Akarni a nélkül, hogy nehézségbe kerülne. Ez

alig jelent akarást. Ez annyi, mint a hajlamot követni, mint valaminek átengedni magát. Ez az akarás nem bizonyít semmi bátorságot. Miért lesz annyi leány az oltalmazó befolyása után középszerű? Valamikor nagy életről ábrándozott? Igen, de a nélkül, hogy az valamibe kerülne. A környezet ma megváltozott, nehézség támadt, a leánylélek is hirtelen megváltozott. A szép ábrándok eltűntek, mint a hó elolvad a napsütésre.

Akarni, bár nehézségbe kerül. Ez kemény dolog. Annyi baj legyen. D'Angeville Henriette elhatározta, hogy megmássza a Mont-Blancot. A vezetők visszautasítják közreműködésüket. Végre egy vele tart. Az út utolsó harmadában Henriette kimerülve lemond a vállalkozásról. A vezető eszébe juttatja szándékát, a leány erőre kap és azt mondja: „Ha meghalok, mielőtt a csúcshoz érnék, ígérje meg, hogy odaviszi szívemet és ottfenn temet el engem.” — Legyen nyugodt, élve vagy halva oda fog jutni — felelte a vezető. És odaért élve. Az ember mindig odaér, és hozzá élve, ha oda akar érkezni.

Akarni, mert nehézségbe kerül. Ez történik akkor, amikor a nehézség buzdít, lelkesít, ösztönöz. Kevés ember van ebből a fajtából. Legyek ilyen. Ez legyen a szabályom: bevetem magam a küzdelembe (magam vagy Isten ellenségei ellen), de nem a veszély ellenére, hanem annak okából. Nem oktalanságból, sem vakmerőségből, sem virtuskodásból, hanem nagylelkűségből, bátorságból, a célnak, az ügy nemességének tudatából.

26. Keveset, de állhatatosan.

Előttünk van Timurlenk és Harisson példája.

Harisson a múlt század elején az egyik vidéki angol városban ácsinas volt, amikor az angol parlament 20,000 font sterling díjat tűzött ki egy egyenletes óra elkészítésére, amely ugyanakkor az igazi és

a középídőt mutatja. Harisson azt mondta magának: „Meg akarom nyerni a díjat.” Eldobta a fűrész és gyalut, Londonba ment, órának tanult, negyven évig dolgozott . . . és megnyerte a díjat.

Timurlenk mongol vezér több csatát vesztett. Egybehívta a haditanácsot. Tanácskoznak, hogy fel kell-e hagyni a küzdelemmel vagy tovább kell azt folytatni lankadatlanul? Hirtelen meglát egy hangyát, amely sátorán felfelé mászik, majd egy bizonyos magasságig érve leesik, de ismét felmászik, és valahányszor leesik, újra felkel és mászik. Timurlenk többé nem habozik, a hangya nagyszerű példa volt számára.

Keveset, de állhatatosan.

Hogy megtanuljunk nagy dolgokat akarni, nincs jobb mód arra, mint hogy akaratunkat kifejelesszük a *kis dolgokban*.

Válasszunk ki minden héten egy erényt: áhítatot, felebaráti szeretetet, tisztaságot, munkásságot. És ebben az erényben határozzuk meg azt a *bizonyos pontot*, amelyre *különösen* vigyázni fogunk, például: reggeli imádság, áldozás, ezzel vagy azzal a személlyel való szerető bánásmód stb.

27. Az uralkodó hiba

„Utazott már Hollandiában? Látta azokat a hatalmas gátakat, amelyek az alföldet védik? Szélesek és magasak, és gondosan karbantartják, nehogy a tenger elpusztítsa őket. Az első és második gáton semmit sem szabad ültetni és csupán a harmadik gáton lehet fákat ültetni. A mezők és városok védelmével szemben van egy kicsiny és nehezen megfogható ellenség, és ez a *vakondok*. Fúrjon csak a vakondok a homokban lyukat, mögötte a rettenetes tenger ömlik abba és magával viszi a vetést és a házakat. Minden gátnak megvan a maga vakondoka, még az erkölcsi gátnak is.” (R. Bazin.)

Értsem meg, hogy a baj nem jelentkezik előttem brutálisan. Ha így cselekedne, énem ösztönyszerűen fellázadna ellene. Az ellenség ügyesebb. Az ő módszere a lassú *beszivárgás*, a vakondok alattomos túrása. Csendes, látszólag nem támadó állat, munkája földalatti és sokáig nem kerül a felszínre. — Ez kétségtelenül kissé romantikus képzelődés, de elvégre tisztességes. Ez az olvasmány kissé kockázatos, éreztem, hogy nem tesz jót nekem. Egy idő óta hajlamos vagyok a lustaságra. Részlegesen, de fokozatosan el-elhagyok egy ájtatossági vagy önmegtartózkodási gyakorlatot . . . Itt az idő, hogy szembe forduljak vele. Bizonyos órákban hallok a közeli vihar morajlását. A gátak tartják magukat, de egyes pontokon a rágcshálók dolgoznak. Ha hagyom azokat tovább dolgozni és hirtelen nagyobb tengeri vihar támad, hamar itt a baj.

Megölni a *vakondokokat* és megerősíteni a *gátakat!*

28. Hogy nagy életet éljek

Hogy nagy életet éljek, ahhoz Isten nem kíván nagy dolgokat. Mily jó ez! Képes lennék-e azokra?

Ő azt kívánja tőlem, hogy az apró dolgokat, amelyekből életem összetevődik, *teljes tökéletes-séggel és magasztos szándékkal* cselekedjem.

Kérdezzem meg magamat. A *lehető legtökéletesebben* végzem-e azt, amit tennem kell? *Lelkiismeretes* vagyok-e munkámban, állapotbeli kötelességeimben, áhítatgyakorlataimban? Nem fordul-e elő megfutamodás, meghátrálás, visszaesés? Elméletben mindent odaadok, de a gyakorlatban nincs-e sok hanyatlás? — Vegyem szabálynak, hogy soha semmit se utasítsak vissza szándékosan Urunktól. A kétséges dolgokban ne tépelődjem, semmi kötelezettség sincs akkor, cselekedjem tetszésem szerint. De amikor világosan látom, hogy Urunk ezt a dolgot kéri

tőlem, menjek a dolog végére. Sohase egyezzem abba bele, hogy Istennek csak a felét adjam annak, amit tőlem kíván.

A cselekedetek tökéletessége. *Széles horizontú szándékok.* Cselekedjem Isten szemszögéből nézve, és nem egoizmusból, egyszerű önszeretetből, hiúságból. Mindent jól megtenni, nem annyira a tökéletesség pillanatnyi kívánásából vagy a pontosság, a gondos munka szeretetéből, mint inkább azon vágyból, hogy Istennek minden percben legnagyobb dicsőséget szerezzek. Állapítsam meg mindennap szándékomat: hétfőn a távoli misszióért, kedden a pápa szándékára, szerdán a meghalt hívekért, stb. . . . ajánlom fel minden imádságomat, munkámat és szenvedésemet. Mindig szélesebb, apostolibb és Jézus Szíve szándékával megegyező szándékokra törekszem. Az Imaapostolság havi szándékainak gyakori felindítása e tekintetben nagy segítségemre van. Végezzem késedelem nélkül ezt a szándékfelajánlást vagy ha már megkezdtem, tegyem azt mindig élénkebbé.

29. Az apró kötelességek.

„A nagy dolgokra kínálkozó alkalom ritka, a kis dolgokra kínálkozó alkalom folytonos.” (P. Chaignon.)

Ha „*nagy dolgokra*” várok, hogy magamat megszenteljem, talán sokáig fogok várni. Talán soha sem fognak megjönni. Ha elérkeznek és engem *készületlenül* találhatnak, számomra semmit sem jelentenek. *Alkalom* tolvajt szül, szoktuk mondani. De rendesen a tolvaj teremti az alkalmat. Erős leszek a *nagy helyzetekben*, ha megtanulok erős lenni a *kis helyzetekben*.

Aki kicsiny dolgokban erős, az igazán erős. Mindenki képes *átmeneti* lendületre. De *egész életem át*, reggeltől-estig lankadatlanul alkalmazkodni

a kis áldozatok hosszú sorozatához, mint amelyek a gondolatokra való felügyelet, kitartás a munkában, buzgalom a jámborságban, pontosság a felkelésben, semmiségek, de amelyek oly sokba kerülnek — ez *majdnem hősie*s bátorságot kíván és bizonyít.

És azután ezeket a kis dolgokat kicsinyeknek nevezzük, pedig *nagyok*, mert *nagy lelket* kívánnak. Nagyok, mert semmi sem kicsiny, amit Istentől megtagadunk. Ha Szent János a keresztfá mellett megtagadott volna egy pohár vizet Urunktól, vajjon ezt apró gyengédtelenségnek nevezték volna-e? Gyakran az, amit a Mester tőlem kíván, megfelel egy pohár víznek. Kis dolog lenne-e az, ha nem adnám meg neki?

30. A kis dolgokkal való törődés.

Laffitte Jakab Bayonneból Párizsba érkezett, hogy állást keressen. Megjelenik egy Perregaux nevű bankárnál. A személyzet teljes, nincs fölvétel. Laffitte csalódottan távozik. Kimenet észrevesz a földön egy tűt, és felveszi.

— Mit csinál ott fiatal barátom? — kérdi tőle a bankár.

— Uram, itt egy tű. Semmit sem szoktam elveszteni.

— Ah, ön gondos ember. Nos, hát jöjjön vissza holnap.

Másnap Laffitte belépett a Perregaux bankba, és idővel Franciaország egyik legnagyobb bankára lett.

Legyek figyelmes az *apró dolgokra*. Minthogy életünk általában apró dolgokból tevődik össze, miből szőjem erényemet, ha ezeket az apró dolgokat elhanyagolom? Ha életemből elveszem ezeket, mi marad meg?

Tehát irtózzam a „*majdnemtől*”. Mindennek jussak a „*végére*”. Ha a zsebkendő beszegéséről

van szó, legyen annak minden öltése mestermű. Mi egy majdnem elkészített fogás, a majdnem kisépért szoba, a majdnem megvarrt zseb, a majdnem lezárt csap? Mindent jól megtenni.

Semmi ne mutassa a *bibelődés* szellemét. Nem szükséges, hogy egy porszem elfedje előttem az egész láthatárt. Adjam meg minden részletnek az ő értékét. Másik igen hasznos megfontolás: a kis dolgokkal való gonddal tudjam átfogni a dolog *összességét*. Ne legyen bennem az apró dolgok rögeszméje, amellyel nem tudok mást végrehajtani, mint ezeket. Legyek képes megérteni egy Mozart-szimfóniát, egy sugárzó bölcseleti könyvet, miképen el tudom készíteni az ízletes mártást vagy a vaníliás krémet.

31. A kegyelemhez való hűség.

„Senki sem tudja, hogy mit tenne Isten azon lélekkel, aki őt cselekedni *hagyná*.” (P. de Ravignan.)

Soha szándékosan a legcsekélyebb ellenállást ki nem fejteni a világosan megismert isteni sugallattal szemben,—amelyet egyébként állapotbeli kötelességemmel, a keresztény tökéletesség szilárd elveivel és lelkivezetőm útmutatásaival összeegyeztethetőnek tartok — íme a keresztény élet, a tökéletesség.

Sokan, mivel nagyon *szórakozottak*, nem hallják Istent. Azok között, akik hallják, sokan nem követik Istent, mert *hanyagok*, vagy ha követik is, időről-időre, távolról és lanyhán követik. Kétségtelenül erőnkön felül van a folytonos hűség. De mégis törekedni kell erre sietség, szünet nélkül, és a hibázás után türelmetlenség nélkül. Miért álmodom csupán leszállított értékű szentségről? Ó, ha a tökéletesség útján Isten lépteivel járhatnék! Lábam törpék. És Isten azokhoz alkalmazkodik, és járását, amennyire csak lehet, lassítja. De még így sem követem. Megállapodom, mozdulatlan maradok az

úton . . . Ha mindig hallgattam volna a hívásra, már szent lennék.

Ezentúl *ernyedetlenül hű* maradok. Az idő minden percéből az „örökkévalóság” maximumát akarom kihozni.

32. Középszerűség.

„Mihelyt az ember a *középszerűségen* túl egy lépést tesz, meg van mentve.” (Psichari Ernő.)

Mily jót tesz nekem ez a beszéd! Hosszú idő óta megnevezhetetlen középszerűségben poshadtam, *irtóztam* a szép élettől, *nem* voltam *szigorú* a kétes alkalmakkal szemben, *lusta* voltam a felkelésben, *oktalan* a tekintetemben és olvasmányaimban, *hanyag* imáimban és szentáldozásaimban. Még nem estem el, de közel álltam hozzá.

És ezenfelül a valamennyinél súlyosabb veszedelem, az alattomos és átfogó *kísértés*: Te mindig csak középszerű leszel. Mit akarsz te? Szent lenni? Eredj!

Nem tudtam enyhíteni a terhet. Olyan voltam, mint a hóval túlságosan megrakott fa, amelynek elnehezedett és megmerevedett ágai nem mozognak többé.

De íme, lelkembe hatolt ez a mondás: „Mihelyt az ember a *középszerűségen* túl egy lépést tesz, meg van mentve.” Egyszerre minden elolvad. Az ágak újra felegyenesedtek és üde szellőtől reszketnek, amely megújítja az erdőt.

Ezt a lépést meg akartam tenni, megtettem. Bátorság . . . Új erőt érzek magamban. A hegy-csúcsok újra vonzanak, a belső tökéletesség ösvénye felém integet. *Előre!*

„Hónapok kellenek, hogy a termés beérjen, csak egy tűzke kell, hogy a termés lángra lobbanjon.” (Péguy.)

Egy pillanatnyi *oktalanság* egész életet elpusztíthat.

Általában minden *szabad cselekedetnek* félelmetes hatalma van. Az emberi akarat oly kis dolognak tűnik fel, pedig az elég ahhoz, hogy magamból szentet vagy bűnöst alkossak. Az emberi szabadság ellen senki sem tehet semmit, sem egy más emberi szabadság, sem (legalább is ideiglenesen) maga Isten. Ő beleegyezik abba, hogy a földi élet folyamán a gonosz emberi szabadságtól kudarc érje. Egyébként itt egy lélek, amely hónapok óta bűnben él, és íme, pillanatnyi bánatcselekményt végez, és ez elég ahhoz, hogy rehabilitálva legyen.

Bizonyos cselekedeteknek *bizonyos feltételek mellett* óriási hatalmuk van, ledönthetnek egész multat, vagy felavathatnak egész jövőndőt.

A cselekedet önmagában lényegtelennek látszott, következményeiben rettenetes lehet. Szikrát dobok a szélbe. Isten tudja, mit fog ez a hanyagság elpusztítani. Mint gyermek, apró gyöngyöket cérnára fűztem és nyakláncot készítettem. Csak el kellett engednem a cérna egyik végét, és minden gyöngy kihullott.

Vigyázat a lelki életben előforduló meglepetésekre. Lássam előre cselekedeteim következményét. Magamat kormányozni annyi, mint előrelátni.

34. Tunyaság a kísértéskor.

„Tudtam, mi fog érni, ha cselekedni hagyom . . . És hagytam cselekedni.” (Egy megkísértett lélek vallomása.)

Nincs rosszabb, mint a felismert baj előtt való

tunyaság. Az ember látja a közeledő veszélyt. Érzí, hogy ellen kellene állnia, és bizonyos lelki paralízis megakadályozza, hogy az ember a megkívánt határozatot meghozza. Jól értsem meg, hogy amikor nem akarok ellenállni, határozottan akarom az ellenállás hiányát. Ebben az esetben *nem cselekedni* annyi, mint *cselekedni*, annyit tesz, mint ujjamat a forgó kerekek közé tenni. Amikor a kísértés körül ólálkodom és nem távozom el tőle, a kísértést még merészebbé és veszedelmesebbé teszem s közeli zsákmánynak tartom magamat.

A kísértés nem más, mint a tiltott és a vonzó dolog felajánlása. Mivel tiltott, azonnal, mielőtt lelkiismeretem felriad, szembe kell szállnom a bajjal és lelki magaviseletemmel el kell ismernem, hogy rosszalom azt. Ha hagyom magam félrevezetni és kezdettől fogva nem veszem fel ezt az erős és visszautasító magatartást, elismerem, hogy ha a kísértés belém tud kötni, megfoghat engem, mert a tiltott világos tudata mellett nem lázadtam fel, sőt hagytam jönni, talán még eléje is mentem.

A közeli veszélynek bizonyos vonzása van. Az ember nem akar elesni, de nem mond le arról, hogy magát közeli vagy távoli alkalomnak ki ne tegye. Félre az ilyen kockázatos késedelmezéssel, ezzel a *félhűséggel*, ezekkel a be nem vallott áru-lásokkal. Haladjunk előre a fényességben. Semmi zavar. Ne lássunk rosszat mindenütt. Ne lássunk ott, ahol nincs. De ahol az egyenes lelkiismeret felfedezi, azonnal félre a fondorkodással. Aki a veszélyt szereti, előbb-utóbb elvész abban.

35. A puha élet

1. A puha életet a minden *nehézségtől és fárasztótól való menekülés jellemzi*.

Az ilyen életű ember nem tudja elviselni, ha rosszul megy neki. Mindenben és mindenütt a lehető

legjobban akarja magát érezni. Szereti a kényelmet, keresi a könnyebbet, kellemesebbet, a testnek hízolgót, a parfömöket, nyalánkságokat, fényűzést . . .

2. Mit árul el?

Felszínes hitet. A jászol nem volt kényelmes, még kevésbé a kereszt. Kényelmes hálókocsiban nem lehet a fájdalmas utat keresztényi módon megjárni. Amikor a császár a Chosroe perzsa királytól visszahódított keresztet díszöltönyében akarta a Kálváriára felvinni, képtelen volt megmozdulni. Jeruzsálem püspöke azt mondotta neki: „Nem, fejedelem. A megfeszített Mesterhez méltóbb ruhát kell felvenned.” Tanuljak ebből a példából.

Erőtlenséget. Lejtón lefelé menni minden erőlködés nélkül lehet. De milyen az az élet, amelyben nincs semmi erő kifejtés?

3. Mit hoz létre?

Néha *vétket*. Ritkán történnek váratlan, súlyos esések, amelyeket nem előzött meg többszörös hanyagság, előrehaladott lustaság. A puha élet a legjobb előkészület a súlyos vétkekre. Minthogy a lélek nincs előkészülve az önlegyőzésre, mihelyt egy nehéz alkalom jelentkezik, hacsak csoda nem segít, nagy bajba juthat.

Ha nincs is vétek, de *hiányzik a komoly és mély élet*. A kocsonyás tömegbe nem lehet pecsétet nyomni. Ez a felszínes, puha élet nem mutat semmi mélységet, semmi eredményt, ez nullaélet.

36. A szeszélyes élet

1. Mi jellemzi azt?

A szabály hiánya. A szeszélyes leány elvet minden korlátot, minden bölcs parancsot, mert az ilyen életet gépiesnek nevezi. A saját képzelete szerint cselekszik. Amikor akar, akkor kel fel. A szeszély állandó permanenciában van. Semmi megállapított idő, hanem állandó változás. Nézzük csak

a kecskét. Ebben a pillanatban legel, és azt hisszük, hogy komolyan annak él. De hirtelen nagyot ugrik, és tovább szökik. Miért? Nincs semmi oka. Szeszély.

2. Mit árul el?

A megfontolás hiányát. A szeszélyes ember nem cselekszik az érdeket és hasznát kutató komoly megfontolásból. „Ez tetszik nekem”, íme a leggyakoribb indítók. Amikor nem tetsző kötelességek teljesítéséről van szó, mekkora katasztrófa következik bel!

Mélységesen meggyökerezett önzést, a bálványimádásig menő öntiszteletet. *A hitnek* fájdalmas hiányát. A napi tevékenység gyakorlásában az a keresztény szabály, hogy csak egy dolgot keressünk: minden pillanatban megtenni azt, amit Isten akar és amint Isten akarja Krisztus példája szerint. „Krisztus sohasem cselekedte az ő akaratát.” A szeszélyes lélek ezzel mitsem törődik. Az ő akaratára szent és Isten kívánsága utolsó gondját képezi.

3. Mit termel?

A környezetben zavart, botrányt, eltávolodást. Micsoda bizalommal lehetünk az iránt, aki mint a szélkakas változtatja irányát?

A szeszélyes lélek *terméketlen*. Bizonyos hajlékonyság jó a cselekvésben, és tudni kell követni a sugalmazást. De a folytonos változás, a szélkakasszellem sem hoz létre. Őrizkedjem és függetlenítsem magam tőle mindenáron.

37. A lemondás.

„Egész szívemből azt fogom tenni, amit egész szívemből nem kívánnék megtenni.”

Egy energikus lélek jelszava ez. Visszatérek a szeszélyhez. Annyira ki vagyok ennek téve. Mindenkinék vigyáznia kell erre a pontra és nekem kiváltképen, mert tudom, hogy a váltakozó hangulatok embere vagyok és a szélroham bármikor elér

kerülhet; képes vagyok arra, hogy ok nélkül a leglírikusabb lelkesülségből a legprózaibb letargiába essem.

Bizonyos időszakokban mindennap áldozom. Majd hirtelen megállok. Miért? Szeszély. „Többé nem mond semmit nekem.” Mintha ennek kellene keresztény kötelességeim szabálymértékének lennie. Több héten át rendesen végzem elmélkedésemet. Hirtelen minden megáll. Miért? Szeszély. Buzgólkodom valamely egyesületben vagy jámbor társulatban, és egy szép napon nem látnak többé. Mi a magyarázata? Szeszély. Több napon át lángoló nagylelkűség tölt el, a puszták remetéinek szigorúsága nem rémítene meg, és a következő héten önmegtagadási gyakorlatomnak vége. E tekintetben jól mondja Mgr. d'Hulst: „Igaza van, amikor szemrehányást tesz magának, hogy a „képzelet” irányítja életét. Nem ismerni a mértéket azon a napon, amikor önmagával meg nem elégedve, vagy az érezhető kegyelemtől vitetve erősen vonzódik a bűnbánati cselekményekhez, sokkal kevésbé hasznos és érdemszerző, mint magát mértékkel legyőzni azon a napon, amikor semmihez sincs kedve.”

A nehéz pillanatban, amikor kedvünk hiányzik, igyekezzünk *mégis előre haladni* és tegyük meg egész szívből azt, amit egész szívből nem szeretnénk megtenni.

38. Tekintélyi szellem.

„Atyám és én, mi mindig azt tesszük, amit én akarok.”

Taine mesélte el egy leánynak ezt a mondását, amelyet az valamely szalonban mondott.

Ime, egy kis személy, akit nehéz lesz majd később a férj szelíd igája alá vetni. Ezekből lesznek majd az *akaratos*, parancsoló, tekintélyt gyakorló személyek, akik hozzá vannak szokva, hogy minden

képzeletüknek és szeszélyüknek eleget tesznek. Egy elkényeztetett gyermeknek ez a mondása sokat ki-fejez: „Mama mindent odaadott, amit szerettem. Nem tudom még, mit akarjak.”

A szülők azt hiszik, hogy ügyesen cseleked-nek, amikor engednek. Pedig helytelen eljárás. A szülők gyermekeikhez intézett megjegyzéseiknek hetvenöt százalékát elhagyhatják. És ami megmarad, ahhoz következetesen ragaszkodni. *Ritkábban paran-csolni*, de mindig tudatosan, és az egyszer megho-zott helyes parancsot *sohasem visszavonni*. Csak ilymódon lehet erős akaratot nevelni. Ha a gyer-mek tudja, hogy kéréssel, fenyegetéssel, könnyek-kel, hízélgéssel megkapja azt, amit akar, többet ér lemondani a nevelésről.

Szüleim szeretnek és talán mindent megtesz-nek, hogy örömet szerezzenek. Ne éljek vissza jósa-gukkal és ne gyakoroljak otthon bizonyos *zsarnok-ságot*. Tudjak határt szabni vágyaimnak. Természe-tesen, ha két héten át *duzzogok* és siránkozom, hogy ezt vagy azt a csecsebecsét megkapjam, a végén odaadják. De micsoda kicsinyesség ez! Úgy gondolták, hogy kötelesek ezt tőlem megtagadni. Helyesen van így. És megőrizzük mosolygó kedé-lyünket.

39. Az áldozat.

„Az ember kielégíti magát, hogy *megfossa magát*, és sohasem *elégíti ki magát*.” (Egy bölcs mondása.)

Az *áldozatban* van bizonyos öröm, amely két-ségtelenül rideg, de valódi: az elvégzett munka, a valóban bebizonyított szeretet öröme, az isteni juta-lom a meghozott áldozatért.

Minden földi öröm ürességet, hamuizt hagy hátra. Egy író így jellemezte a földi örömet: „A világ legmélyebb és legszomorúbb szava.”

Egy másik lélek meg így sóhajt: „Az élet elviselhetőbb lenne, ha nem lennének benne élvezetek.” Természetünk sokkal nagyobb, semhogy a teremtetett dolog kielégítené. A végtelent horzsolja. Hiába kívánja és hiába dobják elébe egészen a jóllakásig ezt a földi semmit, az csak felszaporodik, de őt be nem tölti. Isten azt akarja, hogy itt sohase elégsük ki magunkat. Ha a föld megadná nekünk az eget, nem gondolnánk többé arra, hogy feltekintsünk az égre.

„Még”, „többet”, „tovább” . . . szavak, amelyek legjobban kifejezik kicsinységünket és nagyságunkat. Szomjasnak lenni és teremtménynek lenni szinonim kifejezések. Szomjasnak lenni és kielégíttetlen teremtménynek lenni, íme földi életünk gyötrelme és egyszersmind magasztossága. Egy lény annyit ér, amennyit kívánsága ér.

A Chantilly-i temető csarnokában egy angyal látható zöld ruhában. Körülötte ez a szó ragyog: *Spes. (Reménység.)*

Amely élet felett nem ragyog ez a szó, az halott élet.

40. A lehetetlen.

„De a *lehetetlen* előtt szégyen nélkül meg lehet hátrálni. Majd ha megbirkózom vele, akkor fogok azzal számotvetni.”

Hányszor fordul elő az erkölcsi életben ez a szó: *lehetetlen!* Lehetetlen például, hogy az ember ne viselje azt, amit mindenki visel, hogy ne olvassa azt, amit mindenki olvas, hogy ne táncolja azt, amit mindenki táncol. Vagy pedig lehetetlen a világ forгатagának vonzóerejével szembeszállni. Lehetetlen teljesen megőrizni a gondolatok és képzelet finomságát. Közönséges, maró és *hamis bölcsélet*.

Tegyem magamévá a fenti idézetet és a francia katolikus gyermekegyesület, a Coeur vaillant (készsé-

ges szív) mottóját: *A Coeur vaillant-nak semmi sem lehetetlen.*

Lehetetlen, mormolja még néhány félénk lélek, lehetetlen megkísérelni ezt az apostolkodást . . . Nincs semmim, amivel sikert tudnék elérni. Nem fognak rám hallgatni.

Ha majd nekilátok, akkor fogok számotvetni ezzel.

A legjobb eszköz a *sikerhez a merészség*. Rézszerről vegyek elő minden emberi eszközt: modort, kedvességet, buzgóságot, önzetlenséget és azután, mivel isteni műről van szó, imádságot, áldozatot . . .

Bámulatos azon *lehetetlen* dolgok száma, amelyek a határozott emberek végrehajtanak. Iratkozzam fel ezeknek a kategóriájába.

41. Elcsüggedés.

„Semmi sem hasonlít annyira a kevélységhez, mint az elcsüggedés.” (Amiel.)

Szalézi Szent Ferenc és Chantal Szent Franciska igen gyakran beszélnek erről.¹ Az utóbbi azt írja egyik leányának: „Amikor hibázni fog a hűség ellen, *csüggedés nélkül* alázza meg magát. Ez a megálázkodás és alávalóságának szeretete a nyugalommal és békével karöltve kedvesebb lesz Isten előtt, mint szőrszálhasogató hűsége.”

Mi van mindezen csüggedés mélyén? Naív hiszékenység, hogy nem ismerek többé sem esést, sem ellanyhulást. Micsoda oktalanság! Várhatom-e azt, hogy a nyomorúságos ne legyen más, mint nyomorult, és kell-e csodálkoznom azon, ha az esendő elesik?

Ez legyen az eljárásom: *előzőleg* tegyek meg mindent, hogy hű maradjak, *utána*, azaz az esés

¹ A csüggeteg lelkek nagy haszonnal olvashatják Tissot: Hibáink jórafordításának művészete c. könyvét. (Korda-kiadás.)

után ne csodálkozzam, ne bosszankodjam. Azonnal keljek fel és menjek bátrabban tovább. Ez az igazi nagylelkűség, az igazi alázatosság.

Ismételjem gyakran ezt az értékes röpirát, amely csodákat művel: „Jézus Szíve, bízom benned.”

42. Állhatatosság.

Állhatatosnak lenni annyi, mint használni az állhatatosságra vezető eszközöket.

Mindenekelőtt legyek *hű áhítatgyakorlataimhoz, bármi is történjék*, kedvetlenségem, szárazságom, beképzelt tehetetlenségem ellenére is. Az ember mindazt megteheti, amit akar. Itt különösen áll ez. Kitartani és ismét kitartani.

Kerüljem a bűnrevezető alkalmakat. Mihelyt észreveszem, hogy ha nem is a rosszra, hanem a kevésbé jóra vezető alkalom előtt vagyok, rögtön lépjek fel és ne hagyjam magam elvitetni. Ebben a pontban nagy örködés. Az ördög ravasz. A nagy esések nem kezdődtek jelentékeny botlásokkal, hanem apró hanyagságokkal. Ne törődjem azzal, ami- ben nincs beleegyezés, ami váratlanul meglepett és amelynél a bűnhöz megkívánt feltételek, a tudatosság és a szándékosság nincsenek meg. Inkább használjam fel ezen eseteket, hogy a jövőben jobban cselekedjem. De nagy jelentőséget tulajdonítsak minden beleegyezett bűnnek, ha mindjárt csak tökéletlenségről, gyengédtelenségről, tehát nem parancsról, hanem Isten egyszerű kívánságáról van szó.

A nehéz pillanatokban *hívjuk segítségül Isten erejét.* A Megtestesülésről nevezett Mária kármelita nővér halála előtt így kiáltott fel: „Istenem, nem bírom tovább, te cselekedd tovább.” Eredeti és okos felkiáltás.

És azután *törekedjem mindennap a legjobbat, a maximumot cselekedni.* El nem esni helyes do-

log, de negatív. Pozitív dolog kell. Az idő minden része gazdagítsa erényességemet és hozzon több dicsőséget Istennek. Mindenegy nap a végső állhatatosság egy vége. Életünk napokból tevődik össze és minden napnak szentségben kellene elmúlnia.

Lelkiismeretvizsgálásomat sokkal inkább ez utóbbi pont felett végezzem, mint hibáim felett.

43. A keresztek.

„Jézus Krisztus helyettese a bánat.” (Faber.)

A jólét könnyen eltávolít Istentől. A megpróbáltatás visszavezet Istenhez.

„A jó szenvedés” diadalai ismereteseek.

Hány személy, különösen leány maradt közep-szerű és közönséges, mert sohasem volt legalább egy kissé kapcsolatban az igazi *fájdalommal*. Minden könnyű körülötte, kényelemben, gondtalanul él, nem ismeri a szirteket, nehézségeket. Atyja gazdag, anyja nem követel vagy nem tud követelni semmit sem. Valósággal dajkálják. Mintha az élet célja előtte szórakozás, tánc, zsúr lenne.

És váratlanul beront a szenvedés ebbe az elzárt kertbe és azt előzönlí. Gyász, csalódás, betegség. Mindedig nem tért magába, nem eszméledett, csak felszínesen élt és ajkát odanyújtotta minden mézcsepphez, amely eléje esett, és íme, az édes mézből keserű epe lett.

Üdvös keserűség ez annak, aki megérti. Ha a lélek kicsinyes, a szenvedés még összébb húzza, még kicsinyesebbé teszi. Ha a lélek képes emelkedni, ha van benne jóra irányuló, titkos és kiaknázatlan erőkészlet, újjászületés indulhat meg benne. Eddig Jézus Krisztust csak mint a szalon egyik bútordarabját, mint plüssimazsámoly felett lógó elefántcsontfeszületet ismerte. De most az igazi Kálvária igazi Megfeszítettjének jelenlétében találja magát. Semmi más, mint a keresztek képesek minket megismertetni Krisztus keresztyével.

III. A SZÜKSÉGES ERÉNYEK.

44. Szerénység.

„A szerénység a szépségnek és ugyanakkor a csúnyaságnak legszebb ékessége.” (Egy regényíró.)

Szerénység a járásban, szerénység a tekintetben, szerénység az öltözetben.

Gondoljam meg, hogy ebben nem vagyok egyedül érdekelve. Ha e tekintetben magamnak nem vagyok ártalmára, — ami nem bizonyos — gondolnom kell másokra, akiknek ártalmára lehetek. Nem lehetek-e szerénytelen viselkedésemmel és öltözétemmel mások ártalmára? Megjelenésemben ne legyen semmi olyan, ami távolról is rosszra ingerelne.

Kivált a templomban kerüljem mások megbotránkoztatását. Azért vagyok ott, hogy imádkozzam és másokat is imádkozásra segítek, és semmi más miatt.

Az egyik szellemes plébános, ki látta, mint jönnek a menyasszonyok feltűnő ruhában az esküvőre, a következő hirdetményt tette a Plébániai Értesítő-be: „A plébános ismeri a nehéz anyagi viszonyokat és a szövetek árának emelkedését, nagyon sajnálja azon menyasszonyokat, akik esküvőjükre csak félöltözetet tudnak beszerezni és mellüket és karjaikat félig fedetlenül hagyják. Ezért egy igen szép fehér kendőt vásárolt, amely a sekrestyében marad, és amelyet felajánl és rátesz a könnyen öltözött menyasszonyokra, nehogy meghűljenek a templomban. Ezen atyai érzelmeit az illetők értékelni fogják.”

Mindenki megérti ezt.

45. Keresztény toalet.

„Be kellett zárunk ezen ház (Vatikán) kapuját egyesek előtt . . .” (XI. Pius pápa.)

Barat Szent Zsófia szenttéavatása alkalmával a pápa a Szent Szív apácák négyezer akkori és volt növendékeit kihallgatáson fogadta, amelynek végén lelkükre kötötte, hogy minden erejükkel harcoljanak a *tisztességtelen divat* ellen. A pápa ezt a küzdelmet kereszteshadjáratnak nevezte és megjegyezte, hogy legutóbbi fogadásán nemtetszését kellett kifejeznie egyes megjelentek *szabados öltözködése* miatt, majd ezeket mondotta: „Be kellett zárunk ezen ház, a mi atyai házunk kapuját némely leányunk előtt, akik egyébként jók, de hiányzik bennük azon érzés, amely a nőben, különösen a keresztény nőben nem csökkenhet: a szerénység érzése.”

Kinek van igaza, a pápának vagy a félvilági erkölcsmagyarázóknak, akik merészségre bátorítanak? Máris választottam egy erkölcstelen szabó és Jézus Krisztus helytartója között.

Szent Perpétua és Felicitász vértanúságában olvassuk, hogy midőn az egyiket a felbőszült bika a levegőbe emelve a földre vetette, ruhája nem fedte el teljesen testét, a hős vértanú utolsó erejével is teljesen magára húzta ruháját. — Amidőn Erzsébet hercegnő, XVI. Lajos francia király nővére a vérpadra felment, a szél levitte válláról a mellkendőjét, a hercegnő kérte a hóhért, hogy vegye föl és adja oda a kendőt, hogy ne jelenjen meg dekoltáltan a tömeg előtt.

Kinek van igaza? A kis balga leánynak, aki előtt semmi sem elég kihívó vagy ezeknek a hősieken szemérmes nőknek?

46. A néma hízelgő.

Ez a *tükör*. Ékesen szóló és néma hízelgő. Szó nélkül elragadtat, csábít és megcsal. Némán

leigáz, ösztönöz, túloz és hazudik. El tudja tüntetni azt, ami van, és megjeleníti azt, ami nincs. Annyira vonzó, hogy a nő, kinek kézitáskájában tükör van, nem marad egy óráig helyben, hogy az üvegdarab-bal néma beszélgetést ne folytasson.

Egy író könyvében az Autun-i nőkről beszél, akik imakönyveikbe apró tükröket tettek, „minden bizonnyal azért, hogy imáik össze ne legyenek kuszálva, mialatt Istenhez szállnak”.

Kiszámították, hogy a nő élete folyamán mennyi időt tölt tükre előtt? Ez természetesen a nőtől és életkorától függ. Ime a középárány: 6—10 évig napi hét percet, 10—15 évig negyedórát, 15—20-ig 22 percet, 25—30-ig félórát, a többi nem érdekes. Ha hetven éves korában hal meg, nyolc hónapot töltött a tükör előtt.

Amikor szükséges, használjuk a tükröt, de feleslegesen ne vegyük kezünkbe. Azzal nem leszünk mások *tetszésére*, ha mutatjuk, hogy csak *tetszésüket* keressük.

Elhatározás: kevésbé tekintem arcomat a tükörben, inkább lelkem igazi arcát fogom tekinteni.

47. A tánc.

„A tánc lehet *ártatlan*, legtöbbje *kétes erkölcsű*, és egynéhány határozottan *ellenkezik a jó erkölcsökkel*.” Így beszélt P. Janvier, a párizsi Notre Dame szónoka 1922 nagybőjtjén mondott konferenciájában.

A *helytelen* vagy *kétes erkölcsű* táncokat utáljam, ha mindjárt környezetem, a divat vagy személyes hajlamom és szeszélyem mellette szól. Bármilyenek is legyenek a „bevett szokások”, ha látom, hogy a táncosok érintkezése szoros vagy a taglejtések szerénytelenek, — e két jel családokozhatatlan — határozottan tartsam magamat vissza attól a tánctól.

— De nem mehetek többé a világba? — Mi-

ilyen világba? Abba, amely isteni nagyságunkon és lelkünk igazi értékein mosolyog? Hol lenne a baj? Ismét P. Janvier mondja: „Ha az a tény, hogy a világba megyünk, minket vagy mást bűnbe visz, keresztény kötelességünk, hogy ne menjünk oda.” Mint megkeresztelt leány, miért legyek szemérmetlen szórakozásnak szolgálója vagy erkölcstelenségek rabszolgánője, amelyek ellen a keresztény nőknek régóta és győzedelmesen szembe kellett volna szállniuk?

Hátra van a *megengedett* tánc. A körülmények tekintetében (toalet, izgalom, sűrű látogatás) ez is okosságot követel. És azután van-e arány a velejáró kellemesség, a belőle áramló eredmény és a kifejtett fáradság között? Kiszámították, hogy az este 10 órától reggel 4 óráig tartó bálban táncoló nő kifejtett energiájával 56 kilométeres utat tehetne meg. Komolyan azt hiszem, hogy ezen kilométerek vagy ezek tízszeresének végén fogom ideális férjemet megtalálni? Azt képzelem, hogy a fiatal emberek — legalább is azok, akik között gyermekeim jövőő atyját szeretném megtalálni — olyan naívak, hogy hitvesi és családanyai értékeimet táncom lendülete és gráciája szerint ítélik meg?

48. „Kevés az őszinte személy.”

(Madame de Sévigné.)

A hírneves francia íróő, Madame de Sévigné ezt írta leányának, de Grignan-nének: „Leányom, kevés az őszinte személy. Gondolkozz egy kissé ezen a beszéden és meg fogod szeretni.”

Olvastam a nők őszinteségéről tanúságtételeket, amelyek megerősítik ezt az állítást. Egy nő kijelentette, hogy őszinte volt. — Mit nevez ön őszintének? — Istenem, hát az az őszinte nő, aki szükség nélkül nem hazudik. — Amiel genfi moralista cseppet sem kedves, metsző gúnnyal mondja: „A nő soha-

sem mondja ki egész gondolatát, beszéljen bár a szemérmesség, az elővigyázatosság vagy a mesterkélttség jegyében. A teljes őszinteség számára lehetetlennek látszik, és önmaga egész ismertetését tiltott dolognak tartja."

Bármilyen legyen ezen ítéleteknek igazsága, legyenek azok túlzások vagy valót kifejezők, legalább én legyek őszinte.

Legyek őszinte *Istennel*. Ne játsszam annak a szerepét, aki nem lát. Legyek lojális Istennel szemben. „Igen, Uram, ez az, amit tőlem kívánsz. Nem mertem szembenézni vele. Ezentúl számíthatsz reám."

Legyek őszinte *magammal*. Ne áltassam magamat. Pontosan a szerint ítéljem magamat, ami Isten előtt vagyok.

Legyek őszinte *mással*. Soha még árnyéka se legyen bennem a képmutatásnak. Irtózzam attól, hogy valamit azért cselekedjem, mert látnak. Túlzásba se menjek. „Annyira szeretem az igazságot, — mondotta valaki — hogy nem szünöm meg szépitni." Nem. Mutassuk meg az igazságot olyannak, amilyen. A hazugságnak nyoma se legyen. Tökéletes egyenesség. Ne tartozzam azon nőkhöz, akik az emberrel szemben bőkezűek a dicséretben, háta mögött a megszólásban. Egyébként semmi a kérlelhetetlen, szándékosan nyers viselkedésből. Egyeztetsem össze a szeretet parancsát az igazság parancsával. Ezen feltétellel mindig és mindenütt legyek őszinte.

49. Szerénység.

A *szemek* és a *nyelv* szerénysége. Ne akarjak mindent látni, ne akarjak mindent elmondani.

Amennyire a *józan kíváncsiság* a lélek értékét bizonyítja, annyira az a *szenvedély*, hogy az ember mindent tudjon, még a haszontalant és a rosszat is, a lélek kicsinységét mutatja. Az *egész-*

ségtelen kíváncsiság aziránt, ami zavart kelthet a lélekben, a közeli romlásnak előjele. *A haszontalan dolgok kíváncsi tudása* azon lélek ismertetőjele, amely sohasem lesz összeszedett és amelyet csak a bagatell dolgok érdekelnek.

A nyelv szerénysége. Kedves közlékenység, de mindig bölcs és vigyázatos *tartózkodás*. Akik keveset beszélnek, ritkán hibáznak a szeretet ellen. Gyűlöljem a fecsegést. Számot kell majd adnom minden, még haszontalan beszédemről is. Be kell számolnom kíméletlen szavaimról. Márpedig a bőbeszédű nyelvek igen gyakran rossz nyelvek.

Kerüljem továbbá a *pletykálkodó* leány nevetéséges alakját. Sarrasate spanyol művész a háború előtt londoni tartózkodása alatt egyik vasárnap a kármelita templom orgonistáját helyettesítette. Az orgonista kérte a kármelita perjelt, hogy tegye az esetet az ujságba, hogy a nyilvánosság tudomást szerezzen róla. — Többet tettem ennél, mondotta a perjel, a hirt mint bizalmas jellegűt elmondtam három-négy nőnek, akik a templomot látogatják.

50. A világ gonoszsága.

„*A világnak* az a nagy gonoszsága, hogy a lelkedet meggyőzi arról, hogy nem olyan veszélyes, mint amilyennek feltűntetik.”

A *világiasság* a dolgok végtelenségében áll, amelyeket részletekben meg lehetne engedni, de amelyeknek teljessége elrejtí Istent, nagy kötelességeinket, igazi célunkat. Onmagában véve egy kényelmes fotőjben elnyújtózkodni nem rossz dolog, puha ággyal, drága ruhával rendelkezni, későn lefeküdni és későn felkelni hasonlóképen még nem rossz dolog, de ha az élet csak ilyen kényelmes dolgokkal van tele, mily könnyen szem elől lehet tévesztetni az Isten országát.

Urunk ezt mondotta: „Keressétek *először* az

Isten országát, és a többi mind hozzáadatik nektek." A világias szellem ennek a megfordítottját igyekszik hirdetni, és az emberek elfogadják a tanítást: „Keressétek először a földi dolgokat, és Isten országa későbbre maradhat. Először a föld és annak édessége, az ég és annak elnyerésére szükséges isteni parancsok teljesítése harmadrangú kérdés."

— De csak nem fog engem megakadályozni abban, hogy örömet keressek?! Nem teszek rosszat. Csak nem gondolja, hogy kötelességem mások üdvösségével foglalkozni? Ah, de irtózom a vallásos egyesületektől és a bennük való működéstől! Csak nem fogok deszkán feküdni! Láthatja jól, hogy az ember lehet kiváló keresztény mindezen kicsinységek nélkül . . .

Ime, a világias szellem.

51. A világias szellem.

„Hogyan hatolhat be Isten annak a lelkébe, akinek egyetlen gondja és elfoglaltsága személyes vágyainak a kielégítése."

Itt a világias szellem. Nincs nyílt szakítás Istennel. De Isten mellé, Isten elé más dolgot állít a lélek. Mi hát ez a más dolog? Minthogy az egész földet és minden gyönyörét nem lehet egyszerre átölelni, igyekszik mindazt megragadni, amit a föld egy része nyújthat neki. Isten tehát eltűnik a megszűnésben. *Udvartias* vele szemben, amikor bizonyos órákban parancsolóan előírja a vallásos cselekvést vagy a szükséges megtartóztatást, ezeken kívül arra kéri Őt, hogy maradjon a *kulisszák mögött*, hogy ne avatkozzék bele életének apró részleteibe. Jelenléte éppen úgy bántaná, mint a kellemetlen, hivatalos vendég szerénysége.

A félvilági hölgy így beszél magában: „Élni annyi, mint „elfogadni"; az élet folytonos teaestély, a tökéletes boldogság az elegáns ebéd és az otthon

a szalon. Nemde ezek szerint kell lepergetni éveinket? És azután a világ a feledés gyönyörűsége iskolája. Az ember itt minden nehézség nélkül elfelejti minden gondját, kellemetlenségét, baját. Ez az ébren alvók országa, amelyet az arab mesék gondtalan levegője tölt be."

A világias élet merész kockázata az *értékeknek ez a felcserélése*. Az ember figyelmét életének azon eseményeire és valóságaira fordítja, amelyek lényegtelenységüknél fogva azt nem érdemlik meg.

52. Előszőr „az ott fenn való dolgok”.

Nem elégséges csupán megismerni a világ szellemét. Állandóan küzdeni is kell ellene. Megértettem, hogy a következő jellemzi azt:

— az eszmékben való természetfelettség hiánya;

— az élet egészében való természetfelettség hiánya.

Áthatott-e már engem a világ szelleme?

Vizsgáljam meg ítéleteimet.

— *Isten*. Nem tartom-e kissé szerénytelennek azon kívánságát, hogy az Ő akaratának teljesítését tartsam a legfontosabb dolognak?

Az evangélium szelleme és kivált Urunk szigorúsága szempontjából:

— a szeretet dolgában (tartsd oda a másik arcodat);

— a javak és gazdagság dolgában (jaj nektek, akik a föld javaihoz ragaszkodtok);

— az áldozatban (ha valaki utánam akar jönni, vegye föl keresztjét);

— az őszinteségben (farizeusok, ti viperák fajzata!).

Az Egyház előírása:

— a tánc,

— a szórakoztató előadások,

- az olvasmányok . . . tekintetében.
- Viselkedésem.*
- Szeretem vagy gyűlölöm a *felszínességet*
- ájtatosságomban,
- munkámban,
- kapcsolataimban?
- Szeretem vagy irtózom a *mesterkéeltségtől*
- udvariasságomban,
- ügyeim kivitelében,
- vallási gyakorlataimban?
- Szeretem vagy irtózom a *léhaságtól*?
- Képtelen vagyok magamat lekötni, gondolkozni?
- Szeretem a cicomát, az üres pompát?

53. A világ válasza.

De Coulanges ögrófnő Luxembourg marsall, a híres „Notre-Dame-i kárpitos” — ki a párizsi székesegyházat zászlókkal és Franciaországot dicsőséggel vonta be — halála után két hétre ezeket írta Madame de Sévignének: „Képzeld, Asszonyom, az emberek nem gondolnak arra, hogy egy Luxembourg marsall volt a világon. Legjobb barátai még gyakran összejönnek azon ürügy alatt, hogy sirassák, de esznek, isznak, nevetnek és vígan vannak, de Káronról (az alvilági hajósról) szó sem esik. Ilyen a világ, amelyet annyira akarunk szeretni.”

Amikor megfog minket, *rabszolgáivá* tesz. Mennyi áldozatot hozunk neki! Lábaik majd megfagynak, amikor a divat aszúros cipőket ír elő, náthalázban szenvedünk, mert a divat kivágott mellet követel. És mennyi oktan bevett szokás, semmitmondó látogatás, ünnepi ebéd stb. . . . De Marbeuf asszony, Barát Szent Zsófia egyik legelső társnője, kinek hosszú tapasztalata volt a világról, helyesen mondotta fiatal szerzetesnővéreinek: „Elhagyták a világot, mielőtt megismerték volna. Azt hiszik, hogy

ezzel sokat tettek Istenért. Ne legyenek ennyire büszkék áldozatukra. Ha tudnák, mi a világ rab-szolgasága? Gályaélet az."

Mikor elhagytuk a világot — vagy a világ hagyott el minket — de hamar el is felejt az min-ket. A legmélyebb feledésbe taszít bennünket. A halottak igazi sirja az élők szíve. Mindegyikünk kétszer hal meg. Vessem meg előre ezt a világot, amely engem is meg fog vetni.

54. Szűz Mária és a világ szelleme.

1. Természetfelettség ítéleteiben.

Mindig Istennek szolgált először. *Fiat. (Legyen.)* . . . *Ancilla (Szolgálóleány)*. Midőn a templomban megtalált Urunk figyelmezteti: „Nem tudjátok-e, hogy abban kell lennem, ami az Atyámé?” — elismeri azt szívében és megújítja elhatározását, hogy első buzgósa az Atya dolgainak szól.

— Isten akaratának és dicsőségének tisztelete. *Magnificat* éneke ezt hirdeti. Csak erről álmodozik: ha lehetséges lenne számára, Istent nagyobbá tenné, mint amilyen. Dicsőségét emelni, szeretetét és nevét szétsugározni.

— Legmélyebb fájdalmában sem változtatja meg magatartását. Lelke megtörik, szívét a fájdalom töre járja át. De a vértanúk Királynéja, a *Virgo dolorissima* állva marad a kereszt mellett. *Álla* a keserves Anya. Istenért mindent elfogad. Most is és mindenkor „legyen”. *Magnificat*.

2. Természetfelettség cselekvéseiben.

— *Szegénység* szelleme. Mint Dávid király ivadéka elfogadja alázatos társadalmi helyzetét, és nem szégyell vizet hozni a forrásból vagy a háztartást vezetni.

— *Egyszerűsége*. Hogy Mária tetszelgő vagy önhitt lett volna, arra gondolni sem tudnánk.

— *Felebaráti szeretete*. Mily jó Erzsébethhez!

— Részvéte a kánai fiatal pár iránt. „Nincs boruk . . . Cselekedjétek mindazt, amit nektek mondani fog.”

— *Apostoli működése* Jézus mennybemene-tele után.

Szemléljem gyakran az én koromban levő Máriát. Homloka, gondolatai, tekintete, ajkai, kezei, járása, szíve . . . Nézzem. Kövessem.

55. Tudjak köszönetet mondani.

Tudjak köszönetet mondani Istennek és felebarátomnak.

1. *Istennek.* Ne felejtsem el, hogy a hálaadás, a köszönet az imádság második célja. Az imádság a lélek Istenhez emelése, hogy őt imádjá, neki *hálát adjon* . . .

Hányan mondanak köszönetet Istennek? Én talán igen buzgó vagyok a kérdésben, de nem felejtke-e el igen gyakran köszönetet mondani, vagy ha meg is teszem, de oly gyorsan és sietve teszem, mert hamar más dolgot kell kérnem.

1784. év kemény telén XVI. Lajos francia király parancsot adott, hogy a kaszárnnyákban, kórházakban, zárdákban fűtsenek be. Versaillesben maga adott alamizsnát és személyesen utánajárt, hogy rendeletének eleget tettek-e. A tél végén a hála jeléül *hószobrot* állítottak a Louvre közelében. Hálámnak adjak *több tartósságot*.

2. Tudjak köszönetet mondani *felebarátomnak*, ki jót tett velem. Legalább ezt tegyem meg, ha nem rendelkezem a szentek azon erényével, amellyel megköszönték a vett sérelmeket.

A hála centrifugális erény. Feltételezi, hogy legalább egy pillanatra ne gondoljon az ember magára, hanem másra, más előzékenységére, jóságára. Az emberi természet korlátolt és szűkkeblű; egy

jócselekedet néha elég ok arra, hogy jótevőjét megvesse. A gonosz emberi szív csődje.

Tanuljak „köszönöm”-öt mondani.

56. Szüleim.

De la Bouillerie Mária Szent Szív apáca kilenc éves korában ezt a megható feltételt írta naplójába: „Sok örömet fogok szerezni atyámnak és anyámnak. Olyan leszek mellettük, mint a *napsugár*, amely megörvendezteti a természetet.”

Kisleánynak bájos programja. Szüleimtől mindent kaptam. Atyámtól nevemet, amelyet viselek, a házat, amelyben lakom, a nagy vagy kis kényelmet, amelyet élvezek. Anyámtól . . . Valóban mim van, amit nem anyámnak köszönök?

Bizonyos napokban olyan leányokkal találkozom, akik túlságosan *lovagiasan* beszéltek szüleikről, szilaj függetlenséget hirdettek és kijelentették, hogy nem tartoznak azokhoz, akiket be lehet törni . . . Ez bántott engem. De ha igazán megvizsgálom magam, elmondhatom-e, hogy mindig *tisztelettudó* vagyok, amennyire csak lehet, *szerető* vagyok, és amennyire kívánják, *oly készséges* vagyok?

Napsugár. *Melegítő napsugár*. Ó nap, mondta egy költő, amely nélkül a dolgok nem lennének olyanok, amilyenek! Kedvességgemmel tegyek mindenre vidám pecsétet, amely a legcsekélyebb tárgyat átalakítja és ragyogóvá teszi. *Melegítő napsugár*. Eltüntetni a hidegséget, megtörni a jeget, feloldani a szomorúságot . . .

Mily gyönyörű program! Tegyem egészen magamévá.

57. Gúnyolódás.

A lányok szeretnek *gúnyolódni*. *Gyengédek*, tehát világosan látnak, az *első benyomásnak engedők*, tehát nem mérlegelik mindig cselekedetük sú-

lyát, benyomásaik már kivetődnek a világba, mielőtt igazába tudomást szereztek volna róluk.

Berthier Zoéval történt a következő eset Auch városában, ahol atyja katonatiszt volt. Barátnőivel szülei előtt ment, és útközben sánta koldussal találkoztak. A lányok nevetni kezdtek rajta és Zoé utánozta a koldus járását. A felháborodott apa szigorúan megfeddve így szólt hozzá: „Hogyan, ilyen méltatlanul viselkedsz?! Azonnal menj a koldushoz, vedd el tőle a koldustarisznyát és segítsd felmenni a lépcsőkön!” Az alapjában véve jó kisleány engedelmeskedik. Mekkora szégyen borította el, mikor a meghatódott szegény „jóságos kisasszonynak” nevezte.

Alkalmazzam magamra a történetet. Nem vagyok gonosz, de szeretek nevetni, és néha egészen *meggondolatlanul* nevetek. Csak őrizzem meg vidámságomat, soha sincs abból elég. Ellenben sohasem használjam azt felebarátom rovására. A gúnyolódás *szűk szellemiséget és szűkkeblűséget* mutat. Lacordaire írta: „Amikor Isten az ember szívét teremtette, első sorban jóságot tett bele.” A *jóság* legyen első tulajdonságom. Ne legyek csupán gúnyos értelemben, vagy szertartásos túlzásból „jóságos kisasszony”, hanem legyek az a valóságban is. Szalézi Szent Ferenc Páli Szent Vincével kapcsolatban mondotta: „Istenem, mily jónak kell lenned, mivel Vince oly jó!” Rajzoljam meg *jóságommal, engedékenységgel, állandó kedvességemmel* Isten jóságának kétségtelenül távoli, de hű képét.

58. Érzékenység.

„Az ember azt mondaná, hogy bőr nélkül jötünk a világra, annyira a legcsekélyebb érintések fájdalmat okoznak nekünk.” (Faber.)

A híres angol oratoriánus atya ezt mindenkiről mondja. Nálam különösen igaz, kivált bizonyos napok-

ban. Semmit sem lehet nekem mondani. Olyan vagyok, mint az *elevenen megnyűzött*. Ha hozzám szólnak, felingerlődöm, ha hallgatnak, az is felingerel. Közömbös társalgásban kevésbé kedves kitélt vélek felfedezni, és máris vörös leszek. Máskor még a rokonszenv is idegeimre megy. Jaj annak, aki egy kedves szót mond.

Gondoljuk meg az ilyen *érzékenység* nevetséges voltát.

Ha megírnák a nők között támadt érzékenység történetét, kezdve az elsőtől az utolsóig, a kicsinységeknek micsoda gyűjteménye lenne az! Mekkora regényt tudok elképzelni egy közönséges jelből. Ez egyik nap nem köszönt. Biztosan szándékosan nem köszönt. Csak találkozzam vele, visszaadom neki kamatostul. Csak egy dologra nem gondolok. Az illető szórakozott volt és nem vett észre engem. — Az azt mondta, hogy eljön értem. Nem jött el. Tudom jól: készakarva nem jött el. Nem gondolok ismét arra: a szegény leány elfelejtette!

59. Figyelmesség.

Harmel Leo, a Val-des-Bois-i gyáros, kit munkásai „jó atya” néven szólítottak, azt mondotta, hogy a szociális kérdés a figyelmesség kérdése. Rövidre vont, de igaz megállapítás.

A *műveletlen gorombaság* a parancs gyakorlásában nem magyarázza meg teljesen a szociális kérdést. Más okok is fennállanak, így a keresztény eszme hanyatlása, az ipari szabadverseny, a tőke korlátlan uralma. Ugyancsak igaz volt a forradalmár tengerész szava a vele szívélyesen bánó és őt meghódító tengerésztiszthez: — Ha sokan olyanok lennének, mint ön, nem lennének sokan olyanok, mint én.

A *figyelmesség* az emberek érintkezésében olyan, mint az olaj a kerekek között. Ez az, amely mindenkit meghagyva a maga helyén, mégis betölti

a helyek között levő távolságot, nem engedi érezni, hogy van alantas és felettes, elfelejteti az egyenlőtlenséget a nélkül, hogy azt megszüntetné. Ezáltal a kölcsönösen nagyobb tisztelettel családias, szerető érzést támaszt, amely édessé teszi az engedelmességet és lehetségessé a hatalom gyakorlását.

Egy nőről René Bazin regényíró ezt a szép dicséretet írta: „Ő jó volt, megvolt azon ajándéka, hogy megszerettette magát, még *alantasaitól* is, amely oly nagyszámú erény bizonyítéka, hogy azokat felsorolni majdnem lehetetlen.” Legyek hasonló ezen nőhöz.

60. Emberi eszközök.

„A jó Isten műveiben jobban félek az *emberi eszközöktől*, mint az ördögtől.” (Páli Szent Vince.)

Nincs itt szó arról, hogy a *személyes* anyagi *forrásokat*, az emberi adományokat megvessük. Azok is isteni teremtmények, mint a természetfeletti eszközök. Segíts magadon, az Isten is megsegít, mondja a közmondás. Csalódás az, ha mindent Istentől várunk, és mi semmit sem teszünk.

Hozzuk meg magunk részéről a maximumot, de értsük meg jól, hogy *egyedül* természetfeletti törekvésünk adja meg munkánk értékét. Gyakran sokat cselekszünk, és mert egészen „*természetes*” módon sok erőt fejtettünk ki, azt hisszük, hogy nagyszerű *természetfeletti* eredmény fogja követni. Rossz számítás.

Egy angol humorral jegyzi meg: „Mire nem képes a jó állapotban levő önszeretet?” Az *emberi* hozamot tekintve talán sokra képes, de isteni hozamot tekintve nagyon kevésre. Egyedül a *természetfeletti* szüli a *természetfelettit*.

Márpedig milyen kevesen vannak közöttünk, akiknek más értékük is van, mint amit *természetes* tevékenységük szerzett nekik. Legyen az utolsó szó

e tekintetben Loyolai Szent Ignácé, aki azt mondja: *előzőleg* mindent úgy cselekedni, mintha a siker egyedül tőlem függne, *azután* elismerni, hogy a siker egyedül *Istentől* függött.

61. A rendes cselekedetek.

„Ő a közös menetben tartja magát . . . de oly isteni és égi módon, hogy életében semmi sem volt ennél csodálatosabb.” (Chantal Szent Franciska szavai Szalézi Szent Ferencről.)

Mi mindig *mást* akarunk cselekedni, amikor elégséges lenne, ha *másképpen* cselekednénk. A mód, ahogyan adjuk (Istennek vagy a felebarátnak), többet ér, mint az, amit adunk.

Van-e „módom?” Életemnek van-e ilyen égi és isteni pecsétje, amely Szalézi Szent Ferenc életének értékét megadta? Birtokomban van-e az a finom és felséges művészet, amellyel rendes cselekedeteimet *rendkívülien* végzem, azaz kötelességtudásból, mert ebben az elmúló pillanatban pontosan ezt akarja tőlem Isten? — Ezt cselekedve, betöltöm ebben a pillanatban — amely máris nincs meg — Isten akaratát, aki tőlem egész életem folytonos felajánlását kívánja. Ezt cselekedve, *teremtményi* feladatomat a maga teljességében elvégzem, és lehetetlen Istent ennél jobban dicsőítenem. Helyemben egy szent, maga Jézus Krisztus sem cselekedne mást. Istenem, *azt*, amit akarsz, *mert* akarsz, *ahogyan* akarsz, *amennyire* akarsz!

Ez az isteni akaratnak való tökéletes alárendeltség az Üdvözítő Jézus *tökéletes követése*, akiről mondatott: „Krisztus sohasem élt szeszélyéért”; ez *állandó imádság*, imaállapot, ez sem több, sem kevesebb, mint maga a *szentség*, mégpedig a hozzám közel álló szentség. Nem szükséges ragyogó cselekedeteket végezni, hanem tegyem meg jól életem szerény cselekedeteit, amennyiben irányítsam azokat

többé-kevésbé határozott, közvetlen, kifejezett, de mindig hatékony módon Isten felé.

62. A ház örüllje.

Sokat *képzelt*dem. Ez előny is lehet. Semmi sem szépíti meg annyira az életet, mint a *valóságokon túl* látni. De vigyázni is kell képzelődésekre. Ha sokat adok képzelődésekre, nagy *kockázatoknak* teszem ki magamat.

Az erény értékéről szóló beszédben egy derék leány jellemvonását olvastam, aki harmincnyolc év óta gondolzza elmebajos nővérét. Gyakran le kell mennie a hegyről, hogy a patakban megmossa a ruhát. Nem ritkán előfordul, hogy amikor a még nedves és könnyeitől áztatott terhet felviszi, a ravasz örült elkapja a tiszta fehéreneműt és széttepi, a sárban vonszolja, és széthányva elfut a földeken. Ilyenkor szelíden, szép szóval és cirógatással le kell fegyvereznie ezt a szerencsétlent, aki ordít vagy vigyoreg, és panasz nélkül vissza kell mennie a patakhoz.

Nincs-e ebben jelkép? Bensőmben szintén él egy örült, akinek szintén megnevezhetetlen csínyjei vannak. Ha nem örködöm fölöttem, mennyi *idő megy kárba*. Ennél is súlyosabb a *bűn kockázata*. A lélek fehérsége hamar elvész. És az örült, ha az ember nem vigyáz rá, semmit sem kímél. A képzelet az egyszerű *regényes* ábrándból hamar átsiklik a gonosz ábrándba. Mekkora kár, ha a lélek szeplőtelen fehérsége fölött való gondos örködés után a pillanatnyi vigyázatosság hiánya, túlságosan bizakodó naívság, vagy oktalan hanyagság miatt a fehér ruha széttepvén a sárban fekszik.

Örizzem meg mindenkoron a *magam fölött való uralmat*. Semmi agyrém. Az agyrém semmire sem jó. Bizalom Istenben, józan bizalmatlanság önmagam iránt, és tökéletes béke uralkodik.

Nem gondolunk itt testi egyensúlyra, amellyel valaki a kifeszített kötélén is járni tud, hanem a lélek egyensúlyára, a gazdagnak feltételezett lélek különböző elemeinek érték szerint való *összhangjára*. Az uralom az *értelmet* és *hitet* illeti. A képzelet és érzelem nem sodorhatja magával a mindennapi élet folyását, a lelki életet. Sem a képzelet, sem az érzelem nem adhatja meg a döntő szót valamely elhatározás megtételében. Valaki azt írta, hogy a leányok inkább a lélek primitív képességeivel, az érzelmi képességekkel rendelkeznek. Őrizzem meg azt, amim van, és szerezzem meg azt, ami hiányzik.

Az ember azt mondhatná, hogy kevés nő bírja ezt a sugárzó egyensúlyt, hogy kevés kivétellel legtöbbnél többé-kevésbé hiányzik a *megfontoló* mérlegelés, a figyelmes *eszmélkedés* szokása, amely igaz ítéleteket hoz, megóv a szenvedélyes értékelésektől, a hangulathullámzásoktól, az oktalan nagy bánattól, a megfontolatlan elhatározásoktól . . .

„Atyám, mily kár, hogy az embernek szíve van!” — mondta egy nagy lélek lelkivezetőjének. Nem, egyáltalán nem kár, ellenkezőleg, nagy értékek forrása a szív. De minél erősebb a mozdony, annál biztosabb pályán kell a vonatnak haladnia. A téves pályán rohanó hatalmas expressz mekkora katasztrófát idézhet elő! Az ész embere értékesebbnek látszik, — és ritkább — mint a szív embere. Mindíg bölcsnek és kiegyensúlyozottnak kell lennünk. A szentség utáni nagy vágyak szintén veszedelmesek lehetnek, ha nem oltódnak be tökéletesen egészséges és egyensúlyban levő természetbe. Jegyezzem meg azokat a szavakat, amelyeket a szerzetesi életre pályázó leánynak mondtak, kiben a nagylelkűség a józan érzék és az egyensúly felett volt: „A szentség elmúlik, a balgaság megmarad.” Legyek *értelmesen szent*.

„Szeretni annyi, mint szeretni akarni.”

Megteszek mindent, hogy jól imádkozzam, de nem érzek semmit.

Ha semmit sem érzek, az nem jelenti azt, hogy imádságom nem volt jó. Ha Isten lábainál legjobb tehetségem szerint igyekszem figyelmes lenni, elűzöm a szórakoztató dolgokat, és összedett maradok, arra gondolok, hogy miért vagyok itt, és képességem mértéke szerint meleg érzelmekkel táplálkozom és nagylelkű elhatározásokat teszek, imádságomat a legjobban végeztem.

Tévedés azt gondolni, hogy mivel nem vagyok magammal megelégedve, Isten sincs velem megelégedve. Ha a magam részéről a legjobbat meghoztam, dicsőítettem Őt abban a mértékben, amelyre képes vagyok, Ő el van ragadtatva tőlem.

Ha szórakozottság ingerel, és képzeletem akcióba lép, tegyek úgy, mint a pásztor, akinek juhait ide-oda futkosnak. Utánuk küldi kutyáit, hogy visszatéreljék az eltévedteket a nyájhoz. Hirtelen mások is ki akarnak futni a nyájból, egy füttyszó, és a kutyák ott teremnek. Hasonló módszert kell nekem is alkalmaznom az imádságban, és az egyszerű és jobb lesz, mint a tegnapi. Az imádság pillanatai nagyon értékesek: *Isten* akkor magáról, vagy az isteni dolgokról zaj nélkül olyan ismereteket *nyilatkoztat ki*, amelyeket talán sohasem tudtam volna meg. Ha a szárazságban, sötétségben erős maradok és kitartok, *én nyilatkoztatom ki magamat Istennek*, és megmutatom, hogy mire vagyok képes.

Kétféle szeretet van: *érzelmi* és *tevékeny* szeretet; az előbbi szavakban és érzelmi lendületben mutatkozik, az utóbbi cselekedetekben. Mindkettő jó, de az utóbbi mindig hiteles. Szeretni nem annyi, mint érezni, hanem akarni. *Szeretni annyi, mint szeretni akarni.*

65. Képességgemmel arányos tökéletesség.

Amikor bizonyos lelki könyveket és életrajzokat olvastam, néha elfogott a vágy, hogy a legszebben *elképzelt* szentséget valósítsam meg. Semmi sem volt túlságosan magas nekem, semmi sem tűnt fel nagyon nehéznek ifjúi lángolásomkor. És ha, mint a gyermek Szent Teréz, testvéreimmel nem is kíséreltem meg remeteéletet, mindazonáltal elhatároztam, hogy megvalósítok egy eszményi tökéletességet, ami *megvalósíthatatlan* volt. Kénytelen voltam erről meggyőződni. Szentség utáni vágyam nem kisebbedett, de jobban számot vettem azzal, hogy mi a szentség, mekkora az erőm, és milyen nehézségeket kell legyőznöm.

Egy leány bölcs szavai ezek: „Megértettem, hogy a tökéletesség eszménye, amelyet valamenynyien elérni akarunk, sokkal kevésbé van közeliünkben, mint amennyire hittem. Gyengeségem és hibáim mellett éreztem, hogy még nagy áldozatok árán sem jutunk egészen odáig, és ez megértővé tesz engem, és nem ítélek meg másokat, és elvetem a büszkeséget és önhittséget, amely lelkemet elborította. És most a helyett, hogy felnéznék a *magasban* járó lelkekre, akiknek világossága és szentsége nem alkalmazható az én lelkemre, inkább lejjebb tekintek, a közelemben levő, egyszerűségben és ismeretlenség homályában élő lelkekre, akik mégis mennyire érdemesek Isten szemében. Az ő példájuk nyomán meg akarom szerezni az *elrejtett erényeket*, amelyeknek nincs ragyogásuk; mint ők, megteszem kötelességemet a legapróbb dolgokban, csendben, a nélkül, hogy valaki észrevenné, és felajánlom Istennek mindazt az áldozatot és szenvedést, amibe ez kerül.”

66. Lelkesültség, de nem rajongás.

Kissé elkábítóan lelkesítő aszkrétikus könyvek hatással voltak rám. Csak az irgalmas szeretetnek való feláldozásról álmodoztam. Kis Szent Teréznek képzeltem magamat. Az áldozat szónak gyönyörűséges csengése volt fülemben. Képzetelemben minden lehetséges áldozat elvonult előttem, amit Isten kérni fog tőlem, és egyik sem tudta feláldozási szomjamat eloltani. Elmentem volna a világ végére. Ez természetesen nem akadályozott meg abban, hogy amikor az elmélkedés unalmasnak tűnt fel, abba ne hagyjam, és amikor jól esett, órákat szenteltem arra. E mellett kellemetlen tudtam lenni fivéreimnek és nővéreimnek, sőt szüleimnek, és állapotbeli kötelességemet el-elmulasztottam. De anynyira lángoltam és kész voltam a hatalmas dolgokban gazdag jövőre, hogy a *jelenben* nem vettem túlságosan figyelembe a könnyű dolgokat. És megértettem, hogy hamis úton jártam. Igen, meg kell őriznem lelkesültségemet. Soha sincs abból elég. De ne legyek exaltált. Nincs helye a meggondolatlan ígéreteknek, a felül nem vizsgált kötelezettségeknek, az engedély nélkül tett fogadalmaknak, a lelkiatya beleegyezése nélkül gyakorolt testi önsanyargatásnak. Mindenekelőtt hűség a megkívánt *kötelesség* teljesítésében. Csak ezután jönnek a megengedett dolgok, de ezekben is az igazi önmegtagadás, az elrejtett áldozat, a tartós cselekedet. Semmi sem készít elő jobban a nagy erényekre, — ha Isten engem azokra hív — mint a kis dolgoknak lankadatlan gyakorlása.

67. Szomorúság és öröm.

„Uram, *szomorúság* a reám való emlékezés, öröm a reád való emlékezés.” (Hello Ernő.)

Valahányszor szomorú vagyok, — csak vizs-

gáljam meg — az onnét ered, hogy magam felé fordulok, *magamra gondolok*. És rendesen akkor *vidulok fel*, amikor elvesztem magamat szemem elől.

Hagyjam ott apró érdekeimet, kicsinyes ambíciómat. Ne vegyem túl tragikusan a világot, ha valamiben kudarcot szenvedtem vagy figyelmetlennek voltak irányomban. Hagyjam ott még vétkeimet is, néha túlságosan elfoglalnak engem. Ha az ember örökösen a nyomorúságot szemléli, nem csoda, hogy maga is szerencsétlen lesz. Vétkeimet, Uram, bánom, de nem akarom többé látni azokat.

Temetkezzenek mindenkorra irgalmasságodba. Mindaz, ami az *enyém*, közömbösen hagy engem (nem értem ezalatt figyelemreméltó javaimat, hanem *haszontalan és töprengésre indító* dolgaimat), és ez a boldogság legegyszerűbb és legjobb receptje.

Az öröm az Istenre való emlékezés. P. de Ravignan ágyában lázasan feküdve mondotta: „Uram, rosszul vagyok, de te jól vagy. Boldog vagyok.”

Boldognak lenni, mert az *Atya* „jól van” — nemde az Atya gyermekeinek legtisztább tisztelete?

68. „Őrizzen meg téged örvendezőnek Egyházadban.”

(Kereszttségem szava.)

Ezt a kívánságot intézte a pap Urunkhoz, amikor megnyitotta előttem az élet kapuit.

Jogom és kötelességem örvendezőnek lenni.

1. *Jogom*. Hallgatom a világ szórakozóit. Mit mondanak? „Az élet rettentő ábránd, fájdalmas hallucináció, amelynek árán a semmi valami jót hoz.” — „Ha lelkeniben olvasni tudna, megrémülne . . . Nincs a világmindenségben oly szerencsétlen teremtmény, mint én. Boldognak tartanak. Soha egy óráig, egy napig sem voltam boldog.” (Anatole France.)

Mint megkereszteltnek rendelkezésemre áll az ég minden kincse és a föld minden megengedett öröme. Ha az utóbbi hiányzik, csak igen keveset vesztek. A lényeges megmarad. „Fölötte bővelkedem örömben minden szorongatásunk mellett” — írta a vasba-vert Szent Pál apostol. (II Kor. 7, 4.) „Az öröm a keresztény gigantikus titka” — jegyzi meg Chesterton, az angol konvertita.

2. *Kötelességem.* Kevés tiszteletet adok Jézus Krisztusnak, ha törvénye alatt mint mogorva szolgáló élek. „Az én igám édes” — mondja az Úr. A keresztelekor parancsoló hangnemben mondták: „Örizzen meg téged örvendezőnek Egyházadban!” Csak mi keresztények élvezzük az öröm monopóliumát. A többiek szórakozhatnak, de nem irigylem boldogságukat, inkább sajnálom őket, mert az öröm a jó lelkiismeretből származik. A derűség feltétele a hűség.

Tehát *kedv, vidámság, sugárzó örvendezés.* A külső derű a belső derű kifejezője.

69. *Kegyelem és öröm.*

„Az Egyház még a földön is minden napot *ünnepp*napnak nevez, mert feltételezi, hogy az ember már az örök életet bírja.” (Hello Ernő.)

Az öröm mély oka a *kegyelem*. *Kegyelem állapotában* levő lelkem hogyan lehet *szomorú*? Már e földön azt bírja, Aki a paradicsom lényeges boldogságát alkotja, azaz Istent. Isten neki adja magát választott jelenlétével, szerető jelenlétével, amelynek tökéletes kifejlődése a *dicsőséges* jelenlét lesz.

A *kegyelem állapotában* levő lélek már az égben van, sőt mi több, ő maga az ég, nem az a nagybetűs Ég, az a magas Ég, de valóságos ég. „Én az eget a földön találtam, mert az ég Isten, és Isten

lelkemben van" — mondotta a Szentháromságról nevezett Erzsébet.

Ennek a biztos tudatában — amely mélyen belénk van horgonyozva — hogyan lehet ezentúl nem tökéletes örömben élni? „A keresztény élet, amely szent akar lenni, csakis dicsének lehet és annak is kell lennie" — mondotta Mgr. Gay. Azért adom át magamat a nagy és kis szomorúságoknak, mert nem elmélkedtem elégségesen arról, hogy az igazi keresztény számára mennyire gyökeresen lehetetlen szomorúnak lenni.

Sok ember csak azért lép Istennel kapcsolatba, hogy vigasztalást kérjen tőle. Ne tekintsem Istent felső „betegápolónak". Inkább ellenkezőleg; legyek én Isten *vigasztalója* és vidámitója, lelkem kivirágzásával mutassam ki neki örömet, hogy gyermeke lehetek a földön és az égben.

Inkább én *szolgáljak Istennek*, mint *Isten szolgáljon nekem*. Inkább én szerezzek Istennek örömet, mint azt várjam, hogy Isten szerezzen nekem örömet.

Ezáltal a legragyogóbb módon nyújtom Uramnak legelső kötelességemet: az imádást.

IV. AZ ÁLLAPOTBELI KÖTELESSÉGEK.

70. 1440 perc.

Ennyit tesz ki egy nap.

Mekkora helye van *Isten gondolatának* minden percekben?

Az egyik divatos folyóirat, a „L'Encyclopédie de la vie pratique” (A gyakorlati élet enciklopédiája) bemutatja, hogy hetven éves élet alatt

3 év jut a tanulmányi előkészületre,
8 év a szórakozásokra,
7 év a toalettre,
6 év az étkezésre,
5 év a járásra,
11 év a munkára,
3 év a társalgásra,
3 év az olvasásra,
24 év az alvásra.

Ennyi az egész. A hivatalosan Istennek szentelt idő semmi. Semmi sem jut az *imádságra*. semmi az *istentiszteletre*.

Kétségkívül a kegyelem állapotában levő leány minden cselekedete a tiszta szándékkal Istenhez emelkedés, tehát imádság. De e mellett nincs-e Istennek joga arra, hogy hivatalosan és nyilvánosan is neki szenteljek időmből egy bizonyos részt?

Hogyan állok imagyakorlataimmal? Vizsgáljam meg az erre szentelt időmet, a belső buzgóságot, a kitartást.

Vegyem fontolóra Szent Johanna szavait: „Istené az első szolgálat.”

71. A mindennapi élet.

A mindennapi étellel alakítom szentségemet. Annyira szeretnénk magunkat állapotbeli kötelességeinken *kívül* megszentelni. De nem. Az ezer meg ezer apró cselekedettel, amelyeket a mindennapi élet nyújt, kell ezt a nagy művet létrehoznom: egy szent leány életét.

A kanadai Toronto város Szent Pál-templomában különös ablaküvegfestményt készítettek a világháború hőseinek emlékére. Legfelül a szenvedés, a győzelem és a jutalom allegorikus képe, a közepén a velenicei Szent Márk-bazilika, az amiensi székesegyház, az arrasi városháza és az a ypresi vásárcsarnok látható, amelyek a különböző ütközetek helyére emlékeztetnek. Az ablaküveget 700 ablaküvegtörédekből állították össze, amelyeket a bombázás által elpusztított ötven francia, belga és olasz templomból hordtak össze.

Hogy miképpen lehetett ennyi apró üvegdarab-ból mesteri szép üvegfestményt megalkotni, ez a művész titka. Ezekkel a *semmiségekkel*, a konyhai tűzhellyel, a takarítással, a mángorlással, az írógéppel, mily szép életet tudok megalkotni! A közömbös és figyelmetlen ember meggondolás nélkül elgázolta volna a torontói ablak töredékeit. Egy kanadai művész egyenkint felszedte az erekléknek tekintett üvegdarabokat, és azokból remekművet készített. Kövessem példáját. Szedjem össze szeretettel életem apró és egyszerű üvegdarabjait. Mily remek szép üvegfestmény lesz belőlük az utolsó napon!

72. A vallást nem életem mellé, hanem életembe helyezzem.

Péguy Szent Johanna szeretetének misztériuma című drámájában szereplő Hauviette, a Szent társnője ajkára a következő szavakat adja: „Ha

otthon lennék és gyapjút fonnék . . . vagy a játék ideje alatt fapálcikákkal játszanék és azt mondanák: Hauviette, Hauviette, itt az ítélet órája, az utolsó ítélet órája, az angyal félóra múlva megfújja a harsonát . . . tovább fonnám a gyapjút, illetve tovább játszanék a fapálcikákkal. A leánykák szórakozása és ártatlansága kedves Isten előtt. Minden, amit az ember a nap folyamán tesz, kedves ő előtte, feltéve természetesen, hogy azt rendesen teszi meg. Minden Istené, minden Istent illet, minden Isten szeme előtt megy végbe, az egész nap Istené. A reggeli és esti imádság, a reggeli és esti Angelus, a három étkezés, az uzsonna, az asztali áldás, a jó étvágy, az étkezés és játék közötti munka, a szórakozás, az ébredéskor mondott ima, a kérés és hála, és mindezeknek jókedvvel való végzése — mindezekért összesen és egyenkint lettünk a földre teremtve — alkotják a jó Isten egy-egy napját."

Mennyire igaza van az alázatos Hauviettenek! Gonzága Szent Alajos sem beszélt másképen. A rekreáció alatt fagolyókkal játszott. „Alajos testvér, — kérdi egyik rendtestvére — mit tenne, ha azt jelentenék magának, hogy félóra múlva meg fog halni?" — „Hát . . . tovább játszanék." Lehet-e jobbat tenni minden pillanatban annál, mint amit Isten minden pillanatban kíván? Azt *úgy* cselekedni, amint kell, azzal a *szellemmel*, amivel kell, teremtményi foglalkozását isteni szeretettel megtölteni, ebben áll az állapotbeli kötelesség tökéletessége.

73. Az elmúló pillanat megszentelése.

„Vigye be legkisebb cselekedetembe ugyanazt a szeretetet, amellyel a vértanúságba mennék.”
(Egy húszéves leány mondása.)

Valószínű, hogy nem fogok *vértanúhalált* halni. Nem mondjuk ezzel azt, hogy a vértanúk kora lejárt. Az Egyház életében sohasem zárult le az, leg-

kevésbé mai korunkban, amelyben sötét lelkű ellenségek halálra gyűlölik Krisztust. De én nem vagyok méltó akkora dicsőségre, hogy *véremet* adjam Isten ügyéért.

Valamiről mégis ábrándozhatom. Ha valamikor ez a tisztelet érne, *milyen érzelem* töltene el, amikor az áldozat színhelyére mennék? Mennyire óhajtanám, hogy ezekben a pillanatokban, amelyek az örökkévalóságtól elválasztanak, a *legteljesebbet* adjam Istennek. Mennyire összesűríteném bennük a *szeretetet*, hogy Istent kárpótoljam elmúlt életem minden mulasztásáért! Mennyire meg szeretném *váltani* ezekben a röpké pillanatokban minden napnak hibáit, gyengédtelenségeit, hanyagságait! Mennyire az a szent szeretnék lenni ekkor, akinek Isten kíván engem!

Nos hát, amit *vértanúságom* esetére kívánnék, tegyem meg azt *most*. Vigyem be legkisebb cselekedetembe ugyanazt a szeretetet, amelyet mártíromságomba vinnék. Nem kívánnak tőlem fényes műveket. Csupán nagy *szándékokat*, a lehető legnagyobb szándékokat. P. de Foucault naplójának első oldalára ezt írta: „Úgy élj, mintha ma vértanúhalált kellene halnod.”

Ebben a szellemben élek-e? Törekedjem erre . . .

74. Az elveszett idő.

Nem tudok *előrelátni*, nem tudok akarni. Innét származik a legtöbb elpazarolt idő.

Hagyom, hogy az alkalmak hulláma elborítson és dobáljon. Szeretek bibelődni, ebbe is, abba is belekezdeni, és amikor látom, hogy az idő elrohan a nélkül, hogy valami rendeset végeztem volna, gyorsan nekilendülök és az izgalmas sietségben mindent fellökök és semmi jót nem teszek. Ezentúl minden dolgot végezzek a maga idejében, ragadjam

meg az időt, vagyis tegyem a lehető leghasznosabbá számomra.

Az embernek általában van ideje. Ez igen szét-húzható, mondhatni a végtelenségig széttágítható. Egyesek egy óra alatt vagy félnap alatt semmit sem végeznek, mások egész halom munkát végbe-vihetnek; sőt amennyit akarnak. Ezért tudjam *magam megszervezni* és határozottan vessek el minden limlomot, semmiséget, haszontalanságot. Amikor sokat kell tennem, csináljak sorrendet: először tegyem meg azt, ami a legsürgősebben szükséges és a legfontosabb. Ne hallgassak magamra. Keressem mindenben és mindenkor először a lényegeset és csak azután a mellékeset. Ne cseréljem fel az értékeket.

A váratlan esetekben ne jöjjen zavarba. Őrizzem meg *hidegvéretemet*, lássam, mit lehet el-hagyni vagy elhalasztani, végezzem el a sürgős munkát és a többi később jön. Elég minden nap-nak és minden percnak a maga baja és fáradsága.

Legyek különösen állhatatos a pontos *felkelés-ben*. Tudjam, hogy rendes körülmények között hány órai alvásra van szükségem. Hacsak lehet, mindig ugyanazon órában pihenjek le és keljek fel. Ha tölem független okoknál fogva szabálytalanul kell lefeküdnöm, számítsam ki előre az elégséges alvási időt, és az óra eljövetelekor keljek azonnal fel. Ha az alvást szabályoztuk, megnyertük a napot.

75. A regények.

„Hol vannak azok a leányok, akik a *regény-olvasásnál* eszmélkednek, vitatkoznak, gondolkoznak? Ha ezt tennék, hány regényt nem olvasnának többé!” (P. Gillet.)

Háromféle olvasmány van: *épületes*, amely felel, *nevelő*, amely tanít és *szórakoztató*, amely pihentet.

Ne olvassak *csak* szórakoztató könyveket. Vegyek néha kezembe olyan műveket is, amelyek *alakítanak*, kiszélesítik gondolataimat, kiegészítik ismereteimet. Amennyire lehet, legyen olvasási tervezetem vagy legalább is legyenek szempontjaim, direktíváim az olvasmányok megválogatásában.

Az *épületes* olvasmányoknál vegyek elő felváltva egy-egy szép életrajzot és valamilyen értékes aszkétikus könyvet. Valamikor a *szentek életrajzaiban* nem volt semmi fordulatosság. Igen gyakran unalmasak, rosszul megírottak voltak, jelenleg kitűnően és élvezetesen megírt életrajzokat jelentetnek meg. A fontos lelki témákról ugyancsak érdekes könyvek jelentek meg. Használjam fel őket és az olvasottak felett gondolkodjam, elmélkedjem. „Ne tegyünk semmit sem felszínesen” — írta Leseur Erzsébet.

Hátra vannak a *szórakoztató* olvasmányok. Oly sok az értéktelen fércregény. Komoly értékű mesterműveket szeressek olvasni. Ne olvassak túlságosan sok romantikus regényt, legyenek azok bár erkölcsös regények. Ennek az a következménye, hogy megszokom az ábrándos légkörben való életet és a helytelen fogalmakat nyerek az élet igazságairól, a házasságról. A regényekben ne nézzem csupán a történetet, hanem tanulmányozzam a jellemeket, a lélektant. Nem annyira az események, mint inkább a lelkek érdekesek. Nem érdemes olvasni azt a könyvet, amely szórakoztatás közben nem indít eszmélkedésre.

76. Kezeim.

A bruxellesi régi képtárban egy rendkívül érdekes Van Dyck kép van. A neves festő nyolc kezét festett a képen, amelyekben annyi kifejezés van, mint az arcban.

Mily szép tárgy az elmélkedésre: *az én kezeim*.

Ha fizikai munkát végzek, kérges kezeim hasonlítanak az ács József áldott jegyese, az alázatos Szent Szűz kezeihez, és az enyéim is Istentől áldottak, ha napi munkámat elfogadom és felajánlom, mint ő. Kezeim szöveteket fognak, dobozokat rakosgatnak, ha üzletben alkalmazott vagyok, vagy az írógépet kattogtatják, ha irodában dolgozom.

Nemde, kezeim tiszták mindenkor?

Szorgalmasak és nem félnek a munkától.

Tanárnőnek vagy művésznőnek a kezei.

Rágondolok azokra a hadirokekantakra, akiknek egyik vagy mindkét karját levitte a gránát.

Mily boldogság, ha megvannak a kezeim, és mozgathatom, használhatom őket! (Nem gondolok arra, hogy meg kellene köszönni? És ha meg lennék fosztva tőlük!) Köszönöm, Istenem, hogy isteni kezeddél kialakítottad kezeimet.

De íme más kezek is eszembe jutnak . . . Üdvözítőm átszúrt kezei! Mily drága az ő történetük! A betlehemi Jézus bájos kis kacsói, amelyeket Szűz Mária szeretettel csókolgatott. Növekvő kezek, amelyek a gyalupadnál szenvedtek és kergesedtek, apostoli kezek, amelyek jót cselekedtek, visszaadták a vakoknak a látást, a süketeknek a hallást, megsokasították a kenyeret, összezúzták a kalászokat, hogy a Mestert táplálják, és kiűzték az árusokat, a Cenákulum és Emmausz eucharisztikus kezei, a keresztfeszítés véres kezei, amelyek a kalapács ütése alatt a fájdalomtól és szeretettől remegtek.

Jézus kezei, táruljatok szét érettem az Atya előtt, oltalmazzatok meg engem!

77. A tő.

„Kötés és varrás tekintetében nem félek egy rounei nőtől sem.” (Szent Johanna.)

Szent Johanna, a hős leány, bírónak vádjára,

hogy a *női munkákat* elhagyta, így felelt: „Kötés és varrás tekintetében nem félek egy roueni nőtől sem.” Valóban Romée Izabella igen korán bevezette őt a kézimunkába, és Johanna ügyes volt benne. — Divatos ma hangoztatni, hogy más utak nyíltak meg a nők előtt, és meg kell vetni a szoros értelemben vett női munkát. Ez a nagy tévedés. A tű (és ezalatt minden női kézimunka eszközét értjük) a nő dicsősége . . . és a legegyszerűbb eszköz, amelyet a civilizáció feltalált, hogy remekművek készüljenek; azonnal alkalmazható, és megszerzi a csinos és kész dolgok örömét. Egy könyv, egy kép sohasem egészen tökéletes és nem alkotható meg mindenki által. Hogy értékesíthetők legyenek, ahhoz nyomdászok, képkeretezők, kiadók, kiállítók, olvasók, látogatók kelljenek. Valamely kézimunkát ugyanazon személy megkezdhet és befejezhet és használhat . . . Sőt a tű segítségével a nő a legunalmasabb órákat kitöltheti, és néha a fájdalmat csodás remekművé változtathatja.

Tudjam ügyesen használni a tűmet, mint Johanna, mint Mária. Az eddig közölt okok mellett ez egyik állapotbeli kötelességem.

78. Tudjak otthon maradni.

Vieyra, a híres portugál hitszónok, valahol ezt a mulatságos magyarázatot adja: „Isten a férfit és a nőt különböző módon teremtette, és ez a különbség a Szentírás szavában is kifejezésre jut. Azt mondja, hogy Isten a férfit alakította (formavit) és a nőt *képezte* (aedificavit). A természet Ura azt akarta, hogy a nő az el nem mozdítható javakhoz tartozzék. Az épület (aedificium) nem mozdul el azon helyről, ahová állították. Hasonlóképen a nő annyira szeressen a házban maradni, hogy vele csak egyet képezzen.”

Majd így folytatja Vieyra: „Bármennyire jelen-

tőseges legyen a nő teremtésének misztériuma, a nő természeténél fogva annyira ellentmond rendeltetésének, hogy semmi sem tetszik neki úgy, mint ha kimehet és mutathatja magát.

Igy van ez különösen ma, amikor az utazás módja annyira megvan könnyítve és gyorsítva. Ellen kell állni a külső attrakciók zsarnokságának. Nem szükséges a sok jelentőségtelen baráti összejöveteleken, jámbor vagy világias fecsegő gyűléseken résztvenni. Először az *otthon*, a családi tűzhely, az otthon művészete, kedvessége, munkája, kötelessége, sportja.

Ne panaszkodjam a házi alkalmazottak hiánya miatt. A nő az otthon királynéja, ne legyen annak rest királynéja.

79. Haszontalan költekezés.

A nő szeret *vásárolni*. Csodálatosan ért annak a vásárlásához, aminek hasznát veszi. Majdnem annyira szeret azt is vásárolni, aminek nem veszi hasznát, csak azt az ürügyet hozza fel, hogy majd hasznát fogja venni. Ugyelni kell erre a hajlamra.

Valahol Amerikában a férfiak klubot alapítottak, amelynek egyik csípős szabálya a következő volt: minden tag köteles feleségétől egy rend ruhát követelni öt ruha után, amelyeket az csináltatna, és egy szabadon választott ajándékot három női kalap után. Ismeretes a női divatáruházban járó férj és feleség esete. Az elárusító szobánál-szebb kalapot mutat, és midőn a férj aggódva húzza össze szemöldökét, a feleség kérdezi tőle: „Melyik tetszik neked legjobban?” — „Az, amelyik a fejedben van” — válaszolja a férfi.

Az apró patakok nagy folyót alkotnak. A helyett, hogy semmitértő dolgokért a szállítóknak adnám pénzemet, inkább összegyűjtöm azt, és a haszontalan bevásárlások helyett néhány szűkölködő-

nek juttatom. Mi ad nekem több értéket: a hamis vagy az igazgyöngy? Ez utóbbi talán egész család segítségére jöhet. Pirulva kellene hordani magamon a gazdagságot, amikor körülöttem oly sokan a megélhetés nehézségeivel küzdenek. Egy világias nő, korának ünnevelt művésznője mondotta: „Azoktól, akiknek semmijük sincs, bocsanatot szeretnék kérni azon kevés miatt, amivel rendelkezem, és mindent össze szeretnék gyűjteni, hogy névtelenül odaajándékozzam.”

80. Pogány környezet.

Minden *elpogányosodik*: az intézmények, az erkölcsök, még a *bútorozás* is.

Az egyik jó keresztény család házában a díszítő teljesen erkölcstelen szobrot akart felállítani azzal az érveléssel: „Ez egyike a legritkább szobroknak. Csak két vagy három személynek van belőle.” A férj beleegyezett a vételbe és feleségének csak nagy nehézség árán sikerült ettől eltántorítani.

Veillot Lajos kedvesen írja le, hogy a gyász és egyéb csapás mennyire át tudja alakítani a pogányul díszített szobát. Meghal egy gyermek, és a Fájdalmas Anya képe kerül egy Watteau-kép helyére, a feleség elvesztette édesanyját, és a halottas ágyon fekvő derék anya megnagyított fényképe kerül az értéktelen Meduza-kép keretébe.

Ne várjam, hogy a fájdalom jöjjön hozzám és adjon kemény leckét. *Keresztény* vagyok? Vizsgáljam meg, hogy szobám fényképei, festményei, metszetei keresztény szellemről tanúskodnak-e? Nem mondjuk ezzel azt, hogy nem lehetnek profán jellegű képeim, de mindennek megvan a maga módja. Száműzessék mindaz, ami ízléstelen. Urunk képét állítsam a díszhelyre. A szép feszület vagy kép felé irányuljon minden tárgy. Hasonlóképen főhelyre kerüljön Szűz Mária képe. Nincs szebb, kifejezőbb

a vallásos művészetnél. Ne felejtsem el, hogy lelkem templom és szobám szentély, és az ne legyen profanizálva.

81. A barátnők az idő megrablói.

Ki írhatta ezt?

Egy embergyűlölő? Lehetséges, és akkor a nevét nem érdemes feljegyezni. Sévigné asszony családjából való, aki ezeket írta: „Azok, akik meglátogatnak, tiszteletet adnak, akik nem látogatnak meg, örömet szereznek nekem.”

Bizonyára az mondotta, aki *minden perc árát* a maga értéke szerint becsüli, és megveti a csevegek, pletykázások, teák haszontalanságát. Ki tudja, hogy abban a percben, melyet így elvesztegetek, mily sok dologban kellene eljárnom, Isten, jövőendő otthonom nem kívánna-e munkát vagy imát?

Hány embernek lehetne mondani: „Ha annyira kedve van időt vesztegetni, legalább abban ne találja kedvét, hogy mások idejét elvegye!” Azok, akik dolgozni akarnak, egészen a világ végéig kénytelenek elszenvedni *a dologtalanok és restek* végnélküli tereferéjét.

Van egy közmondás: „Istenem, ments meg engem barátaimtól, az ellenségeimmel majd elbánok.” Ne essünk túlzásba. Keressük *a barátságban* azt, amit Isten benne megengedett: az idő kellemes és hasznos eltöltését. A nagy és megértő lelkek közt folyó *társalgásnak* mérhetetlen haszna van. De barát és barát között különbség van.

Tartsam meg *kiváló* barátnőimet. Ami *a többiek*et illeti, a közmondás szava szerint kérjem Istent, hogy mentsen meg tőlük.

82. A család.

„Néhány személy kényszerösszejövedele ugyanazon fedél alatt, akik nem tudják egymást megérteni.” (Egy humorista megállapítása.)

Ez lenne a család meghatározása a humorista szerint. Az első látszatra rossz tréfának tetszik.

Ellenkezőleg, van-e édesebb a családnál, amelyben minden tag megteszi keresztény kötelességét, gyakorolja a szeretetet, a lemondást, az önmegfeledezést, ápolja a buzgóságot, az örömet. Természetesen, ha a család csak *önzők*, türelmetlenek, vitatkozók társasága lenne, a humorista megállapítása helyt állana. Sajnos, hány esetben igazolódik be ez a megállapítás!

Szent Pál apostol mondja: „*Mindenkinek minde*ne lettem, hogy mindenkit üdvözítsek.” (I Kor. 9, 22.) Kövessem Szent Pált. Ajánljam fel magamat, mint az a leány, aki tizenkét testvér között a legidősebb volt (köztük kilenc fiú) és kész volt folytonosan „kisajátítani magát a közösség érdekében”. *Én* nem számítok, sem *érdekem*, sem *akaratom*, sem *képzeletem*. Mosolyogjak arra, aki zavar, ajánljam fel magam annak, aki kevésbé tetszik nekem, nyomjak el minden ellenkező szemrehányó, gáncsoló és elégedetlen szót. Sohasem mondjak nemet, amikor valami szolgálatot kérnek tőlem. Bármilyen ér, legyen mindig örvendező. A Titanic óceánhajó szerencsétlensége alkalmával történt, hogy a megmenekültek egyik csónakjában egy leány a rettenetes rémület között is énekelni kezdett, hogy az evezősöket lelkesítse.

Legyek a család őrzőangyala, aki észrevétlenül készséges mindenkihez, buzdít, lelkesít, felvillanyoz. Amikor semmi sem megy, *jó kedélyemmel* találjam meg a titkát annak, hogy minden menjen. Ha a családban ezt a programot éli a leány, a légkör vonzóan kedves.

83. A későbbi otthon.

„Az atya mesterségében vannak tanulóévek, de nincsenek az anyáében.” (Egy kritikus.)

Ez igaz is, nem is.

Tény, hogy minden nő természetének mélységében bírja az anyai hivatás veleszületett képességeit.

Hamis az, hogy ezeket a képességeket nem lehet kifejleszteni, gazdagítani, természetfelettivé változtatni.

Mama voltam, mielőtt serdülő leány lettem volna. Mint egészen kisgyermek babával játszottam, és mily gyengéd anyai finomsággal vettem körül „gyermekeimet“, kezdve a legkisebb porcellánbabától a legnagyobb viaszbabáig. Isten így ösztön-szerű pszichológiával előkészített későbbi fontos kötelességemre, és minden tanulmány és fáradság nélkül, csak úgy hirtelen megtaláltam és elsajátítottam azokat a gesztusokat, amelyeket néhány év múlva élő gyermekeimmel szemben kell megisméltelmem.

Amennyire az ösztön a természet segítségére megy, annyira tökéletesítheti azt a *művészet*, a *képzés*. Nemcsak fizikai gond, testi ápolás vár a jövő anyára, hanem, ami ennél sokkal fontosabb, a gyermeknek isteni életre és földi életre való ébresztése és nevelése. Vajjon könnyű-e az apró gyermek *természetfeletti* életét, *erkölcsi* érzékét kialakítani? Hány szülő, hány anya nem alakítja gyermekét, csak félreneveli. Vajjon könnyű-e erősnek lenni és nem beszélni, amikor arra szükség van, és csak azt mondani, amit kell, és büntetni tudni, bizalmat ébresztetni, felemelni, megerősíteni? Nézzek csak magam körül. „Nincs többé gyermek“, mondják. Ez annyit jelent, hogy igen kevés a szülő, különösen igen kevés az anya. Gondolkozzam mindezen.

84. A jövő nevelőnő.

Napoleon császártól megkérdezték, hogy mikor kell a gyermek nevelését megkezdeni, amire ő azt felelte: „Húsz évvel születése előtt, anyjának nevelése által.“

Mekkora feladatot jelent a *családalapítás!* Amikor hallok, hogy ez és az a leány férjhez megy, és tudom, hogy könnyelműen gondolkozik és csak a szórakozásoknak él, nem megállapodott egyéniség, hanem szeszélyeinek rabja, kérdem, mit fog majd cselekedni, ha Isten gyermekeket ad neki?

Hogy a fiatal anyának hízelegjenek, azt szokták mondani a bölcsőben ringó gyermekről: „Ó, egészen anyja!” — Sokszor mennyire igaz. Nézzünk anyjára. Ki ez az anya? Ez a furcsa és jelentéktelen sziluett, ez a gyenge jellemű, mély érzés, nagylelkűség, igaz erény nélkül való lélek? Nos, az a gyermek erre a szálnalmas mintára fog alakulni.

Tudjam meg, hogy nem vagyok családalapításra kötelezve. De ha családot alapítok, gyermekeim az én képemre fognak hasonlítani. Természetből nem választhatom ki azt, amit gyermekemnek átadni akarok. Amit nem tehetek meg a gyermek születése előtt, megtehetem születése után, amikor a növekvő gyermekre teljes befolyást gyakorolhatok. Nevelői feladatom magaslatán vagyok-e? Túl kell haladni a közepest, hogy neveljek.

85. Plébániám.

Isten Egyházában egy szükséges társaságnak, a *plébániának* a tagja vagyok. A tridenti zsinat, hogy a lelkek üdvét jobban biztosítsa, elrendelte, hogy a püspökök osszák szét az egyházmegyéket különböző részekre, és azoknak saját szentélyük és papjuk legyen.

A hívő a plébániatemplomban megtalálja a *keresztutat*, amelyben mint újszülött isteni életre támadt, az *eucharisztikus asztalt*, amelynél ahányszor csak akar, — mindennap, ha hitét és a Mester kívánságát megértette — az élet kenyerével táplálkozhatik, amely mindennél inkább segítségére jön, hogy „isteni életet” éljen.

A plébániatemplomban még fel van állítva az

áldozati oltár, amelyen *a szentmise* kimondhatatlan jótéteménye ismétlődik meg, *a szószék*, ahonnét Isten igéjének magját vetik lelkembe, és *a gyóntatószék*, ahol vétkeim és hanyagságaim bocsánatát nyerek és ahol bölcs irányítást kapok, amelyre lelki életemnek szüksége van.

Nagy előny származik abból, hogy plébániámat meglátogathatom. Itt ismerkedem meg és jutok kapcsolatba az Egyház általános életével, az egyházi személyekkel, művekkel.

Ugyanebből előny származik *másokra is*. Példát adok. Nem lehetek csupán magamnak élő keresztény. Annak kell lennem mindenki számára és mindenki előtt. A lehető legnagyobb mértékben segítségére kell lennem azoknak, akik hitemet megosztják, hogy hitükben és hitük gyakorlásában nagyobbodjanak. A múlt század huszas éveinek nagy ügyvédje, Berryer párizsi irodája mellett a vidéken, Angerville mellett földbirtokot vezetett. A hitvalló férfiú húsvéti szentáldozását először Párizsban végezte, hogy ismerőseinek és kollégáinak épülésére legyen, azután elment vidéki birtokára, és ott a falusi nép épülésére szintén elvégezte. A plébániai szellem szép példája.

Milyen a plébániám iránt való szeretetem, a papsággal való érintkezésem, az Actio Catholicában, a különböző plébániai egyesületekben való részvétel?

86. Hogyan hallgassam Isten Igéjét?

Savonarola, a firenzei dominikánus szónok a szentbeszédnek hallgatóit a harangtornyok varjaihoz hasonlítja. Amikor először hallják a harangszót, elrepülnek, majd megbarátkoznak a zajjal és nem repülnek többé el.

Sokan mikor első esetben hallják az örök igazságokat, megrendülnek és jobb életet kezdenek. Majd *megszokottá* lesz a szentbeszéd, a harang szól-

hat, nem indulnak meg többé. Ha hasznát vettem volna minden végighallgatott szentbeszédnek, milyen szentnek kellene lennem!

A kereszténység kezdeténél Szent Péter egy prédikációt mond. Az eredmény: háromezer megtérés. Honnét van az, hogy 3000 szentbeszéd nem szerez egy megtérést sem?

Talán megváltozott a *Szentlélek*? Nem.

Az akkori *szónok* hiba nélkül volt? Kétségtelenül rendkívüli kegyelmei voltak. De emberien szólva nyelvész volt, szónok volt? És a természetfeletti dolgokat tekintve nincs-e még egész közel Urunk dorgálása és a háromszoros tagadás?

A különbség tehát legfőképpen a *hallgatóságban* van. Nem azért megyek szentbeszédet hallgatni, hogy *magamat* ítéljem, hanem hogy a *szónokot* ítéljem. *Előzőleg* mit kutatok? Ki prédikál? — kérdem és nem azt kérdem: *mit* fog prédikálni? A szentbeszéd *után*: *hogyan* prédikált? Inkább azt kérdeném magamtól: miben és hogyan alkalmazzam magamra az elhangzott szentbeszéd igazságait és útmutatásait.

87. A szentgyónás.

A szentgyónásban komoly, oltalmazó és tökéletesítő eszközt lássak.

Komoly eszköz az, mert az ember önismeretét kívánja. Minden komoly életreform első feltétele: ismerd meg magadat! Jól végzett lelkiismeretvizsgálás felfedi a jellemgyengeségeket és az ördög cseleit. Nincs komoly küzdelem a hadszínér tüzetes ismerete nélkül. E mellett ezt a kiváló fegyvert nem lehet kizárólagossággal túlzásba vinni. Időmet nem tölthetem folyton azzal, hogy lelkiismeretemet vég nélkül boncolgatom. Nem lehetek szórszálhasogató. Másra is kell időt szentelnem. Őszintén és ha csak lehet gyorsan állapítsam meg lelkem helyzetét, és ha a lélek átlátszóan ragyogó és jólnevelt,

ez igen könnyen meg is tehető. Azután pedig bátran előre!

A gyónás *oltalmazó* eszköz a megkívánt bevalás által. Amit vétettem, elmondom azzal a belső bánattal, amelyet gyengédtelenségem miatt érzek és annak a tudatnak az örömevel, hogy Udvözítőm vére minden foltot eltöröl. Tehát ugyanakkor szenvedés és öröm, bánat és megnyugvás. Kesergem és sugárzom az örömtől.

A gyónás a *tökéletesség* eszköze az erősfogadás által. Meg kell javítanom magam abban, amivel az imént vádoltam magamat. A munka hosszú lesz. Állomásról-állomásra javítom magam és a végén célhoz érek.

Emlékezzem arra, hogy a szentgyónásban mondott vallomás és kapott tanács nem képezheti a barátnők között folytatott csevegés tárgyát. A papot a gyónási titok parancsa kötelezi, tartsam meg én is ezt a titkot.

88. A lelki vezetés.

Az üdvös lelki vezetést három vonás jellemzi: természetfeletti, egyszerű és józan.

Természetfeletti. „Kicsoda az a nő, aki vezetésben részesül?” — kérdi gúnyosan la Bruyère. „Talán az a nő, aki kedvesebb férjéhez, szelídebb alkalmazottaival? Akinek kellemesebb a kedélye és aki kevésbbé keresi a kényelmet? Nem. Nem ez az. Hát kicsoda? — Ez az a nő, akinek lelkipapja van.” Ne keressek a lelki vezetésben egy okot arra, hogy eldicsekedjem: az én lelki vezetőm P. X. Ugyancsak ne szolgáljon az arra okul, hogy önszeretemet kitálaljam és másoknak magamról, lelki dolgaimról beszéljek.

Egyszerűség. Nyíltan, egyenesen, szószaporítás és kerülő utak nélkül mondjam meg lelkem állapotát. Művészet van abban, hogy az ember mindent megmond a nélkül, hogy sokat beszélne. A zsidók

Mózes távollétében, ki a Sinai-hegyen volt, aranyborjút imádtak. Mózes lejön a hegyről, és az esetet Áron így mondja el neki: „Elhozák az (aranyat) és én a tűzbe vetém azt és ez a borjú *lőn belőle*.” Az ember azt hinné, hogy a borjú magától alakult ki. Ne oldozzam fel magamat, mielőtt föloldozást kaptam. Még kevésbbé azért menjek gyónni, hogy megbecsüljenek, és ebből kifolyólag elkerüljem mindazt, ami értékemet csökkentené. Tökéletes őszinteség.

Józenság. Minél rövidebb a gyónás, annál többet ér. A bűn körülményeinek tekintetében az ember azt tartozik megmondani, ami a bűn anyagát vagy fáját megváltoztatja. Ha az ember valamely lelki kérdésben tanácsot akar kérni, világosan, pontosan és értelmesen kell az esetet előadni. A papnak más dolga is van, mint hogy semmiségeket, lelki csacsogást hallgasson. Nem akkor fogok megszentelődni, ha ugyanazt a tanácsot százszor hallgatom, hanem ha azt a tanácsot ez alkalommal gyakorlatilag megvalósítom. Kevesebb tanácskérés, több tanács végrehajtás.

89. Kegyesen haszon nélkül való élet.

Lerolle Pál, a derék világi apostol lelkigyakorlatában feljegyezte, hogy kerülni fogja ezt a katasztrófát, a kegyesen haszon nélkül való életet.

Kétségtelenül semmi bűn. Ez természetes. No és jó dolog volna-e? Nem nagyon. Vagy ha van is oly jelentéktelen az: tagja a Mária-kongregációnak, vagy egy más hitbuzgalmi egyesületnek, hogy azt tegye, amit mindenki, vagy mert ez divatos, vagy hogy azt mondhassa: el van foglalva.

D'Arnoux Jakab „Egy visszatérő szavai” című könyvében ezeket írja: „Életed rövid lesz, telve kell lennie. Micsoda húsz év? Idestova tíz éve, hogy a 12. vértesezredbe léptem. Hogyan? Kétszerannyi idő, és életemnek vége . . . És íme, Teremtőm elé kerülök . . . Mekkora lélekkévé tudok neki bemutatni?”

Itt van a hangsúly. Istennek lélekkévé adni. Életem legyen valóban termékeny.

Oly rövid a lét. 16, 18, 20 éves vagyok. Ennyi évem van már, illetve már nincs. Elmúltak, mindenkorra alázuhantak a jó Isten örökkévalóságába. Csak ez az elmúló perc az enyém. És ez oly rövid! Mégegyszer ennyi idő vagy még kevesebb, és Isten ítélőszéke előtt leszek én is. Isten ítélőszéke előtt. Hogyan? . . . Már? . . .

És mit fogok mondani? *Életem hozama?* Amikor Urunk le fog jönni a földre (hogy minden embert megítéljen), kérdi az Irás, több szeretetet fog itt találni? Életemet tekintve, több keresztény szellemet, több istenszeretetet fog találni? Ez lesz az én lélekkévé? Bazin egyik regényhősnőjének ajkára ezeket a szavakat adja: „Én csak üres magokat

vetettem." Vajjon én termékeny magvakat szór-
tam-e szét? Vagy kezemmel csupán a levegőt ver-
destem? Attól őrizzen meg Isten, hogy valaha is
konkolyt hintsek szomszédom földjére!

90. Mérhetetlen vágyak.

„Szerencsétlenek azok, akiket nem hevítenek
mérhetetlen vágyak.” (Egy modern bölcslő).

Az embereknek két fajtája van: vannak, akik
nem látnak semmit, vagyis akiknek az *első* tervek
annyira mindent mondanak, hogy nem látnak azo-
kon túl. Semmi nyílás, semmi rés, semmi hasadék.
Apró és kicsinyes érdekeiken, örömeiken és egyé-
niségükön túl semmit sem látnak.

Vannak, akik számára szintén léteznek az első
tervek és értéküknek megfelelő jelentőséget tulaj-
donítanak nekik, de akik e terveken *túl* egész vilá-
gokat fedeznek fel.

Kétségtelenül minden napnak megvan a maga
sok és apró elfoglaltsága, kötelessége. Nem szen-
telhetem meg magamat jelen életkörülményemen
kívül, hanem csakis *vele és általa*. Csakhogy min-
dennapi gondom és teendőmön *túl* fedezzem fel

azokat *a lelkeket*, akikben nem él Isten;

azt *a társaságot*, amely nem ismeri vagy gya-
lázza Krisztust;

azokat *a tömegeket*, amelyeket hamis pásztorok
az örvénybe taszítanak.

Megremeg-e bennem valami, amikor megnyíl-
nak előttem a horizontok, amelyek apostolokat
követelnek? Hordozom-e magamban egy új világ
reménységét és azon szilárd akaratot, hogy elszán-
tan dolgozni fogok az új világ felépítésében?

Boldogok, akik *szomjaznak!*

91. Az önadományozás.

„Azok a helyek, amelyeken az ember szívét kiárasztja, sohasem szomorúak.” Valaki buzgólkodik. Apostolkodásának első élvezője: ő maga. Ha felebarátom javán dolgozom, a legközelebbi felebarát, akit ez érint, a saját lelkem.

Az érdemeken felül, amelyeket neki szerzek, örömet biztosítok számára. Van boldogság az elfogadásban, de még több az adományozásban. Miért oly mélységes az öröm a szegények kis nővéreinél, vagy más hasonló intézménynél, ahol a személyes lemondás mértéktelen? Mert egyáltalán semmit sem tartanak meg maguknak.

Csak sokat kell adni, hogy sok örömmel töltekezzünk.

Tehát adjak. Telt kézzel vessem buzgóságot, kezdeményezésem, alázatos szolgálataimat. Ne azért tegyem, hogy érette örméért, kielégítő kárpótlást nyerjek. Azért tegyem, mert ezáltal Istennek és felebarátomnak kimutathatom szeretetemet, és a belőle folyó örömet mint Isten ajándékát fogadjam el, áldjam érte és fizessem vissza.

Szeressem ezt a buzgóságot, amellyel mindig többet adhatok és mindinkább feláldozhatom magamat. A belpoklosok egyik apostoláról mondták: „Ha bárki is lelkeket keres az ilyen testekben, biztos lehet, hogy csak lelkeket talál bennük.”

Szeressem kiváltképen az apostolkodást, amelyben az ember csak lelkeket keres.

92. Uram, jöjjön el a te országod!

Az Isten országa oly lassan érkezik el!

Nézem a világot. Az egész földön körülbelül másfél milliárd az élők száma. Ezek között is egy milliárd a pogány, a föld lakóinak kétharmada. A megmaradt egyharmadrészt ketté kell osztani:

az egyik fele katolikus és a másik fele *görögkeleti és protestáns*. És mindez 2000 évre Krisztus után!

Bizonyos, hogy ha valaki meggyőződésesen jó hitben él, ha mindjárt hamis vallásban, üdvözülni. Szent Tamás mondja, hogy Isten inkább egy angyalt küldene az ilyen őszinte léleknek, hogy kinyilvánítsa neki azt, amit tudnia kell . . . Mekkora szomorúság tölti el az embert, ha arra gondol, hogy — nem tekintve az Egyház *lelkét*, azaz a kegyelemben élő lelkeket — az Egyház *teste*, a látható Egyház annyi század után oly kevéssé győzedelmes!

A legutóbbi statisztika szerint 286 millió elszakadt keresztény! És ezután egy milliárd pogány! Megértem, mit jelent egy milliárd pogány? Egy milliárd perc Jézus születésétől számítva 1902 április 18-ig terjedő időt jelent. Ez annyit jelent, hogy ha ablakom alatt az emberek másodpercenként négyes sorban elvonulnának, nyolc évig és ötvenhat napig kellene egyfolytában néznom őket. És én resten stagnálok. A *világ üdvének* eszméje nem ragad meg engem?! Az aratás nagy! Ó mily nagy! De én semmit sem tudtam róla . . . Talán munkára jelentkeznek? . . . Miért nem?

93. Az apostolkodás lelke.

„Ki adta neked ezt a hangot? Az óceán, ahonét jövök.”

Sokan beszélnek, fáradnak, agitálnak, és miért oly kevés az *eredmény*? Hiányzik az „isteni” ebben az emberi tevékenységben.

Az apostolkodó munka intenzív *lelki élet* nélkül hiábavaló erőpazarlás. Nem szavunk és cselekedetünk művel jót, önti vagy erősíti a kegyelmet a lelkekbe. Egyedül Isten kegyelme képes ezt a csodát végbevinni, és Isten kegyelme csak akkor áll rendelkezésünkre, ha bensőséges imaéletünkkel Isten közelében vagyunk és kezünkben van Szívének kulcsa.

Egy színműben megjelenik az énekes, és mi-
helyt énekelni kezd, oly csodálatos hangok töltik be
a termet, hogy a hallgatóság elbűvölve kíséri. Éne-
kével a világ végéig elvezetné őket.

— Ki adta neked ezt a hangot? — kérdi tőle
valaki.

— Az óceán, ahonnét jövök! — feleli az
énekes.

Hosszú ideig bolyongott a tengerpartokon
elmélyedve, gondolkozva és versenyre kelt a hullá-
mok zajával . . .

*Az óceánnal való kapcsolatából, mély eszmé-
lődéseiből, fáradhatatlan gyakorlatából született meg
csodálatos hatalma . . .*

Mi adja meg szavamnak hódító hatalmát? Min-
dennél inkább az Istennel, a határtalan óceánnal való
kapcsolatom . . . A kegyelmi élet *minden apostol-
kodásnak a lelke.*

94. A nő apostolkodása.

„Egy nő tizenkét apostollal felér a prédikálás-
ban, ha azt a háztetőn is végzi.” (Landrieux.)

Ez a megállapítás a samariai asszonyra vonat-
kozik, akinek Jézus Jákob kútjánál a megszentelő
kegyelemről hitoktatást ad és aki a teljesen új és
felsőleges tanítástól lánggra gyúlva berohan szívembe
és sugárzó apostol lesz: „Jertek és lássátok az em-
bert, ki megmondotta nekem mind, amiket cseleked-
tem.” Szavára egész sereg fehér ruhás samariai
ember elindul, hogy a Mester tanítását hallgassa.
Sokan voltak és készségesek az ige befogadására.
A Mester örvendezéssel és szomorúsággal tekint
rájuk. Örvend, mert szomjasan hozzá sietnek és
kívánják az igaz életet, az Isten ajándékát. Szomor-
odik, mert a hódító samariai nő megkezdett mun-
kájának folytatásához hiányoznak a munkások.
Innét ez a kijelentése, amely szomorú, mint a lélek-
harang: „Emeljétek fel szeméiteket és lássátok a

földeket, mert már fehérek (megérték) az aratáshoz." A szamaritánusok a zsidókkal és galileaiakkal szemben, kik színes tunikákat és köpenyeket hordtak, fehér ruhákat viseltek. Krisztus Urunk végigtekintett ezen a hatalmas fehér tömegen és fájdalommal látta, mint fog ez a fehér sereg készsége ellenére előbbi tévedésébe visszaesni, mert hiányoznak a munkások.

A lelkek várnak, a világnak apostolokra van szüksége, a sárgálló vetés munkásokat kíván. Ki akar elmenni az aratásra?

95. Egyöntetű tevékenység.

„Korunk egyik legparancsolóbb követelménye az egyöntetű tevékenység.”

„Nem különös az, kérde valaki, hogy a gonoszak egyet alkotnak durva gyűlöletükben, és a jóság emberei nem tudnak összetartani.”

Nehéz az összetartás, kiváltképen a nők között. Az egyöntetű munkára való készség nem velünk született tulajdonság. Ezért le kell mondani az önszeretetről, a saját elképzelésről, és alá kell az embernek vetnie magát az elfogadott vagy kiküldött többségnek. Ez a lemondás és alárendeltség különösen a több tehetséggel és önálló egyéniséggel megáldott személyeknél csakis erős igyekezettel érhető el. Nincs egyöntetű munka fegyelem nélkül. Nem születünk fegyelmezetten. A szellem és akarat alárendelése néha kemény gyakorlatot követel.

Szükséges az egyöntetű munka. Az egyöntetű cselekedet nélkül levő csoport nem nevezhető csoportnak, hanem csodának. Ha nem alkalmazkodunk ugyanazon célhoz, nem fogadjuk el ugyanazt a tekintélyt, nem engedelmesszük mindabban, amit a közös munka sikere követel, anarchiába süllyedünk, és célunkat nem érjük el. A katolikus szervezetekkel szembenálló ellenséges szervezetek szilárdak és erősek. Hogy ezekkel szembeszállhassanak és le-

győzhessék, mindenekelőtt egységre van szükségük. Egység ugyanazon egyesület tagjai között, és egység a szomszédos egyesületekkel. Irtózzunk a különválás szellemétől, mert abban elpusztulunk.

96. Aki ket mindenki elhagy.

Mindenki azt mondja: „Nekem megvannak a szegényeim. És mégis, hány szegénynek nincs senkije!”

Azokhoz a lelkekhez kellene a legkedvesebbeknek lennünk, akiknek legnagyobb szükségük lenne segítségre és a legkevésbé részesülnek abban, akikhez nem jut el semmiféle egyesület, buzgóság, akikkel senki sem törődik, részint mert nem gondolnak rájuk, részint mert túlságosan visszatartóak, részint mert igen nehéz őket megközelíteni. Vannak apostolok a belpoklosok számára, ápolók és ápolónők az elmebajosok mellett, gondozzák az aggodat, de vannak-e nemes lelkek, akik azokkal a szegényekkel törődnek, „akik nem érdekesek”, azokkal a családokkal, amelyekről már előre tudják, hogy vissza fognak utasítani minden segítséget, amelyeknek a légköre ellentétben van a mi minden kedves eszménkkel? Nem láttuk-e az utóbbi időben, amint asszonyok és leányok felkeresték a nyomortanyákat, és a forradalmi tanoknak megnyert elégedetlen, mondhatni vad elemeket merész és nagylelkű szeretettel megnyerték Krisztusnak?

Ime, a ragyogó példák. Azonban itt is nagy bölcseségre és elővigyázatosságra van szükség. Így nehéz esetekben ne menjek egyedül. De e mellett értsem meg, hogy *férfiasan edzettnek* és ellenálló-képességűnek kellennem, hogy kevés kivétellel mindenüvé eljussak.

Csináljam meg kerületem nyomorának kártékját. Fizikai és természetfeletti nyomor. Lássam hidegvérrel, hogy mihez kell hozzáfognom. Kérjek

tanácsot biztos vezetőktől, de ne hallgassak a lelkesülés léhűtőire. Bátran kezdjem el a munkát.

97. Természetelettség a felebaráti szeretetben.

Nem nehéz a *rokonszenvest* szeretni; erre a pogányok is képesek. Az igazi szeretetnek az az ismertető jele, hogy az ember szereti felebarátját, még az *ellenszenvest* is, mert Isten képét fedezi fel benne.

Urunk néha csodálatos módon jutalmazta meg a természetfeletti szeretetből, tehát hitre alapozott szeretetből nyújtott alamizsnát. Egy szegény alamizsnát kér Sziénai Szent Katalintól. A Szentnek nincs egyéb kincse, mint rózsafűzérének ezüst fészülete, és azt odaadja a szegénynek. A következő éjjel megjelenik az Úr a Szentnek, gazdagon ékesített kis kereszttel, és azt mondja neki: „Te ezt tegnap oly nagy szeretettel adtad nekem, és ezért látod ma oly ragyogónak. Így fogom bemutatni mindenki előtt az utolsó ítéleten, hogy növeljem dicsőségedet és boldogságodat.”

Lássam mindig Urunkat azokban, akikhez lehajlok és segítséget nyújtok. Keresztény voltom ezt kéri tőlem. Így cselekedtek a felebaráti szeretet nagy szentjei, Árpádházi Szent Erzsébet, Szent Márton, Páli Szent Vince, Szent Cottolengo és annyi más szent. Egészen idáig kell mennem és úgy cselekednem, mint ők.

98. Osztályelölítélet.

„Csak nem akarja azt mondani, hogy szeretnem kell azt a felebarátomat, aki az utcán fut”, mondta egy gyermek hitoktatónőjének. A kis angyalban már az önzés magja. Hányan lettek úgy nevelve, hogy ők a kiváltságos osztályhoz tartoznak és mintegy

felsőbb lények, és egész természetesnek tartják, hogy teremtett emberek lábaiknál legyenek és szolgáljanak nekik. Még keresztény milióban is találkoztunk ilyenekkel. Bizonyos családok előszeretettel ápolják az *osztályelőítéleteket*, és valóságos kasztrendszert vezetnek be. Így keletkeznek az *el-szigetelő válaszfalak*. Indiában brámák és páriák kasztrendszere dühöng. Van belőle a mi városainkban és falvainkban is.

Időről-időre gondolatban hagyjam ott az én miliómet. Képzetben éljem végig a nálamnál kevésbé kiváltságos helyzetben levők életét. Helyezkedjem a nálunk szolgáló személy életkörülményeibe, a gyárba siető dolgozó leány életébe. Cseréljem fel a szerepeket. Kérdezzem csak magamtól, hogy mit gondol, mit érez, mit kíván és mit vár ő tőlem, keresztény leánytól? Ha az lennék, ami ő? Ej, erre sohasem gondoltam, pedig milyen tanulságos ez!

99. A szociális érzés.

Tegnap felszálltam a villamosra. Téli hideg idő volt. Öt egymás utáni megállón leszálltak, és senki sem gondolt arra, hogy az ajtót maga mögött be-
tegye. Ők leszálltak, mit törődtek ők a kocsiban maradt személyekkel!

Nagy ritkán gondolnak az emberek hasonló körülmények között magukon kívül másokra. Megérkezik a vonat és várnak az ismerősök. Az emberek utat törve előresietnek, a kijáratot valósággal megostromolják, és nem törődnek a hátraszorított és maguk mögött maradt személyekkel. Nem teszik rosszakarattal, gyűlöletből, de nincs bennük *szociális érzés*, a keresztény szeretetből fakadó érzés, amely mindig figyelemmel van a felebarátra, és előrelátja viselkedésének és cselekedetének felebarátjára vonatkozó következményeit. A megfonto-

lás hiányából mennyi apró — néha nagy — kellemetlenséget okozhatunk felebarátunknak!

Nem gondolok erre . . . De ezentúl rá fogok gondolni. Figyelembe veszem cselekedeteim jelentőségét és kihatását. Kevés cselekedetünk marad utóhatás nélkül. Mily kár, hogy bár annyira vágyom a jótett után, de mivel nincs szociális érzésem, nem gondolok másokra, csak kellemetlenkedő vagyok.

Két héten át erre különösen gondolni fogok lelkiismeretvizsgálásomban.

100. A gyári munka.

Egy fiatal leány, ki a világháború előtt kényelemben élt és később mint sok más, saját munkájával volt kénytelen mindennapi kenyerét megkeresni, ezeket a tanulságos sorokat írta: „Érzem, hogy ez a néha oly kellemetlen irodai élet velem, a 18 éves leánnyal, kit szülei elkényeztettek és nehézségektől megkíméltek, sok jót tett, sok dologra megtanított, amiket nem ismertem.

Otthon úrleányként kezeltek, kényelmes és könnyű életet folytattam, és bár a munka nem volt kizárva, de a szenvedés és a nehézség el volt hárítva.

És most életem egy kissé hasonlít a dolgozó leányok életéhez, kiknek dolgozniuk kell, és azokéhoz, akik küzdenek és szenvednek, hogy élni tudjanak, akiket végtelenül tisztellek és szeretek.

Reggelenként néha, mikor nehezemre esik ott hagyni kedvenc foglalkozásomat, hogy idejében az irodában legyek, és amikor ez az egyhangú és néha bosszantó élet reám nehezedik, szeretek ezekre a gyári dolgozó leányokra gondolni, akik életük folyamán mindennap újra felveszik és viselik ezt a nehéz terhet, és akkor telve vagyok irántuk becsüléssel, rokonszenvvel, csodálattal. Szeretem mind ezeket a munkásokat és munkásnőket, ezeket az egy-

szerű embereket, akiket oly gyakran megvetnek, és akiknek nem ismerik titkos szenvedéseiket és erényeiket.

Ah, oly sokszor szigorúak vagyunk a munkások hibáival szemben, és elfelejtjük életük minden nehézségét. Ha helyükben lennénk, vajjon mi lenne velünk? Isten megkímélt minket és kellemes életfeltételeket szerzett, még vallási kötelességeink teljesítése is könnyebb. Ezért hálát kell neki adnunk és alázatosan el kell ismerni, hogy ha saját erőnkre lennénk hagyatva, talán mélyebbre süllyednénk, mint ők.

Sok előítélettől és illúziótól szabadultam meg egy év óta."

101. A szegények szeretele.

"Ki szenved, hogy én nem szenvedek?" (Szent Pál.)

A következő három szöveg világosan megmutatja kötelességemet azok iránt, akiknek a Gondviselés kevesebbet adott, mint nekem.

"Szánom a sereget."

"Boldog az, aki megérti a szegényt és a szerencsétlent."

"Amit egynek ezen legkisebb atyámiai közül cselekedtetek, nekem cselekedtétek."

Szeressem a szegényeket, értsem meg őket és segítsek rajtuk. Szeressem, mint Urunk, ki elérzékenyülve nézett végig az étlenül maradt sokaságon, mint Szent Pál apostol, ki szolgáját, Onezimust saját szívének nevezi. Az önző gyermekkorról mondja La Fontaine: „Ez a kor könyörtelen.” Hány kor merül kíméletlenül vad egoizmusba. „Mit számít nekem testvérem vére vagy verejtéke?”

Értsem meg a szegényeket. Ez fontosabb és ritkább, mint a szeretet, különösen a nőnél. Ő a szív embere, és az hiszi, ez elég ahhoz, hogy a tömeghez menjen. A szeretettel nem sokra megy,

ha hiányzik belőle a nép lelkének, az osztályok tekintetében hirdetett egyházi elveknek komoly ismerete . . . Sok buzgóság vész kárba, mert nincs eléggé megvilágosítva. Ma kiváltképen bonyolultak a szociális problémák. Nem kívánják tőlem ezen problémák elmélyült ismeretét, de legalább elégséges gyakorlati kezdeményezést, ha hasznos munkát akarok végezni. E tekintetben értékes könyvek állnak rendelkezésemre. Ilyen irányú előadássorozatokat is szoktak rendezni, amelyeken nem csekély haszonnal vehetek részt.

Segítsek a szegényeken. Menjek a hit szellemével az anyagi nyomorban levők segítségére. Még inkább keressem fel az erkölcsi és természetfeletti nyomorban szenvedőket. A nyomor enyhítésében is van fokozat. Többet ér világosságot gyujtani egy hitetlen lélekben, mint ruhákat foltozni, a katekizmusba bevezetni, mint sebet bekötözni. Egyébként vizsgáljam meg hajlamomat és a körülményeket. Van munka minden tekintetben.

102. A szociális egyesületek.

Nem minden szociális egyesületnek ugyanaz az értéke. Nem beszélünk itt arról a különbségről, ami a felebarát *lelki* és *anyagi* java között fennáll. Most csak az utóbbit vesszük figyelembe. Inkább lépjek olyan egyesületbe, amely célkitűzésében nem az egyedeket, hanem a *közösséget*, így a családot, az egész foglalkozási ágat veszi tekintetbe, amely inkább a *méltányosságot* hangsúlyozza, mint a *könyörülő szeretetet*, amely igyekszik inkább *megakadályozni* a bajt, mint a már egyszer megjött bajt *gyógyítani*. Így például többet ér a varróleányok vagy más foglalkozási ág hivatásszervezetét megalkotni, amely az összes tagok érdekeit védi, mint egyik vagy másik dolgozó leánynak segítségére menni. Többet ér egy családanyát kihozni a gyárból és visszavinni családjá körébe, mint pót-

segélyt adni a családnak, mivel az asszony gyárba jár. Sokkal inkább az a család érdemel rendes támogatást, amelyben az anya nem jár gyárba.

Többet ér hozzájárulni ahhoz, hogy a dolgozók *igazságos bérhez* jussanak, mint az elégtelen bér áldozatait anyagi támogatásban részesíteni. Mielőtt az ember segítyt ad a szűkölködőknek, nézzen csak körül, mi okozza a szűkölködést. Nem az igazságtalanul kevés bér-e? És ezt kell először orvosoltatni az illetékes tényezőknél.

Érdemesebb a bajokat *megelőző* (preventív) orvoslásokat gyakorolni, mint a meglévőket gyógyítani. Igen helyes, ha az ember elvégzi a vöröskeresztes tanfolyamot, hogy a tüdővérszeseket ápolja, de sokkal érdemesebb felkeresni a nyomor-tanyákat, ahol az alkoholizmus vagy a higiénia hiánya szedi áldozatait, és ott *megakadályozni* a baj okozóit. Az intézményeket tökéletesíteni fontosabb, mint a rossz intézmények következményeit eltüntetni.

Semmit sem ér a kötözés, ha a szervezetet nem újítjuk meg. Üdvösebb és mélyrehatóbb először a bajok *okával* foglalkozni, mint következményeivel.

Egy színdarabban a nagybácsi kérdést intéz könnyelmű unokaöccséhez életviszonyai felől.

— Hogyan élsz te?

— Ó nagybátyám, én nem élek. Én létezem, és ez már sok.

Hány leánynak nincs más *eszménye*, mint a *létezés*. Lenni, játszani, szórakozni. Ennyi az egész. De élni, azaz valami hozamot adni a létezéshez, felhasználni az ifjúságot, a talentumokat, a pénzt, megjavítani mások életét, kiterjeszteni Isten országát. Ez a legkisebb gondja.

Az én életideálom ne legyen csupán a létezés, hanem az *élet*.

Kamatoztassam a maguk teljességében azon adományokat, amelyeket Istentől kaptam. Nem önző gőgből, hogy másokat túlszárnyaljak és eltakarjak, hanem hogy a felülről kapott tőkét nagyobbítsam és Istennek minél nagyobb dicsőséget szerezzek. Ez vonatkozik reám.

Ami másokat illet, legyen *sugárzó* életem. Árásszam ki magam körül, amennyire csak tehetem, a világosságot, a lelkesültséget, a meleget, a jóra való buzgóságot, mégpedig nem később, hanem most, azonnal, mindennapi életem keretében.

18, 20 éves korában mit akar az ember leginkább? Élni. Helyes. Én is ezen a véleményen vagyok, Gyakran ismétljem e szót és izleljem meg igazságát: Élni! Élni!

„Hogy van az, hogy az *előkészület* sokkal több helyet foglal el a Teremtő műveiben, mint a teremtmények műveiben?” (Faber.)

Különös, hogy Isten mekkora helyet ad az *előkészületnek*. Az Ige megtestesülése *előtt* 4000, sőt talán még több esztendő múlik el. Fogantatása után kilenc hónapot vár. Az Üdvözítő megszületik, de nem kezdi meg azonnal megváltói működését, majd csak 33 éves elrejtett élet után.

Kövessém az Igét. Tulajdonítsak nagy fontosságot a mag lassú kicsírázásának és fejlődésének, amely *később* termést fog hozni.

Gyakran meg akarok érkezni, mielőtt elindultam volna. Ha törekvésemet azonnal nem kíséri eredmény, elcsüggedek. Például azt képzeltem, hogy néhány perc alatt szentté lehetek. P. Olivaint, a párizsi kommun vértanúja mondotta: „Nem annyira idő, mint inkább bátorság kell ahhoz, hogy az ember szent legyen.” Ezzel azt akarta jelezni, hogy a bátorság fontosabb tényező, mint az idő, de azért az időt sem lehet elhanyagolni.

„Az idő nem kíméli azt, amit nélküle cselekedtünk.” Munkámat elhamarkodtam. Ne is várjak nagy *eredményt*. Néha az eredmény váratlanul túlhaladja a számítást . . . De leggyakrabban nem szárnyalja túl. A dolgok annyit érnek, amennyibe kerülnek.

Biztosítsam az *előkészületet*. Később befolyásom annál gyümölcsözőbb, *hozamom* annál jobb lesz, minél jobban imádkozom, tanulok és képzem magamat a jelenben. Tőlem telhetőleg tegyek meg mindent és tudjak *várni*.

105. A hegycsúcsok hívása.

A világ legmagasabb hegycsúcsa a Mont-Everest, amely 8882 méter magas. 1893 óta igyekeznek megmászni, de hiába. 1919-ben ismét megkísé-

relik, de eredménytelenül, hasonlóképen 1921-ben és 1922-ben, amikor már 8301 méter magasságig jutnak; sajnos azonban a hirtelen támadt lavina megakadályozta a feljutást.

Azt mondanám, hogy ez örültség. Igen, nekem, ki csak a lapályt ismerem, és csupán a nyugodt örömöket szeretem. A hegymászők azt mondják: „A hegycsűcsok hívnak, vonzanak. Menjűnk.” Sokszor 33 fokos hidegben menetelnek előre, de ez nem számít. A *hegyormok látomása* nem hagyja el őket. Mindíg magasabbra akarnak menni, fel akarnak jutni.

Ime, az erőben való állhatatosság, amikor nagy *ideál* hevíti a lelket.

Uram, add értésemre, hogy melyik hegycsűcsra menjek fel. Egy bizonyos: akarom, hogy általam dicsőséged minél nagyobb legyen. De hová kell mennem, hogy e dicsőséget neked megszerezem? Mik a te terveid velem? Milyen ábrándot szűttél, amikor engem a létbe dobtál és amióta annyi kegyelemmel elhalmaztál? Ha bizonyos lennék abban, hogy mit akarsz velem, mekkora lendűlettel indulnék útra! De tétovázom és habozom, és nem látok tisztán. Bizonyos napokban a hegycsűcsok hívnak és vonzanak, máskor meg a lapályok, a könnyű élet vonzását érzem és félek . . .

Uram, világosíts meg engem, erősíts meg engem! A széles úton vagy a keskeny ösvényen? Beszélj, Uram, mert hallja a te alázatos szolgálód.

106. „Ha akard . . .”

(Urunk szava az ifjúhoz.)

Vagy ismerem jövőmet vagy nem. Ha ismerem, annál jobb. Ha jövőmben nem vagyok biztos, meg vagyok-e győződve arról, hogy a szerzetesi élet nem nekem való?

Kérdés, hogy a szerzetesi hivatással szemben vannak-e bennem legyőzhetetlen vagy legalább ko-

moly *akadályok*? Ilyenek: a betegség, a szükséges követelmények hiánya, a temperamentum vagy a mult, mely a tapasztalatokat tekintve szembehelyezkedik a tervvel.

Lássak világosan. Ha nincs akadály, az a kérdés vetődik fel, hogy milyenek a *hajlamaim*? A természetfeletti hajlamok: a jobb, a lelkek üdvé, az Üdvözítő tökéletesebb követésének kívánása . . . A természet rendjéből folyó ellenállások: a szülők, a kényelmes élet elhagyásának félelme . . . nem komoly okok.

A természetfeletti hajlamok bizonyos esetekben többé-kevésbé kifejezettek, bár nem szükségesek. De vajjon ezek elégségesek-e? Hogyan *legyek* abban *biztos*, hogy Isten hív engem? Ha biztos lennék, elmennék.

Fordítsam meg a problémát. A kérdés nem annyira az: mit akar Isten velem? — mint inkább ez: mit akarok én adni Istennek? Olvassam el Szent Lukács evangéliumában Jézus és az ifjú társalgását.

A *lelkigyakorlat* véglegesen meg fog világosítani.

107. Mindent odaadni.

„Amíg az ember mindent oda nem adott, semmit sem adott oda.” (Guynemer.)

Igy beszélt a világháború egyik hős repülője, akinek egyik nap azt mondták: Te ismét felrepülsz? Ez örültség! Már háromszor voltál ma a levegőben. Éppen eleget tettél.”

És én? . . . Adtam eddig *valamit*? Mit? . . . Látom, hogyan csempészttem vissza egyet-mást az áldozatból. Mily ritkán adok Istennek teljes dolgokat.

Imádkozom . . . de oly rosszul! Buzgólkodom, de sok visszaeséssel! Dolgozom, de oly puhán!

Rendet csinálni! Igyekeztem minden teendőmet jobban elvégezni. Csak ennyit adhatok Isten-

nek? Ő csak „valamit” kér tőlem? — Hátha Isten *mindent* kérne, odaadnám neki?

De el kellene *hagynom* ezen örömeimet! — Lehetséges. De ameddig az ember mindent oda nem adott . . .

Talán el kellene *hagyni* apró ambícióimat, és nagylelkűbb életre kellene gondolni . . . Jól vizsgáljam meg, nehogy becsapjam magamat. Legyek okos. Ha látom, hogy azt, amit annyi más akar, én is akarhatnám . . . ha akarnám . . . miért nem teszem meg az elhatározó lépést? Amíg az ember mindent oda nem adott . . .

El kellene *hagyni* övéimet, az otthon örömeit . . . Ez nagy áldozat lenne. Talán ezt kéri Isten tőlem? Ha be van bizonyítva, hogy nagy hívások hangoznak felém, miért nem? . . . Kemény lesz? . . . Lehetséges. Legyek alázatos és imádkozzam. Imádkozzam, hogy jól lássak, és ha látom, hogy akarni kell, emlékezzem e hősi mondásra: „Amíg az ember *mindent* oda nem adott, semmit sem adott oda.”

108. Elhibázott hivatás.

„Ha az *apostol* hibázik küldetésében, a lelkek sohasem fogják megismerni az evangéliumot.” (Mgr. d’Hulst.)

A hitehagyó Renannal kapcsolatban mondotta e szavakat d’Hulst prelátus. Renan kispap volt, majd otthagyta a szemináriumot, sőt hitét is, és szomorú írásaival igen sok bajt okozott.

A lélek üdvében három tényező játszik szerepet: az első *Isten*, aki a kegyelmet adja, a második az *érdekelt lélek*, amely mindig képes elfogadni vagy visszautasítani a segítséget, és harmadszor *mi valamennyien* többé-kevésbé nagymértékben, amint Isten arra hív minket, hogy a lelkek üdvének eszközei legyünk.

Ennek *apostoli* hivatása volt, azaz Isten arra számított, hogy szőlőjének ezt a vágását gondozni

fogja . . . *De nem teljesíti küldetését.* A következőképpen: a lelkeknek csak rendkívüli eszközeik lesznek az üdvözüléshez, amelyeket a Gondviselés magának tart fenn, viszont a rendes eszközök hiányzanak. Ez az elmulasztott hivatás súlyos veszedelme.

Néha azt hallja az ember: a hivatást nem követni vétek. Nem, magában véve nem vétek. Hogy vétek legyen, ahhoz az szükséges, hogy parancs legyen. De itt nincs parancs, hanem *tanács*. „Ha akarod” . . . A nemakarás gyávaság, gyengédtelenség, tökéletlenség.

A nagy veszedelem nem egészen nálam van, bár a hivatáshoz való hűtlenség miatt üdvösségemet is elveszíthetem, vagy ami még valószínűbb, Isten nagy kegyelmei mellett megyek el, mégis az igazi nagy baj a lelkeket éri, mert gyávaságom miatt sok lélek nem fog üdvözülni vagy nem fog megszentelődni.

Ez az a felelősség, amelyet nem akarok magamra venni . . . Jól gondoljam meg, mit kér Isten tőlem . . . Nem akarom küldetésem elmulasztani.

109. Elmenni.

„Buzgóság kell. Abból vagyok”, mondotta Valentin Riant, a nagylelkű engesztelő. Szent Johanna így szólt: „A Királyhoz kell mennem!” Később ezeket mondotta: „Ha száz atyám és anyám lett volna, elmentem volna.”

Ha Isten valóban hív, van-e jogom másképpen beszélni? Nem. — De annyi akadályt látok előre! — Összeomlanak, mint ahogy a hó elolvad a nap sugarára, ha hiszek Istenben, és ha valóban ez a hivatásom. Urunk csak azért engedi meg a nehézségeket, hogy alkalmat adjon a legyőzhetetlen *bizalomra*. Vajjon a kis lotharingiai pásztorleánynak könnyű volt a távozása, hogy a békés otthoni élet helyett a csapatok élére álljon és hazáját megmentse? Nem sajgott-e szíve arra a gondolatra, hogy övéit el kell hagynia? A király fogadásának és a háborús élet

szörnyűségeinek gondolata nem rémítette-e el? „Ha lábamat térdemig kellett volna elkoptatni, elmentem volna”, mondotta bírának. Szent Terézke bevallja, hogy az övétől való távozás pillanatában oly nagy fájdalma volt, hogy azt hiszi, az felülmúlja a halál-gyötrelmet. És mégis elment.

Egyébként a hivatás elérésében való *nehézség* egyáltalán nem annak a jele, hogy nincs hivatásunk. Sokáig kell gondolkozni és imádkozni. Amikor azonban úgy hisszük, hogy Isten szándéka szerint határozni kell, *ne habozzunk*. „Ime, Uram, itt van a te szolgálód! Kell, hogy valaki *buzgólkodjék*, hogy *szolgáljon*. Számíts reám!”

110. Meleg szív.

„Légy áldva, hogy oly meleg szívet adtál nekem!” (Egy 20 éves leány szava.)

Ez a mondás Papini Krisztus életének egyik kitételére emlékeztet: „Hideg van a hegycsúcsokon, és fázik ott, ki nincs egészen tűzből.”

Az ember semmit sem tesz szeretet nélkül, kivált nagy dolgot. De égő szívvel mire nem képes az ember? Nem gondolok itt egy napi vagy órai lángoló kitörésre, ami inkább esztelen képzelet gyümölcse, mint az okos szereteté. Itt okos szeretetre, *tisztán látó nagylelkűségre* gondolok.

Készakarva adom oda magamat. „Mekkora öröm, írta Szent Ágoston, amikor az Istennek való teljes önátadás széles perspektívája nyílt meg előttem, mekkora öröm, hogy végre megszabadulok a semmitérő dolgok örömeitől!” Láttam a keresztet, tudom, kinek szentelem magamat, nem az éjtszakába hullok, hanem a fényességbe. Szívem segített világosan látni és én is elmondhatom: „Miután felfedeztem a jobbat, a jó nem elég nekem.”

A canton-i püspök a montréal-i érsektől apácákat kért 1914-ben a bélpoklosok ápolására. „Ezer és ezer elhagyatott szegény nyújtja ki elpusztult

esedező kezét az Érsek úrhoz . . . Három vagy négy apáca elég, mert a kevésbbé betegek segítségükre lesznek." Az érsek a Szeplőtelen Fogantatás-zárdájába megy. Negyven szerzetesnőnek felteszi a kérést: „Négy önkéntes kellene. Álljanak fel azok, akik készek elutazni." A negyven egyszerre felállt. Bravó, kanadai apácák! Csodállak titeket. Megértelek titeket. Ha az ember egyszer odaadta magát, a végére kell hogy menjen. Istenem, vedd az egészséget! Neked ajánlom mindenemet.

111. A házasság.

Őszintén számot vetettem azzal, hogy a szerzetesi életre nincs hivatásom. Ezért Isten minden valószínűség szerint arra hív, hogy egyik napon *családot* alapítsak

Milyen tulajdonságokat kívánjak attól, akitől azt szeretném, hogy életem támasza, társa és jövőendő gyermekeim atyja legyen?

Mindenekelőtt *szilárd keresztény szellemet*. Őszinte keresztény vagyok, hívő és mélyen gyakorlati keresztény életet élő lélek kell nekem, egyébként egyesülésünk alapja egyenetlenség lesz. Ha esküvőnk estéjén nem mondhatjuk el letérdev az esti imádságot, és közös életünk mindenegyes napján nem ismételhethetjük meg ezt, akkor nem az az, akit várok.

Sértetlen erkölcsös életet. Nem elégedhetek meg felszínes vizsgálattal. Tudnom kell. Kész vagyok mindent odaadni. Jogom van, hogy nekem is mindent odaadjanak. Tökéletes kölcsönösség. Két szűzi élet kicserélése.

Szilárd egészséget. Mi életeteket akarunk teremteni. Azokra kell gondolnunk, akik tőlünk születni fognak.

A többi, ami a világ szemében lényeges: az állás, a vagyoni helyzet, csak az után jöhet, és nem gyakorolhat mértéken túl befolyást a választásra.

Kevésbé fontos az, hogy a fiatalembernek vagyona legyen, mint az, hogy szellemi értékével, képességeivel és munkájával megállja a helyét az életben.

112. Családalapítás.

„Az emberek három hétig tanulmányozzák egymást, három hónapig szeretik egymást, három évig perlekednek, harminc évig eltűrik egymást, — és a gyermekek ugyanezt újrakezdi.” (Taine *Ipoly*.)

Igy beszélnek könnyelműen a házasságról. Hogyan lehet elég *három hét*, hogy a házasulandók tanulmányozzák egymást? Egy könyvben olvastam a következő eljegyzést: „Egyik nap azt mondták neki, hogy egy fiatalember kétszer látta és el akarja venni. A leány jókat mulatott a terven a találkozás előtt való egész héten. Vasárnap meglátta a fiatalembert, félóraig sétált vele és amikor az megkérdezte, remélheti-e, hogy felesége lesz, azonnal *igennel felelt*.”

Ha *komoly házasságot* akarok kötni, alapos megfontolásra van szükségem. Tartsam szívemet két kezemben. Kötelezzem magam arra, hogy nem szeretek *előbb*, míg nem látom, hogy szerethetek-e? Igen kemény lehet a szerelem tüzét eloltani, amikor az ember észreveszi és belátja, hogy szakítani kell. De még kínosabb lehet az egyszer már megesküdt házastársaknak együttélni, amikor érzik, hogy semmijük sincs abból, ami kettőjük boldog együttlétéhez szükséges. *Most* még van idő a szakításra, a házasságkötés után már késő. *Most* ki kell nyitni a szememet és jól meg kell nézni, kihez megyek, mert *később* becsukhatom szememet.

Tisztán látni.

113. Szeretni.

„Szeretni annyi, mint azt kívánni, hogy az ember jobb legyen.”

Amikor szeretek, azt kívánom, hogy jobb legyenek. Először *Isten* miatt. Szent Pál magyarázatában

Krisztus Urunk gondolata szerint a házasság külsőleg jelképezi azt a láthatatlan egyesülést, amely Isten és a kegyelemben lévő lélek, Krisztus és az Egyház között van.

Márpedig mekkora szentség tölti be a lélekkel egyesült Istent, az Egyházzal egyesült Krisztust. A házasságban szeretni igazában annyi, mint annak a kívánása, hogy Isten és Urunk szentségével versenyre keljek. Ha már minden kereszténynek szól e felhívás: „Legyetek tökéletesek, amint mennyei Atyátok tökéletes, mennyivel inkább szól ez azoknak, akik Isten legkifejezőbb gesztusát, az egyesülés gesztusát akarják megvalósítani. Szeretni tehát anynyi, mint Isten és Urunk előtt jobba lenni és az ő cselekvésmódját reprodukálni.

Szeretek, azaz jobb akarok lenni az ismert vagy még nem ismert *kiválasztott lény* miatt, akivel életemet össze akarom fűzni. Neki már előre jogai vannak velem szemben. Elvárja, hogy jó legyek; akarja tehát, hogy jobb legyek. Annyi buzgóságra, szeretetre, önmegfeledkezésre . . . lesz szükségem.

Jobbna kellennem *gyermekeim* miatt, akik tölem születni fognak. Ők reám fognak hasonlítani. És ha csak . . . ilyen leszek! Nemde rettentő felelősség háramlik reám, ha csak ilyen képmást kell utánozniok?

Siessek. Legyek jobb.

114. Két szívvel szeretni Istent.

„A házasság abban áll, hogy mindkét házaspár két szívvel szereti Istent.”

Ez a gondolat messze túlhaladja a házasságról alkotott közönséges fogalmakat.

Ez azt jelenti, hogy valakit nemcsak külső kedvességért, szellemi vagy erkölcsi tulajdonságaiért szeretek, hanem mert életemet az ő életéhez kötve több képességet szerzek magamnak, hogy Istent nagyobb szeretettel szeressem. Ha a házasságkötés

kezetén nagy *természeteletti* eszmék töltik el a hitvestársakat, mennyire megnemesedik a család intézménye, mennyire telve van mintkét fél egymás iránt tisztelettel, becsüléssel és igaz szeretettel.

„Meg akarom neked mondani, hogy miképen szeretem elképzelni a mi szerelmünket” — írta egy mélyen vallásos menyasszony, kit esküvője előtt a halál hirtelen elragadott.¹ „Mindenekelőtt, többször megegyeztünk, hogy Isten akaratát fogjuk keresni, nagylelkűen szolgálatára szenteljük magunkat és örvendő szívvel elfogadjuk mindazt, amit reánk akar küldeni. Azután mindig egyesült szívvel és egy akaratall igyekszünk megtenni egyéb kötelességeinket Isten, magunk és szüleink iránt. Ezáltal . . . minden érzelmünk szép rendben Ő felé száll, aki minket teremtett. Őérette tartozunk élni, Ő legyen minden gondolatunk és cselekedetünk áldott célja.”

Volatier Henrik, a világháborúban elesett alpesi vadász levéltárcájában a tábori lelkész a menyasszonya levelét találta, amelyben a széplelkű leány többek között ezeket írta: „Büszke lehet reám, — egy kis gög — mert szeplőtelen fehérségemben és szűzi homlokomon a fiatal leány legszebb ékessége fog ragyogni: a tisztaság. Szép és tiszta leszek az ön számára, mint a liliom. Imádkozunk hivatásunkért, mert úgy gondolom, gyenge vagyok a keresztény feleség nehéz terhének és felelősségének hordozására. Legyünk mindig egyesülve Jézus Szívében, aki minden szív királya és központja.” Ilyen minőségű és nagyságú szeretetre törekszem.

115. Felbonthatatlan kötelezettség.

„Bizonyos lelkek azon városokhoz hasonlítanak, amelyekben az ember szívesen megáll egy órára, hogy a főteret megnézzze, de halálosan unal-

¹ Ferrucci Róza. Életét és leveleit édesanyja könyvben kiadta.

masnak tartaná, ha ott kellene tartózkodni." (Egy esszéíró.)

Victor Hugo kiadatlan írásaiban található a házaselet örömeinek ez a költői leírása: „Maga mellett állandóan ott kell lenni feleségének, ennek a bájos lénynek, aki azért van itt, mert szükség van reá és mert ő sem lehet meg maga nélkül. Kell, hogy hallja menni, jönni, énekelni és érezze, hogy maga az ő lépteinek, beszédének, énekének célja. On az a vonzó csillag, amely körül az angyal kering . . . Kevés boldogság ér fel ezzel. Mily elragadó boldogság bírni ezt az édes gyengédséget, amely önt gyámolítja és rátámaszkodhatik erre a rózsára és megdönthetetlennek érzi magát. A szív, ez az isteni homályos virág titokzatos virágzásnak indul. Mindenkor édes csók lehelete övezi.”

Ez a házasság költészete. De számolni kell az-
zal, hogy az élet hosszú, mindennap a házastársak
lelkének új és új vonását hozza elő. Ha *felszínes*,
jelentéktelen lelkek, a külső máz lekopása után mi
marad meg? Pedig az életet tovább is folytatni kell.
Mekkora csalódás érheti azt az embert, aki életét
szélkakashoz kötötte! A legtökéletesebb teremtmé-
nyeknek is vannak hézagaik. Mi lehet ott, ahol csak
hézagok vannak? Ez a gondolat megrémítette Oza-
namot. Ebből a szempontból a házasság előtte nagy
kockázatot jelentett: „Magát vég nélkül lekötni egy
bármily tökéletes, de mégis halandó, gyenge, nyo-
morult emberi teremtményhez! Különösen a kötele-
zettségek örökös jellege tölt el engem rettegéssel
és e miatt nem tudom visszatartani, hogy könnyet
ne hullassak, amikor esküvőn résztveszek . . . Nem
tudom megérteni a vidámságot, amely az embereket
a menyegzőkön elfogja.”

Kérdezzem meg magamtól, megvan-e bennem
az, amit *minden* elmúló *napban* annak kell adnom,
aki engem kiválasztott.

Ferreri Szent Vince, a nagy dominikánus szónok életéből való a következő eset. Egy asszony jön hozzá és panaszkodik gyakran *ingerlékeny* férje miatt, akivel a sok perlekedés miatt az élet keserves. A Szent ezt válaszolta neki: „Menjen a kolostorba és kérje meg a portástestvért, hogy hozzon magának vizet a kolostor közepén lévő kútból. Amikor férje felingerült, igyon hamar egy kortyot, de ne nyelje le.” Az asszony elmegy, megszerzi az értékes vizet és hazatér. Férje nemsokára hazajön és hirtelen sértegető szavakkal illeti. Az asszony azonnal szájába vesz egy kortyot. A férj nem kap semmi választ és azonnal lecsillapszik. Az esetből közmondás lett. Valencia (Spanyolország) vidékén azt mondják a haragos asszonyról: Szent Vince vize kellene neki.

Jegyezzem meg a tanulságot: felingerlésemkor tudjak hallgatni. Rendesen, mihelyt ellenem mondanak és — talán nem is szándékosan — felbosszantanak, felingerülök és a felindulás csak úgy ágaskodik bennem. Használjam Szent Vince orvosságát. A házasságban első szabály: engedményeket tenni; a második szabály: engedményeket tenni; a harmadik szabály: engedményeket tenni. Nem mintha le kellene mondani minden egyéniségről és sajátos szempontokról. A házasság semmiképen sem kívánja ezt. Csupán a haragos, türelmetlen, apró bosszúállást kívánó énnak kell eltűnni. Kezdem el most mindjárt. Keleti legenda meséli, hogy egy fiatalember jegyese ajtajánál kopogott: „Ki van itt? — Én! — Ebben a házban sohasem fog én és te lakni!” Egy év múlva visszajön a fiatalember. „Ki van itt? — Te!” Erre az ajtó kinyílik. Amikor a két érdekelt fél kész a hasonló lemondásra, a házasság boldog lesz. E nélkül sohasem.

Isten megtehetette volna, hogy az emberiség fennmaradását a szülők közreműködése nélkül, közvetlen teremtéssel is biztosítja. Ő nem akarta. Feltalálta a szerelmet. Ime, két teremtmény, egy férfi és egy nő. Nem ismerik egymást, talán sohasem látták egymást. Találkoznak és ez elég, hogy kölcsönös rokonszenv, vonzódás támadjon. Ha semmi sem áll útjában, hogy a mindenkori köteléket megkössék, ime, két lény mindenkorra egyesül és képes lesz arra, hogy életet sokasítson. Isten általuk cselekszi azt, hogy az élők száma megszorodik és ezek az élők halhatatlanok. Olyan ez az élet, mint amely többé nem alszik ki. Nem kell-e csodálattal leborulni ezen végtelenül finom isteni leleményesség előtt?

Mivel ezen teremő cselekedet gyakorlása fáradságos kötelezettséget hoz magával (a családról való gondoskodás), a jó Isten élvezetet csatolt hozzá. A rend azt kívánja, hogy az élvezet és a kötelesség ne váljanak szét. De semmi sem kényszerít az élvezet elfogadására, ha közös megfontolással úgy hiszik a házastársak, hogy a terhet nem tudják viselni. Szándékosan keresni az élvezetet a terheken kívül vagy a terhekkal szemben, ez annyi, mint szembehelyezkedni Isten tervével. És minthogy a tárgy súlyos (életnemzés), a vétek súlyos.

Értsem meg a Gondviselés tervét, *tiszteljem* azt és *csodáljam*. Sohasé tűrjem meg, hogy előttem ezt az isteni találmányt, a szerelmet kigúnyolják. Sohasé engedjem meg, hogy olyan színdarabot, könyvet vagy szerzőt dicsérjenek, aki a tisztátalan vétek dicsőítésével a szerelmet lealacsonyítja.

„ . . . *Lelkek, amelyek megszülethettek volna.*”
(R. Bazin.)

Megértettem, hogy valahányszor szándékos beavatkozással az életteremtő cselekedet nem érheti el célját, súlyos bűn következik be. Igen, a vétek súlyos, mert az élet egyik legjelentősebb és leg-

súlyosabb pontjában történik a visszaélés. Az embernek nincs joga önző élvezetéért az élettel játszani. Vannak lelkek, melyeket Isten nem teremthetett meg, mert e lelkek és az ő akarata közé az önzés lépett. René Bazin A válaszüton című regényében kemény szavakkal ír arról, hogy „vannak lelkek, amelyek megszülethettek volna és nem születtek meg”, amelyek nem születtek meg, mert a játékos önzés megtagadta tőlük a testet. „A testek vádoló porai, amelyeknek életük és lelkük lett volna, felkelnek és vádolnak . . . Ha azt mondanák nekem, hogy gyilkosság történik közöttünk, megfelelnék. Mi szándékosan csökkentettük az igazak számát . . .” Mert ezek az élők, akiket az önző élvezet elpusztított, azért lettek, hogy halhatatlan élők legyenek. Mily lesújtó *mulasztási* vétek . . .!

Dehát akkor a házasság rendkívül nagy lemondást tételez fel.

Bizonnyal, de ezért emelte Urunk a házasságot szentségi rangra, azaz *isteni kegyelemmel teljessé tette*, amely a hosszú közös élet folyamán *erőt fog adni* vagy a szükséges megtartóztatás *gyakorlására* vagy a Gondviselésben való természetfeletti *bizalomra*, valamint a terheknek *elviselésére*, miként az ember az élet többi nehézségeit, gyászait is elviseli.

118. Híltvesi szentség.

Egy fiatal leány, vőlegényével való teljes egyetértésben ezeket a mélységesen keresztény elhatározásokat tette:

„Nem fogjuk szem előtt téveszteni azt, hogy a házaseletnek életünk főcélját, lelkünk megszentelését kell szolgálni. Meg kell javítanunk hibáinkat és ebben sok alázattal és szeretettel egymásnak közösen segítségére kell mennünk és ezenfelül igyekezni fogunk magunkat jobbá tenni és szem előtt tartjuk egymás lelki javát. Ezt hiúság és bosszúság

nélkül, mindig jóságosan és Isten iránt való szeretetből tesszük.

Lelkünkben és testünkben egyesülve arra gondolunk, hogy személyes gyarlóságaink és hibáink mindkettőnkre kihatnak és kell, hogy egymás megszentelődésével törődjünk.

Házaseletünkben engedelmeskedni fogunk az Egyház parancsainak és igyekszünk a lehető legkevesebb helyet adni a testi örömöknek, hogy kifejlesszük bennünk a lelki szeretetet és Isten szeretetét.

Ugyanazon lelki életet és ugyanazon szellemi és fizikai életet fogjuk élni.

Kölcsönösen érdeklődni fogunk egymás foglalatossága iránt, igyekszünk egymást megérteni és segíteni törekvéseinkben, nehézségeinkben, amelyeket a napi munka előidézhet. Mindent közösen cselekszünk, és aki többet tud, megtanítja arra a másikat és bevezeti minden gondolatába és érzelmébe. Úgy művészi, mint kézimunkánkban együtt dolgozunk. Tanulmányozni fogjuk vallásunkat, hogy megvilágosítsuk hitünket és szétsugározzuk magunk körül.

Hogy életünket komolyabbá tegyük, megszervezzük azt. Igyekszünk pontosak lenni úgy munkáinkban, mint üdülésünkben és kivált száműzzük életünkből a szeszélyt, amely semmit sem fejez be és mindent szétszór.

Távol tartjuk házunktól a szétbomlás ügynökeit, így a teljesen félvilági és felemelő érzelmektől üres látogatásokat, a közönséges élvezeteket, amelyekben a lélek nem nyer semmit. Ezzel szemben inkább jól megválasztott barátokkal érintkezünk. Életünk nemességével, gondolataink magasztosságával, szórakozásaink választékosságával tisztas jelleget szerzünk házunknak.

A legritkábban hagyjuk el otthonunkat, de valahányszor szükséges jócselekedet megtevése hív ki, késedelem nélkül kimegyünk, hogy nagy szív-

vel jót cselekedjünk. Nagylelkűen résztveszünk a felebaráti szeretet műveiben és szívesen adunk időnkből, vagyonunkból és főként imáinkból.”

119. Az anyai felelősség.

„A bölcsőt ringató kéz a világot irányítja.” Nyilvánvaló, hogy az erkölcsök változása folytán a nő ma jobban, mint máskor, hivatva van arra, hogy közvetlenebbül szóljon be az intézmények menetébe, a társadalom megszervezésébe és a közügyek folyásába. Szükséges tehát, hogy előkészítsem magam nem csupán az otthon királynője tisztére, hanem *szociális és állampolgári szerepemre* is. Nem engedhetjük, hogy ellenfeleink maguknak sajátítsák ki a társadalom megszervezését.

Azonban ne felejtsem el, hogy *első feladat*om mégsem az lesz, hogy közügyeket intézzek, csoportokat szervezzek, társadalmi intézményeket irányítsak. Ezek a területeken szerepem mindíg csak másodlagos lehet. Elsőrendű feladatom, közvetlen — és mennyire szent — hivatásom lesz, hogy embereket neveljek a későbbi életre, akik közül többen hivatásuknál fogva közvetlenül vezetni fogják az intézményeket és irányítani fogják a közéletet. Nem annyira az eseményeket, mint inkább azoknak az *okát* fogom irányítani. Ahol az emberek jók, ott a művek és intézmények is jók. Csak akkor rosszak a művek, ha vezetőik nincsenek hivatásuk magaslatán. Részben én alakítom és nevelem azokat, akik az intézményeket és velük az egész társadalmat jobbá és keresztényibbé változtatják. Ki tudja, valaha is mi lesz a gyermekből? Kicsiny kezében világunk átalakításának lehetőségét tarthatja. Mily nemes és *felelős* feladat: *előkészíteni* az embert életének igazi szerepére! Mekkora kötelesség hárul reám, hogy részemről megtegyek mindent, ami által azok, akik tőlem születnek, Isten és az emberiség ügyének méltó munkálói legyenek!

Ugyanaz a fiatal leány, aki vőlegényével a hitvesi szentség gyönyörű programját megalkotta, a következőképen foglalja össze az anyai szentséget: „Gyermekeket kívánunk és kérjük Istent, hallgassa meg kívánságunkat, amikor eljön az óra. Ebben is engedelmeskedünk Isten parancsolatának: Növekedjetek és sokasodjatok! Dicsőíteni fogjuk Istent az újszülöttek életével, akik szeretni fogják Őt és szolgálni fognak Neki.

Arra fogunk törekedni, hogy gyermekeink legyenek a kölcsönös akarat és szeretet cselekedetével, amely mindig Isten, a testünk Ura akaratának fogja magát alávetni. Előre szeretni fogjuk a tőlünk jött lényeket és elfogadjuk mindazon szenvedéseket és fájdalmakat, amelyeket az apaság és anyaság szerezni fog.

Gyermekeinket szentségre akarjuk vezetni, szeretni fogjuk őket maguk és lelkük miatt, amelyet Istenhez kell vezetnünk és megőrizzük magunkat az önző és testi szeretettől. Nevelésük főtárgya lelkük java lesz, felajánljuk őket Istennek és alázattal s szeretettel alávetjük magunkat mindannak, amit Isten velük cselekedni akar, akár szerzetesi életre hívja őket, akár elveszi tőlünk, hogy az égbe felvigye őket.

Gyermeknemző feladatunkban ezen természetfeletti eszméket tartva szem előtt, egészségünknek megfelelő számú gyermekeink lesznek, és sok időt fogunk keresztény nevelésükre fordítani, hogy belőlük egész embereket és keresztényeket alkossunk."

121. December 8. Szeplőtelen fogantatás.

Mária az *Isten Leánya nagyobb*, mint Mária az *Isten Anyja*. Másképen mondva, ő nagyobb a benne levő *kegyelmi állapot* teljességével, mint azzal, hogy testéből az *Isten Fiát* formálta, nagyobb a lelkében lakozó *Szentháromság* által, mint a *megtestesült Ige* által, akinek testét saját testéből alkotta.

Amint tehát Márián kívül egy teremtmény sem követelheti magának az *istenanyaságot*, úgy minden kegyelemállapotban levő lélek részesülhet az *isten-gyermekségben*. Ami Máriában a legnagyobb, abban én is részes lehetek; a Szentháromság, aki a megszentelő kegyelem által benne élt, bennem is egyaránt él.

De akkor miben van a *különbség* Mária és én közöttem?

A szeplőtelen fogantatás kegyelmében, és ez a különbség *kettős*.

Én kegyelemállapot nélkül jöttem a világra; a keresztségre volt szükségem, hogy megistenüljek. Mária egyformán lépett be ugyanakkor az emberi és isteni világba. Mivel eredeti bűn nem érte, az *emberi létbe lépése pillanatától kezdve bírta a Szentháromságot*.

A második különbség: míg bennem a Szentháromság birtoklása az Istentől megállapított szentség méretei szerint határolt, addig Máriában az isteni élet *hasonlíthatatlan teljességű* volt. Olier egyenesen azt mondja, hogy Mária az első pillanattól kezdve megszentelő kegyelménél fogva több

isteni életet bírt, mint az összes szentek együttvéve bírnak mindenkoron.

„Szeplőtelen Anya, add meg nekem, hogy anyyira telve legyek isteni élettel, amennyire telve kellene lennem Isten előremeghatározása szerint. Ne gördítsek sohasem akadályt az isteninek beáradása elé.”

122. Karácsony.

Nézem az egykor *betlehemi barlangot*, amely istállónak szolgált. Nincs benne szépen kifaragott jászol, amelyet a templomokban látni szoktam. A legelső, igazi jászol, a faragatlan vályu, kényelmetlen, rideg bölcső volt. És az a szélnek kitett, siralmasan szegény és nyomorúságos istálló, az állatok otthona, elviselhetetlen rossz szagával . . .

Nézzem, hosszan szemléljem, gondolkozzam . . .

A mai Betlehem születési bazilikájának alsó sziklatemplomában a márványpadlózaton ezüst csillag ragyog, és körülötte e szavak: Hic de Virgine Maria, Jesus Christus natus est. Itt született Szűz Máriától Jézus Krisztus.

Itt született Szűz Máriától. Mekkora titok! Mily boldog és kedves ez a fiatal anya, az asszonyok között áldott, akit hitemmel szemlélek e különös bölcső mellett!

Jézus született. Jézus, azaz az *Ige*, maga Isten. Ez a titok oly szép, annyira megrázó, hogy az Egyház előírja papjainak, hogy valahányszor a szentmisében a megszületés szavaihoz érnek, boruljanak térdre, amint ezt minden szentmisében látom a Credo és az utolsó evangélium alatt. Ez az egészen *piciny Kisded* . . . ez a *Mindenható!* Imádom. Leborulok. Miért félnék? Ez a Mindenható oly kicsiny. Hozzá közeledem. Mindent merészelek.

Azt mondják, hogy a bölcsek ajándékait Görögországban az Athosz-hegyi kolostorban őrzik. Igaz-e ez vagy csak legenda, az itt nem számít. Tekintsük csupán szimbolikus értéküket. A kolostorban tizenkét apró kis aranyháromszöget és hetvenkét tömjén- és mirhaszemet láthatunk.

Tizenkettő és hetvenkettő. Valószínűleg az apostolok és tanítványok számára vonatkozik mindkét szám, de hagyjuk ezt. A bölcsek nyolcvannégy kicsiny ajándékában a reám vonatkozó tanulság a következő: ezek nem masszív aranyrudak és nem nehéz illattömegek. Nem. Könnyű, *finom aranymunkák és legapróbb szemek.*

Néha szilárd *nagy ajándékokról* álmodozom, amelyek megérik a fáradságot, azonban Isten olyan áldozatokat kér tőlem, amelyek *legapróbb darabkák.* Vajjon éppen azért, mert csak ilyen legapróbb darabkákról van szó, nem vétkezem-e igen gyakran azzal, hogy ezeket elmulasztom felajánlani? Mialatt várom a fontosabb alkalmakat, amelyek talán sohasem jönnek, elhanyagolom az *apró felajánlásokat.* Túlságosan könnyű ez az aranyékszer! Ezek a mirha- és tömjén szemek nagyon is észrevehetetlenek!

Helytelen módszer. Ebből a szempontból az Athosz-hegyi példa értékes lehet számomra.

„Ó, Jézus, a jászolban csak egy egészen *kicsiny gyermekként* akartál megjelenni. Bizonytal, hogy meg ne félemlítsél engem és értésemre add, hogy ha csak apró dolgokat tudok neked felajánlani, nem fogsz e miatt rám megneheztelni. Értsd meg *jelentéktelenségemet* és hogy képtelen vagyok neked mást ajánlani, mint *semmiségeket.* Adj nekem *elég-séges egyszerűséget,* hogy merjem azt neked bemutatni, *elég-séges nagylelkűséget,* hogy ne vonakodjam azt neked adni, *elég-séges szeretetet,* hogy ezen *semmiségeknek* egy kis értéket adjak. Isteni

Kisded, add nekem az egészen kicsiny dolgok becsülését és lásd benne igen nagy szereteted utáni szomjúságomat!"

124. Február 2. Gyertyaszentelő Boldogasszony.

Úgy tudjuk, hogy „örvendetes” titok. Ha a külsőt nézzük, talán igen: egy fiatal anya kisdedére mosolyog, egy jóságos aggastyán hittel és összeszedettséggel szertartásos felajánlást végez, két-három halk hangon váltott rövid szó. Ez az egész.

De ha az ember a lelkek mélyére lát, micsoda véres dráma játszódik le: a Gyermek felajánlja magát, hogy harminchárom év múlva keresztre feszítessék, az anya előtt nem ismeretlen a gyermekre váró vértanúság, hiszen Simeon a legrettenetesebb szavakat ejti ki, amelyeket egy anya csak felfoghat. „Erre a Kisdedre, ó Istenem, milyen életpálya vár? Néhány hűséges követője lesz, és az emberiség többi része megveti.” Ez az értelme e kitételnek: „Jel, amelynek ellene mondatik.” „És tégedet, a te szívedet, ó Anya, a fájdalmak töre fogja átjárni. A te életednek ezentúl csak egy értelme lesz: előkészíteni ezt a gyermeket jövődő vértanúságára.”

Mennyire megértem, hogy ez kiváltképen a felajánlás ünnepe. Simeon elvégzi a rituális felajánlást, Mária lelkében felajánlja Jézust a keresztnak, Jézus felajánlja magát az Atyának a világ üdvéért.

„Vegyem magam két kezembe és ajánljam fel magamat, csatlakozzam az áldozathoz. Ó fájdalmas Anya, ó szenvedő Jézus, tanítsatok meg a nagylelkűségre! Bizonyos napokon oly gyáva vagyok. Szívesen felajánlok egy pár gerlicét, de magamat felajánlani . . . ez nagyon nehéz. Te pedig nem javaimat akarod, hanem engem, nem azt, ami hozzám tartozik, hanem ami engem alkot. Felajánlom magamat, fogadj el egészen!”

Az emberi létnek nem az a rettenetessége, hogy halálra van ítélve, hanem mert arra van ítélve, hogy *ne haljon meg*. Ó, ha a rendetlen, elhibázott élet után egészen és mindenkorra el lehetne tűnni!

De nem! Miután egyszer az életbe dobtak, arra vagyok ítélve, hogy éljek. Vagy boldogságomra vagy szerencsétlenségemre. Örömömre, ha hű vagyok, ha itt a földön teljesítem azt, ami végett lettem. Szerencsétlenségemre, ha Isten akaratát súlyos dologban áthágom és ezen állapotban meghalok. De megszűnni, megsemmisülni . . . nem lehet. Én életre, örökkévalóságra vagyok teremtve.

Jól gondolkozzam: ezen. Az elmúló dolgok között létezve, oly kevésbé gondolok arra, *ami megmarad*. Tegyek otthonossá ezt a gondolatot: egyszer megszületve nem szökhetem meg a létből. A földön elszökhetem Isten elől, azt hihetem, hogy kezei alól egyszersmindenkorra kimenekültem. Naív ábránd. Ő tart engem. Még vér árán sem tudom a semmiséget megvásárolni. A semmiségből kilépve, ezentúl mentes vagyok a megsemmisüléstől.

Én élek, *halhatatlanul*. Csak aziránt érdeklődjem mélységesen, ami nem múlik el.

126. „Mennyire szerettem volna, ha ismertem volna.”

(Egy megtért öregember vallomása.)

Én nem vagyok olyan, mint ez az öregember. *Ismerem Urunkat*.

Megvan-e bennem iránta mindaz a szeretet, amelynek lenni kellene? Az a tisztelet, amelyet neki adok, megérdemli-e a *szeretet* nevet?

De azt mondom, hogy *ismerem* Őt. Biztos az, hogy ismerem Urunkat? Dehogya is! Ha igazán ismerném, egészen *máskép* szeretném Őt! Mivel sze-

retetem oly gyöngé, nemde ismeretem *jelenték-telen?*

Mi Krisztus nekem? . . . Nemde valamiképen az, ami a tó szélén halászó apostoloknak volt, akik a reggeli ködben nehezen tudták felismerni és kísértetnek vélték. *Phantasma est. Kisértet . . .*

Ha Ő igazán *Valaki* lenne számomra!

Egy leány nővérével kapcsolatban ezeket mondotta: „Én Karolinnak éppen az ellenkezője vagyok. Nővérem Istent jobban akarta szeretni, mint az összes szentek. Én azt szeretném, ha mindenki jobban szeretné Istent, mint én . . . Igen, én úgy érzem, hogy nagyon szeretem Őt, és ha mindenki jobban szeretné Őt, mint én, mily nagyon szeretnék Istent.” Bájos versengés!

Szeressek, amint ezt a nagy lelkek cselekszik, akik szeretnek.

127. Márclus 25. Gyümölcsoltó Boldogasszony.

A nagybőjtben Mária *együttsszenvedésének ünnepe a hétfájdalmú Anya ünnepe.*

Az együttsszenvedés (compassio) — azaz Máriának Jézus szenvedéseivel való egyesülése — az *angyali üdvözlettel* kezdődik.

Mit akar kérdezni Gábrriel arkangyal a názáreti fiatal szűztől? — Vajjon beleegyez-e abba, hogy a Megváltó anyja legyen?

A Messiás anyja. Mit jelentett ez Mária számára? Azt, hogy olyan Fiúnak legyen az anyja, aki rettenetes kínzások után *keresztrefeszítve* fog meghalni. Az az ő szerepe, hogy a gyermeket az áldozatra előkészítse. Harminchárom évig élje ezt a mártíromságot.

Az anyák *nem tudják*, hogy mi fog történni gyermekeikkel, akiket a világra hoznak. Aranyos terveket szőnek róluk.

Mária *tudja*. Mint zsidó leány buzgón látogatta a zsinagógát és hallotta a próféták szövegeinek, a leg-

többnyire véres szövegeknek magyarázatát. A Messiás „a fájdalom embere”. A Messiásnak „nem lesz többé emberi látszatja”, annyira széttépik, összetörik. A föld férge lesz és földön csúszik, szőlőfürt, mely a sajtoló alá kerül. És nem jövendölik-e meg a Messiás anyjáról: Magna velut mare contritio tua. Szíved megtörése a vihartól felkorbácsolt óceán tomboló zúgása.

Mária előírt drámai szerepének teljes tudatában lép be a megváltásba.

„Ecce!” Itt vagyok! Tudom mindazt, amibe ez kerülni fog, de *Fiat! Legyen!* Mindenbe beleegyezem. Végre lesz szükség, hogy a megváltás bevégeztessék. Jézus mindezt oda fogja adni vérereiből, mindezt szívemből. Csak a szegény emberek ismét isteniek legyenek, és Istent dicsőítsék. *Fiat! Fiat! Ecce! Ime, itt vagyok!*

128. A szenvedés vasárnapja. (Feketevasárnap.)

Egy XVII. században élt buzgó katolikus nő mondotta: „A feszületet csak lefödve értem meg.” A fájdalmas feláldoztatás képét nem tudta a nélkül nézni, hogy szíve a fájdalomtól össze ne törjön.

Mi már nagyon megszoktuk a feszületet. Nekünk az már nem mond semmit. Az a gondolat, hogy a megtestesült Ige irántunk való szeretetből meghalt, hidegen hagy minket. Ez a rideg érzéketlenség inkább a megfontolás hiányának, a tudatlanságnak tudható be, mint a szív hiányának.

Ha igazán megérteném! De ez oly messze van tőlem!

Közeledjünk hozzá. Szent Bernát szavai szerint „tanuljunk meg Krisztustól Krisztust szeretni”. Hoffman festőművész a fájdalmas Anyát bemutatja nagypéntek estéjén, amint utoljára emeli fel a szemfedőt és hosszú tekintettel szemléli a keresztről le-

vett Fiának megmerevedett isteni arcát, hogy azután visszatérjen Jeruzsálembe.

Anyám, engedd, hogy én is szemléljem. Az Egyház ma lefödi a kereszteket! . . . Nekem annyit kell tanulni. Ó Mária, tartsd még egy percre a fel-emelt leplet. Meg akarom tanulni Krisztustól Krisztus szeretetét. Sic Deus dilexit! Így szeretett Isten! Így, idáig szeretett engem Jézus. Hisz ez rettenetes, ez örületes! . . . Akármit mondok, így van.

Mit fogok adni az Úrnak? Mivel feleljek ennyi szeretetre? Az áldozatban megnyilvánuló lankadatlan nagylelkűséggel.

129. Jézus halálküzdölmé.

„Nehezemre esik *szenvedni*, mikor Ő annyit szenvedett?”

„Az ember héthúros hárfa. A hét húr közül hat a fájdalmat és egy az örömet zengi.” Kissé sötét ez a megállapítás, de gyakran igaz.

Ha a föld annak, aki ismeri a kegyelem értékét, mindenekfölött az öröm völgye, az erkölcsi és fizikai szenvedésnek kitett természet miatt gyakran a *siralom völgye*.

Amikor a gyász, sikertelenség, betegség, csalódás a szívembe markol, mit cselekedjem, hogy a fájdalmat elviseljem?

Egy leány Kármelbe lépése előtt azt kérdezte:

— Van-e feszület a cellámban?

— Igen — kapta meg a feleletet.

— Akkor nem félek semmitől.

Mivel Ő, a Mester elsőnek és annyit szenvedett, miért ne lenne bátorságom elszenvedni a megpróbáltatást?

Tanuljam meg a halállal viaskodó Krisztustól a *belenyugvást*. „Uram, a te akaratod legyen és nem az enyém!” Ha lehet, menjek magasabbra. Abbé Pereyve — egy nagybeteg pap — mondotta, hogy könnyebb a megpróbáltatásban Magnificatot éne-

kelni, mint megállni a Fiatnál. (Legyen.) Igaza van. A szenvedés szenvedés marad, de az ember keresztségének az Udvözítő keresztségével való egyesítése átváltoztatja a szenvedést, mégpedig néha annyira, hogy a Kálvária inkább Tábor-hegye, mint Kálvária.

Uram, taníts meg engem, hogy amikor szenvedni fogok, legalább Fiatot mondjak, és ha akarod, Magnificatot.

130. Júdás csókja.

„Ha Júdás csókjának keserűségét egy kissé enyhítette János fejének Szívedre borulása, ó Jézus, viseld el, hogy fejünk mindig kebleden pihenjen.” (Maffi bíboros.)

Júdás csókjának keserűsége, és mindazon júdási csókok keserűsége, amelyek a hűtlen apostolét követették!

Az Udvözítő Alacoque Szent Margitnak mondta: „Legnagyobb fájdalmat azoknak a bánatma okoz nekem, akik barátaimnak mondják magukat.”

Barátaim . . . „Barátom!” — „Barátom, csókkal árulod el az Emberfiát?”

Mily kínos nekem a legkisebb gyengédtelenség, a legcsekélyebb mulasztás! És Ő, a jó Mester, maga a gyengédség! . . . Valóban, mennyit kellett neki szenvedni! Péter háromszor megtagadja, Júdás elárulja, a többi apostol elfut. Egyedül János látható a keresztlábnál.

Uram Jézus, itt van János, és ha akarod, itt vagyok én. Igen, arra merlek kérni, fogadd el ajánlatomat. Megértem szenvedésedet. Jelenleg nem szenvedhetsz már többé. De tudom, hogy *mostani* együttérzésem megnyihátte *akkori* bánatodat. Akarod, hogy veled együttérezzek? Akarod, hogy megengeszteljelek? Akarod, hogy szeresselek azok helyett, akik nem szeretnek, imádjalak azok helyett, akik nem imádnak és talán gyaláznak?

— Igen, leányom, akarom, csak ezt kívánom!
De igazán hű leszel hozzám? . . . Számíthatok rád?

131. Az én keresztieim.

Mik az én keresztieim az ő keresztije mellett?
— Leginkább apró semmiségek. De minthogy oly gyenge vagyok, ezek a semmiségek nehezek, néha nagyon is nehezek. Buzduljak fel a Mester példáján, és talán azon nagylelkű személyek közelfekvő példáján, akiket ismerek.

Jézusról nevezett Mária-Aimée kármelita apáca életrajzában olvassuk, hogy haldokló testvére cukorkát kért tőle, hogy szomját oltsa. Az apáca, aki akkor még a világban volt és egy patronázst vezetett, mint drága ereklyét őrizte azt a cukorkát, amely testvére fogai között maradt, mikor kilehelte lelkét. Lelkigyakorlat alkalmával a szónok az áldozatról beszélt. Az egyik gyermek, kinek Mária-Aimée a buzgóságról beszélt, így felelt vissza: „Te arra buzdítsz engem, hogy szálljak magamba, de biztos vagyok abban, hogy nem tudod feláldozni a testvéredtől megmaradt emléket.” Mária-Aimée nem dacból, hanem hirtelen felvilágosítva fogja a cukorkát, és könnyes szemmel összetiporta.

Elszakadás. Tudjak elszakadni attól, amin van, ha nem is mindig *ténylegesen*, ami néha okosság hiánya lenne, de legalább is *érzelmileg*. Törekedjem arra, hogy semmihez se ragaszkodjam, legyek kész mindent átengedni, mindent odaadni. Elszakadni attól, ami vagyok, azaz nemcsak az „enyém-től”, hanem „éntőlem”. Ez sokkal nehezebb, de bátran szánjam rá magam.

Limai Szent Róza szenttéavatási bullájában olvassuk, hogy a Szent egyik napon, mikor a kertben Nándor testvérével virágot szedett, versenyre kelt vele abban, hogy ki tudja a virágot magasabbra dobni a levegőben. Nándor virágai leestek a földre,

Róza virágai fennmaradtak, és ragyogóan szép keresztet alkottak.

Hintsem én is az Úr elé nagylelkű szeretet-cselekedeteimet, miként a gyermekek az úrnapi körmeneten rózsaszirmokat hintenek az Oltáriszentség elé. Életem fölött keresztalakot fognak képezni és a mennyei Atya látni fogja, hogy valóban Fia jelvényét hordozom.

132. Húsvét.

Húsvét az ünnepek ünnepe, az Alleluja, a tökéletes öröm napja. Hagyjunk fel minden félelemmel.

A nehézségektől való félelem. „Maguk között mondták: Ki fogja a követ elhengeríteni nekünk? — Felemelvén szemeiket látták, hogy a kő félre van hengerítve . . .” Hányszor csinálók magamnak semmiből hegyeket vagy túlozom az akadály nagyságát . . . Bízam Urunkban. Amikor munkához látok, a kő el lesz hengerítve. Legyőzhetetlen bízalom. Alleluja.

A harctól való félelem. Mors et vita duello conflixere mirando, — éneklik a húsvéti szentmisében. A halál és az élet csodálatos harcba kezdtek. Ez igaz, de mi a vége? Ügylátszik, mintha az élet szerzője alul maradna, azonban nemsokára újra él és uralkodik mindörökké. Legyőzhetetlen bátorság. Alleluja.

Hiábavalóságtól való félelem. Néha azt kérdem magamtól: mit használ minden igyekezetem? Dicsőítem-e velük Istent? Hasznát veszik-e a lelkek? Találkozom-e valaha Jézussal? . . . Sohase kételkedjem. Hallgassam inkább a vigasztaló szót: „Feltámadt és elöttetek megy.” A jó Mester elől van. Csak folytassam az utat. Találkozni fogok vele Galileában. Tehát kövessem nagylelkűen a karaványgyüttessel.

Ott a végén vár rám a Mester.

„Mialatt kereslek és felidézem a régi napok-

ből bennem maradt alakokat, íme előttem vagy úgy, amint még sohasem láttalak.

Mily szép és nagy vagy, ó jó Mesterem. Alleluja!"

133. „Tanúlm legyetek.” (Áldozócsúttörtők.)

Az Úr szavai apostolaihoz — és mihozzánk — mennybe menetele előtt.

Semmi sem hoz az evangéliumra nagyobb szégyent, mint az a mód, ahogyan *bizonyos katolikusok* az evangéliumot élik. Csoportot alkotva „*híveknek*” nevezzük őket. Szomorú ironia. Különös hűség!

„Ez katolikus?” — mondja a hitetlen és a rossz példa felmenti őt attól, hogy az igazságot keresse vagy a megtalált igazság szerint éljen.

Ha minden hívő *igazi hívő* lenne és következőleg *igazi gyakorlati hívő*, nem lennének hitetlenek. Vagy ha lennének is, de nagyon kevesen. A katolikus életnek az a vonzó és ragyogó szépsége, amelyet mélységesen élnének, minden lelket Krisztushoz vonzana, és senkinek sem lenne kifogása, amellyel hitelenségét kinagyarázná. Azonban egyesek katolicizmusa oly szálnalmas és vérszegény, hogy majdnem jobb lenne a vallás jó hírneve szempontjából, ha nem is létezne.

Hozzam tökéletes összhangba hitemet és hitem gyakorlását. Mutassam meg *evangéliumi hűségemmel*, mily *isteni* az evangélium.

134. A Szentlélek.

Az Apostolok Cselekedetei elmondják a tizenkét apostol átalakulását Krisztus Urunk mennybe menetele után. A cénákulumban eltöltött tíznapi magány és a Szentlélek eljövetele elég volt arra, hogy a világot megtérítsék.

Csak tizenkét ember, és micsoda emberek! Tudatlanok, gyávák, földies gondolkozásúak *pünkösdi*

előtt. És leszállott a *Szentlélek*, és lelkükhöz beszélt, és felemelte őket. El fognak menni a világ határáig. Meg fogják nekik tiltani a beszédet. „Lehetetlen, hogy mi hallgassunk!” — Nekik az evangéliumot kell hirdetni a világnak, és egész tömegek térnek meg. Megfenyegetik, letartóztatják, megölik őket . . . Nem árt nekik, a lendületet megkapták. Az Egyházat meg akarják fojtani a vérében, az első három század kegyetlen üldözéseket lát. És az Egyház időközönként újabb üldözéseket él át, de nem árthat neki, a kis mustármag növekszik.

Ki cselekszi a csodát? A *Szentlélek*. Ő, aki átjárja a lelkeket és átalakítja azokat; aki kövekből Ábrahám gyermekeit teremti és tizenkét szegény emberből tizenkét világhódítót formál. Amikor az ember szívében a Szentlelket bírja, és ez a Szentlélek az életerőket felgyújtja a lélekben, amikor minden energia munkában áll, akkor az ember ellenállhatatlan.

A Szentlélek tüzes nyelvek alakjában szállott alá az apostolokra. Szálljon reám is és közölje velem is lángját. Én is a *hódító fénynek* magvetője akarok lenni.

135. Ünnap.

Az evangéliumban olvassuk, hogy egy beteg asszony a jó Mestert látva, így kiált fel: „Ha csak ruhája szegélyét érintem, meggyógyulok!”

Kívánom-e az Oltáriszentséget úgy, amint azt kívánni kell? Mert nem ismerem eléggé.

Az Oltáriszentség az a nagy szentség, amely minket Jézus Krisztussal egyesít.

Jézus Krisztussal, a Fővel. Először az *életével*. „Ha nem eszitek az Emberfiának a testét és nem isszátok az ő vérét, nem lesz élet tibennetek.” Semmi sem tartja fenn jobban a lélek életerejét, mint a gyakori szentáldozás.

Másodsorban *áldozatával* egyesít. Az a Jézus,

aki a pap kezei között minden átváltozáskor megjelenik, a Kálvária Jézusa, Ő a mi Urunk, ki golgotai véres feláldozását láthatatlanul megújítja. Amikor Őt magamhoz veszem, vele egyesülök. Minthogy pedig Ő az áldozat, és én csak egyet akarok vele alkotni, nekem is az áldozat állapotába kell helyezkednem. A szentáldozás a szó igazi értelmében két áldozatnak ugyanazon felajánlásban való egyesülése.

A szentáldozás a *minden tagjaiban jelenlévő Jézussal* egyesít, tehát főképp azokkal, akik ebben a percben, ebben a templomban vagy másutt, ugyanazon élő kenyeret veszik magukhoz, ugyanazon Üdvözítőben részesülnek. Minden áldozónak szentostyája csak egy és ugyanazon Jézust alkotja. A Krisztussal való egyesülés szentsége tehát par excellence a Krisztus összes tagjaival való egyesülésem nagy szentsége.

Szélesítsem ki kereszténységemet a teljesen megértett kereszténység méretéig.

136. A szentmise.

„Az ember megindul Nagypénteken, mert az Üdvözítő halálának emlékét üli. Mindennap Nagypéntek van, mindennap felállítjuk a Kálváriát a szent oltáron.” (Bossuet.)

A szentmise ugyanaz az áldozat, mint a keresztáldozat. Ugyanaz a pap: Jézus Krisztus, ugyanaz az áldozat: Jézus Krisztus, és ugyanazon lelki állapot van a szentmisében, mint a Kálvárián. A Fiú teljes feláldozása az Atya dicsőségére és a világ üdvéért. Csupán egy és egészen külső különbség van: a Kálvárián látható, az oltáron láthatatlan a véres áldozat.

Hiszem-e azt a valóságos azonosságot? Igazán hiszem-e?

Utoljára hogyan vettem részt a szentmisén? . . . Mint egy nyolcéves gyermek, szórako-

zottan, mint aki nem érti azt, ami végbemegy, mint a modern leány, aki toaletjét kívánja mutatni, és örvend, ha ebben barátnőit túlszárnyalhatja? Nemde, ez igen fájdalmas lenne?

Urunk megújítja előttem *áldozati felajánlását*, újra felveszi előttem és érettem azt a belső lelki állapotát, amellyel a kereszthez szegeztette magát, és én ott *közömbös, komor, álmodozó, nagyvilági érzelmű* vagyok. „Ó, mily kemény szívük van a keresztényeknek“, kiált fel Bossuet. Nálam nem a szív kemény, hanem a hitem hiányzik, hitszellemem meg van kötve.

Vegyem fel minden szentmisében azt a *lelki hangulatot*, amely eltöltött volna akkor, ha a *kereszt* lábánál lettem volna.

137. Jézus Szíve.

„Nem nevetnivaló az, hogy szerettelek téged.“

Folignói Szent Angéla mondja: „Egy alkalommal az Istenfia haláláról elmélkedtem . . . Lelkembben ekkor ezt a szót hallottam: „Nem nevetnivaló az, hogy szerettelek téged.“ Ez a szó halálos ütést okozott. Fényesen láttam, mennyire igaz volt ez a beszéd. Nem, Ő nem *szeretett* engem *nevetnivaló* szeretettel, hanem rettenetesen *komoly, igaz, mély, tökéletes* . . . szeretettel. És ekkor az én szeretetem, az én iránta való szeretetem úgy tűnt elő, mint valami rossz tréfa, mint egy gyalázatos hazugság. És más szavakat is hallottam, amelyek még növelték szenvedésemet: „Nem nevetnivaló, hogy szerettelek tégedet, nem tréfából tettem magamat szolgálóddá, nem ezért érintettelek tégedet.“ Nos, én éppen az ellenkezője vagyok ennek. Szeretetem nem volt más, mint tréfa, hazugság és tettetés . . .

Valóban mi az én szeretetem az Üdvözítőnek irántam való szeretete mellett? Ha már Szent Angéla, ez a nagy szent úgy érezte, hogy megszakad

a fájdalomtól, mert szeretetét Jézus szeretetével összehasonlította, mit mondjak én? . . .

Vegyem figyelembe Szent Péter szavait: „Uram, te mindent tudsz, te tudod, hogy szeretlek téged.” Igen, Uram, te tudod, milyen vagyok, milyen szegény, nyomorult. De ne nézd botlásaimat és hibáimat. Mindennek ellenére, olyan, amilyen vagyok, szeretlek téged. Te, aki a szívek mélyén olvasol, nemde, Te tudod jól, hogy szeretlek téged. Ezek nem csupán szavak, ezek cselekedetek is lesznek. Légy türelemmel egy kissé! Most megértettem, amit egy léleknek elmélkedésében mondottál: „Íme, sokáig voltál szeretett lélek. Mostantól kezdve légy *szerető* lélek!”

**138. Szent Péter és Pál ünnepe.
„Te Péter vagy.”**

Jean Jaurés, a szociálista vezér 1903-ban ezeket mondotta: „A tenger visszahúzódik, és Péter bárkája a hullámoktól elhagyatva zátonyra jut” . . .

Mily rosszul látott előre ez a hamis próféta! A pápa ma hatalmasabb, mint valaha. Szavára az egész világ felfigyel és azt zsinórmértéknek veszi. És mi az ő tisztán *erkölcsi* hatalma mellett tisztán *lelki* hatalma? A Vatikánváros fejedelme nekem nem csupán a legszélesebb befolyású uralkodó, hanem főképen az, amit a következő három név kifejez:

Pápa, azaz atya, maga a jóság. Akik a pápákat látták, elmondhatják, hogy ez az ő jellemző vonásuk.

Szentatya. Nem gondolunk itt személyes szentségre, amely legtöbbször szintén megvan — hanem hivatali szentségre. A történelem folyamán hányszor együtt járt e két szentség. Az első három században kettő kivételével minden pápa vértanú volt. És azóta mennyi a szent pápa! Nem beszélnek-e már X. Pius pápa közeli boldoggáavataásáról?

Szuverén főpap. A két előbbi cím leginkább a

jóságot fejezi ki. Ez és a következő inkább a méltóságot. A főpapi királyságnak külső jelvénye: a tiara, a hármaskorona, a legfőbb tanítói, törvényhozói és bírói hatalom kifejezője.

Jézus Krisztus helytartója. A négy cím közül a legszebbik. „Péter, imádkoztam, hogy hited meg ne fogyatkozzék . . . Legeltesd bárányaimat! . . . A pokol nem fog erőt venni rajta.”

Szeressem a Pápát, tiszteljem a Pápát, imádkozzam a Pápáért.

139. Nagyboldogasszony.

1. Van *szeretet nélkül* való halál. Ez a halálos bűn állapotában való halál. Isten óvjon meg ettől! És mivel a fa arra az oldalra dől, amelyikre hajol, ne bántsam meg Istent súlyosan.

2. Van *szereteten* való halál. Ez lesz az enyém Isten kegyelmével. Sohasem aludjam el a nélkül, hogy meg ne vizsgáljam lelkiismeretemet, és szívem mélyén ne indítsam fel a szeretetet vagy ha szükséges, a bánatot.

3. Van *szeretet által* való halál. Ez a vértanúk halála. A nagy lelkek erre áhítoznak: Szent Terézke, Boldog Vénárd Teofán, P. de Foucault. Ez lesz az enyém is? Valószínűleg nem. Különben ki tudja? A vértanúk kora nem járt le . . . Hány katona áldozta fel életét a hazáért! Miért nem áldozhatnám fel én is életemet, ha kell, a jó Istenért?

4. Van *szeretethalál*. Ez Szűz Mária halála. Ő szóról-szóra szeretethalált halt. Az ő emberi lényé nem bírta többé magába zárni azt a mérhetetlen istenit, ami minden pillanatban eltöltötte, és megtört. Az ő szeretete nem a föld számára készült. Más levegő kell neki: az ég.

Ajánljam fel önmagam és hazámat a Nagyboldogasszonynak, kinek ezen a napon ajánlotta fel népét és koronáját Szent István király.

Ismeretlen országban ismeretlen leányka születik.

Ádám teremtése óta ez a *legnagyobb esemény*, amelyet a föld ismert. Ez a kised arra van hivatva, hogy áldott asszony legyen minden asszony között.

Bölcsője mellett Anna és Joachim. A születés mindig szent dolog. De itt! A gyermek minden gyermekhez hasonlít: alszik, hirtelen felébred és mosolyog. Bizonyos vonásokban jól látni, hogy *egy gyermekhez sem hasonlít*. Ez az arc nem földi, és még kevésbé ez a mosoly, s az ember nem hallja őt kiabálni, sem sírni.

Különben nem a látszólagos dolgok a fontosak. Ez a csöpp gyermek az élő *Istennek legszebb tabernáculuma*. Ő a *Szeplőtelen*. Mily tüneményes ragyogás! És mint majdnem minden isteni ragyogás, amelyet az Úr a földnek ad, ez is *el van rejtve* zárt ajtók mögött.

Használjam fel ezt a csendet. *Hallgassak*. Csováljam. Maradjak itt. *Szemléljem* sokáig ezt a bölcsőt. Mi más kell nekem? *Máriám van*, Mária; Mária született. Most még csak néhány év kell, hogy Jézus eljöjjön. Az isteni élet le fog jönni a földre. De minden innen indul ki, erre a kisgyermekre van szükség, hogy a megtestesült nagy Isten a mienk legyen.

Mennyire akarom szeretni ezt a kicsiny és oly nagy Máriát! Hallom kis szíve dobogását. „*Mária szíve Jézus vérének eredete*, — mondja Bossuet — innét kezd szétáradni a kegyelemnek ez a szép folyója, amely a szentségek által ereinkbe folyik, és amely az Egyház egész testének szellemét hordozza.”

**141. „Minden jó dolog, ami nem sikerült,
azért került zátonyra, mert nem volt
benne elég Máriából.” (P. Faber.)**

Egy szociálista vezetőségű város azt kívánta, hogy a szociálista szakszervezeti székház tornya túlszárnyalja a város összes templomainak tornyát. Elfelejtették, hogy a templomtornyok jelentősége nem annyira abban van, hogy kiemelkednek a város többi házai közül, hanem hogy az ég felé mutatnak.

Az anyagi igyekezetbe *lelki* hatalmat és erőt, a mi látszólagos világunkba egy kis láthatatlant kell keverni. Egyik legédesebb ilyen lelki hatalom a mi földi életünkben: *Szűz Mária tisztelete*.

Mekkora változás áll be az életben, mily meg szépülés következik be a lélekben, ha az élet legapróbb részleteiben a Szent Szűz áldott képe rajzolódik ki mint minta. Valamikor a házak bejárata felett, az útkereszteződéseknél, a városok falaiban Mária-szobrok ékeskedtek. A legegyszerűbb családi otthonban is megvolt a Szent Szűz szentélye, oltára vagy szobra. Az a megszámlálhatatlan sok Mária-kegyhely a keresztény lélek mélységes Mária-tiszteletét hirdeti.

Legyen szívemben különös *szeretet* a Szűzanya iránt, gondolatomban különös *emlékezés* reá, és ajkaimon gyakori *könyörgés*. Nem sok az, ha az embernek két anyja van: földi anyja (ha még szerencsés azt bírni) és égi Anyja. Úgy a test, mint a lélek számára vannak kemény pillanatok. Emlékezem hát e szép szavakra: „Minden jó dolog, ami nem sikerült, azért került zátonyra, mert nem volt benne elég Máriából.”

142. November 1. Mindenszentek ünnepe.

„A Mindenszentek ünnepe bizonyos értelemben *nagyobb* ünnepnek tűnik fel előttem, mint a húsvét vagy Urunk mennybemenetele ünnepe, mert a mai titok Urunkat *teljessé* teszi. Jézus mint Vezér

nem tökéletes, sem nem befejezett, ha nem egyesült az *ő összes tagjaival*, a szentekkel." (Olier.)

Az Egyház ádvent óta, azaz tizenegy hónapon át Jézust mint isteni Vezért ünnepelte. A liturgikus év utolsó hónapjában, novemberben Krisztus *tagjait* ünnepli, mégpedig a megdicsőült tagokat, kik az égben vannak, Mindenszentek ünnepén, a szenvedő tagokat halottak napján, a küzdő tagokat a templomszentelés ünnepén.

Oliernek igaza van. Nagyobb ünnep az, ha a Főt és a tagokat egyszerre ünnepeljük, mint ha a Főt egyedül ünnepeljük.

Értsem meg a „többszámú” Krisztus gyönyörű gondolatát és valóságát, Krisztusnak egy és sokszoros személyiségét, amely *Jézusból*, azaz Mária Fiából, az Atya Gyermekeiből és *mindannyiunkból*, az *ő tagjaiból* áll. Mi inkább Krisztus fizikai testének tiszteletét gyakoroljuk és kevésbé Krisztus misztikus testének tiszteletét. November havában itt a jó alkalom, hogy Krisztus misztikus teste lépjen előtérbe és képezze tiszteletem tárgyát.

Alexandriai Szent Cirill írja: „Ez az isteni terv: a mi egyesülésünk Istennel és minmagunkkal, vagyis *Isten mivelünk és mi valamennyien együttvéve csak egyet alkossunk.*”

143. Halottak napja.

1. Gondolok-e a *halálra* — az *én halálomra*?
2. Ha nem, *miért?* . . . Félelemből? Könnyelműségből? . . .
3. Ha igen, *hogyan?* — Aggodalommal vagy örömmel? Mit látok leginkább benne?
— mindannak a végét, ami elmúlik,
— vagy annak a kezdetét, ami megmarad?
4. Készítettem-e *leltárt* arról, amitől a *halál el fog választani engem?* Csináljam meg még ma.
5. Végzem-e néha a halál *elfogadásának* gyakorlatát? Szokjam meg azt.

6. Készítettem-e már *leltárt* arról, amit a halál megszerez nekem? Állítsam fel és gyakran térjek vissza rá.

7. Buzgólkodom-e a *purgatóriumi lelkek* iránt való tiszteletben? A szentmise alatt a holtakról való megemlékezéskor gondoljak a naponként 140,000 *haldokló, illetve meghalt* ember lelkére.

A hónap folyamán naponként emlékezzem meg családom elhunytjairól és azokról, akikről senki sem emlékezik meg.

144. Mindennap . .

Mindennap elfelejtik, támadják, káromolják, gyalázzák . . . Istent.

Mindennap támadják az Anyaszentegyházat. Kegyetlen törvények csorbítják függetlenségét, méltóságát, becsületét és üldözik tagjait.

Mindennap megújítja az Úr Jézus kálváriai szeretetáldozatát mindenütt, ahol szentmisét mutatnak be, — és ellenségei evangéliumát gyalázza és megvetve keresik, hogy Őt újra keresztre feszítsék. „Mennyire világos, mondja Gay püspök, hogy ha Urunk visszajönne a földre, újra és még hamarabb keresztre feszítenék, mint első alkalommal.

Mindennap hozzám kiált az Úr Jézus a szent-ségház börtönéből, ahol éjjel-nappal jelen van: „Mondd meg nekem, eleget cselekedtem? Mit kellene még ezenfelül neked adnom?” *Mindennap* nekem adja Urunk szentostyáját, melyben elrejtve van . . .

Mindennap az emberi életek ezrei tűnnek el . . . Egy óra! Mi az? Hatvan rövid perc elvonulása. És egy perc? Körülbelül száz halott és száz újszülött váltja fel egymást. Száz vajúdás és száz utolsó sóhaj. Egy óra alatt 6000 koporsó és 6000 bölcső! És talán hány számára lesz az Üdvözítő áldozata hiába-való? . . .

Mindennap talán a lelkek ezrei hagyják ma-

gukat a halálos vétekbe vinni, horzsolják az örök kárhozatot vagy ki tudja, beleesnek.

És én *mire* gondolok? . . . Talán csak arra, hogy *szórakozzam* és élvezzek s megbántsam az Istent? Könnyelműség, élvezet, léhaság, semmirevaló dolog foglalkoztat? . . .

Valóban szegény az *a szív*, amely ennyi szeretet, ennyi fájdalom, ennyi kockázat, ennyi gyűlölet mellett érzéketlenül halad el, és téged ahhoz láncol, ami tekintetet sem érdemel!

Szegény *fej*, amelyet *oly kevés* képes elvonni, és amelyet *annyi* nem tud betölteni!

Tanuljam meg — végrel — „*az emberi élet megfoghatatlan komolyságát*”.

T A R T A L O M.

Bevezetés	3
Előzetes jótanácsok	5
Előszó a magyar kiadáshoz	7

I. A keresztségi nagyság.

1. A Szentháromság. 9. — 2. Keresztény öntudat. 10. — 3. „Ha tudnád! . . .” 11. — 4. „. . . Isten ajándékát.” 12. — 5. „Menj ki e gyermekből, tisztátalan lélek, és adj helyet a Szentléleknek!” 13. — 6. Istenhordozó. 14. — 7. Nehéz téged hordozni. 15. — 8. Összeszedettség. 16. — 9. A magány. 16. — 10. Sohasem gondolunk arra, amire örökké gondolni fogunk. 17. — 11. A keresztség fehérsége. 19. — 12. A tisztaság. 20. — 13. Fogyatkozó keresztény élet. 21. — 14. Júdas csókja. 22. — 15. Az emlék büntetése. 23. — 16. Az emlékezet büntetése után a megszokás büntetése. 23. — 17. A súlyos bűn. 24. — 18. Keresztségem évfordulója. 25. — 19. „Én vagyok a szállótó, ti a szállólevesszők.” 26. — 20. A keresztény másik Krisztus. 27. — 21. Hogyan imádkozzam? 28. — 22. Az élet ára. 29.

II. A lelki erő.

23. Leszállított értékű szentség. 31. — 24. Legyek valaki. 32. — 25. Akarni. 32. — 26. Keveset, de állhatatosan. 33. — 27. Az uralkodó hiba. 34. — 28. Hogy nagy életet éljek. 35. — 29. Az apró kötelességek. 36. — 30. A kis dolgokkal való törődés. 37. — 31. A kegyelemhez való hűség. 38. — 32. Középszerűség. 39. — 33. Előrelátni. 40. — 34. Tunyaság a kísértéskor. 40. — 35. A puha élet. 41. — 36. A szeszélyes élet. 42. — 37. A lemondás. 43. — 38. Tekintélyi szellem. 44. — 39. Az áldozat. 45. — 40. A lehetetlen. 46. — 41. Elcsüggedés. 47. — 42. Állhatatosság. 48. — 43. A keresztek. 49.

III. A szükséges erények.

44. Szerénység. 50. — 45. Keresztény toalett. 51. — 46. A néma hízlgő. 51. — 47. A tánc. 52. — 48. „Kevés az őszinte személy.” 53. — 49. A szerénység. 54. — 50. A világ gonoszsága. 55. — 51. A világiás szellem. 56. — 52. Elő-

ször „az ott fenn való dolgok”. 57. — 53. A világ válasza. 58. — 54. Szűz Mária és a világ szelleme. 59. — 55. Tudjak köszönetet mondani. 60. — 56. Szüleim. 61. — 57. Gúnyolódás. 61. — 58. Érzékenység. 62. — 59. Figyelmesség. 63. — 60. Emberi eszközök. 64. — 61. A rendes cselekedetek. 65. — 62. A ház örültje. 66. — 63. Az egyensúly. 67. — 64. A tevékeny szeretet. 68. — 65. Képességgel arányos tökéletesség. 69. — 66. Lelkesültség, de nem rajongás. 70. — 67. Szomorúság és öröm. 70. — 68. „Őrizzen meg téged örvendezőnek Egyházadban.” 71. — 69. Kegyelem és öröm. 72.

IV. Az állapotbeli kötelességek.

70. 1440 perc. 74. — 71. A mindennapi élet. 75. — 72. A vallást nem életem mellé, hanem életembe helyezem. 75. — 73. Az elmúló pillanat megszentelése. 76. — 74. Az elvesztett idő. 77. — 75. A regények. 78. — 76. Kezeim. 79. — 77. A tű. 80. — 78. Tudjak otthon maradni. 81. — 79. Haszontalan költsékezés. 82. — 80. Pogány környezet. 83. — 81. A barátok az idő megrablói. 84. — 82. A család. 84. — 83. A későbbi otthon. 85. — 84. A jövő nevelő. 86. — 85. Plébániám. 87. — 86. Hogyan hallgassam Isten ígését? 88. — 87. A szentgyónás. 89. — 88. A lelki vezetés. 90.

V. Apostolkodás.

89. Kegyesen haszon nélkül való élet. 92. — 90. Mérhetetlen vágyak. 93. — 91. Az önadományozás. 94. — 92. Uram, jöjjön el a te országod! 94. — 93. Az apostolkodás lelke. 95. — 94. A nő apostolkodása. 96. — 95. Egyöntetű tevékenység. 97. — 96. Aki mindenki elhagy. 98. — 97. Természetelettség a felebaráti szeretetben. 99. — 98. Osztályelölítés. 99. — 99. A szociális érzés. 100. — 100. A gyári munka. 101. — 101. A szegények szeretete. 102. — 102. A szociális egyesületek. 103.

VI. Jövőm.

103. Élni. 105. — 104. Az előkészület. 106. — 105. A hegy-csúcsok hívása. 106. — 106. „Ha akarod . . .” 107. — 107. Mindent odaadni. 108. — 108. Elhibázott hivatás. 109. — 109. Elmenn. 110. — 110. Meleg szív. 111. — 111. A házasság. 112. — 112. Családalapítás. 113. — 113. Szeretni. 113. — 114. Két szívvel szeretni Istent. 114. — 115. Felbonthatatlan kötelezettség. 115. — 116. Ferreri Szent Vince vize. 117. — 117. Isten a szerelem teremője. 118. — 118. Hitvesi szentség. 119. — 119. Az anyai felelősség. 121. — 120. Az anyai szentség. 122.

VII. Ünnepek.

121. December 8. Szepiötelen fogantatás. 123. — 122. Karácsony. 124. — 123. Vízkereszt. 125. — 124. Február 2. Gyertyaszentelő Boldogasszony. 126. — 125. Hamvazószerda. 127. — 126. „Mennyire szerettem volna, ha ismertem volna.” 127. — 127. Március 25. Gyümölcsoltó Boldogasszony. 128. — 128. A szenvedés vasárnapja. 129. — 129. Jézus halálküzdeme. 130. — 130. Júdás csókja. 131. — 131. Az én keresztheim. 132. — 132. Húsvét. 133. — 133. „Tanúim legyetek.” (Áldozócsütörtök.) 134. — 134. A Szentlélek. 134. — 135. Ünnap. 135. — 136. A szentmise. 136. — 137. Jézus Szíve. 137. — 138. Szent Péter és Pál ünnepe. „Te Péter vagy.” 138. — 139. Nagybldogasszony. 139. — 140. Szeptember 8. Kisasszony-nap. 140. — 141. „Minden jó dolog, ami nem sikerült, azért került zátonyra, mert nem volt benne elég Máriából.” 141. — 142. November 1. Mindenszentek ünnepe. 141. — 143. Halottak napja. 142. — 144. Mindennap . . . 143.

